

Ruimtelijke onderbouwing

ten behoeve van de bedrijfsontwikkeling
van het bedrijf aan de

Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom

In opdracht van VOF H-F-R-A Scholtens
Eversberg 1
6579 JA Kekerdom

Contactpersoon De heer F. Scholtens
0481 - 43 37 05

Auteur Drs. S. de Crom
Adviseur ruimtelijke ontwikkeling

Geling Advies BV
Postbus 12
5845 ZG Sint Anthonis

Bezoekadres
Burg. Wijtvlietlaan 1
De Rips

☎ 0493 - 59 75 00
✉ 0493 - 59 75 09

✉ sdecrom@gelingadvies.nl

🌐 www.gelingadvies.nl

Projectnummer 2990BS0310
Status Definitief
Datum Oktober 2012

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Achtergrond.....	4
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Planologische aspecten	7
2.1	Nationaal kader	7
2.2	Provinciaal beleid.....	8
2.3	Gemeentelijk beleid	15
3	Projectprofiel.....	19
3.1	Huidige situatie	19
3.2	Marktontwikkelingen	20
3.3	Toekomstige situatie.....	23
4	Gebiedsprofiel	24
4.1	Omgevingsbeschrijving.....	24
4.2	Bodem	26
4.3	Ruimtelijke inpassing	27
5	Overige aspecten.....	28
5.1	Milieu	28
5.1.1	<i>Bodem</i>	28
5.1.2	<i>Lucht</i>	28
5.1.3	<i>Geur</i>	31
5.1.4	<i>Geluid</i>	33
5.1.5	<i>Externe veiligheid</i>	34
5.1.6	<i>Ammoniak</i>	35
5.2	Water	35
5.3	Natuur	41
5.4	Cultuurhistorie	43
5.5	Duurzaamheid	48
5.6	Mobiliteit	48
5.7	Feitelijke belemmeringen.....	48
5.8	Economische uitvoerbaarheid	49
5.9	Juridische aspecten	49
6	Procedure	50
6.1	Planprocedure.....	50
6.2	Vooroverleg en Zienswijzen.....	50

Bijlagen

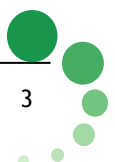
Bijlage 1	Kernkwaliteiten
Bijlage 2	Archeologisch onderzoek
Bijlage 3	Vooroverleg reacties en zienswijzen
Bijlage 4	Verleende Natuurbeschermingswetvergunning

Figuren

Figuur 1	Topografische ligging projectlocatie.	4
Figuur 2	Melkkoeien in de stal op het bedrijf.	6
Figuur 3	Uitsnede Beleidskaart ruimtelijke ontwikkeling.	10
Figuur 4	Uitsnede kaart behorende bij hoofdstuk 16 en 17 van de Ruimtelijke Verordening	13
Figuur 5	Uitsnede bestemmingsplankaarten 1 en 2	16
Figuur 6	Kadastrale Ligging bedrijf	19
Figuur 7	De omgeving van de projectlocatie	24
Figuur 8	Kerk te Kekerdom	25
Figuur 9	Structuurkaart planomgeving (Bodemdata)	26
Figuur 10	Uitsnede geologische kaart van Nederland (Dinoloket).	27
Figuur 11	Resultaten V-stacks geurberekening	33
Figuur 12	Uitsnede risicokaart projectomgeving	34
Figuur 13	Uitsnede kaart streefbeelden wateren Ubbergen	37
Figuur 14	Overzicht watergangen en kunstwerken in de projectomgeving	38
Figuur 15	Ligging en dimensionering waterberging	40
Figuur 16	Ligging ten opzichte van EHS (www.gelderland.nl)	41
Figuur 17	Natuurloketkaart	42
Figuur 18	Indicatieve cultuurhistorische waarden van het projectgebied.	43
Figuur 19	Uitsnede uit Archeologische beleidskaart Botsestraat 36 en Eversberg 1	45

Tabellen

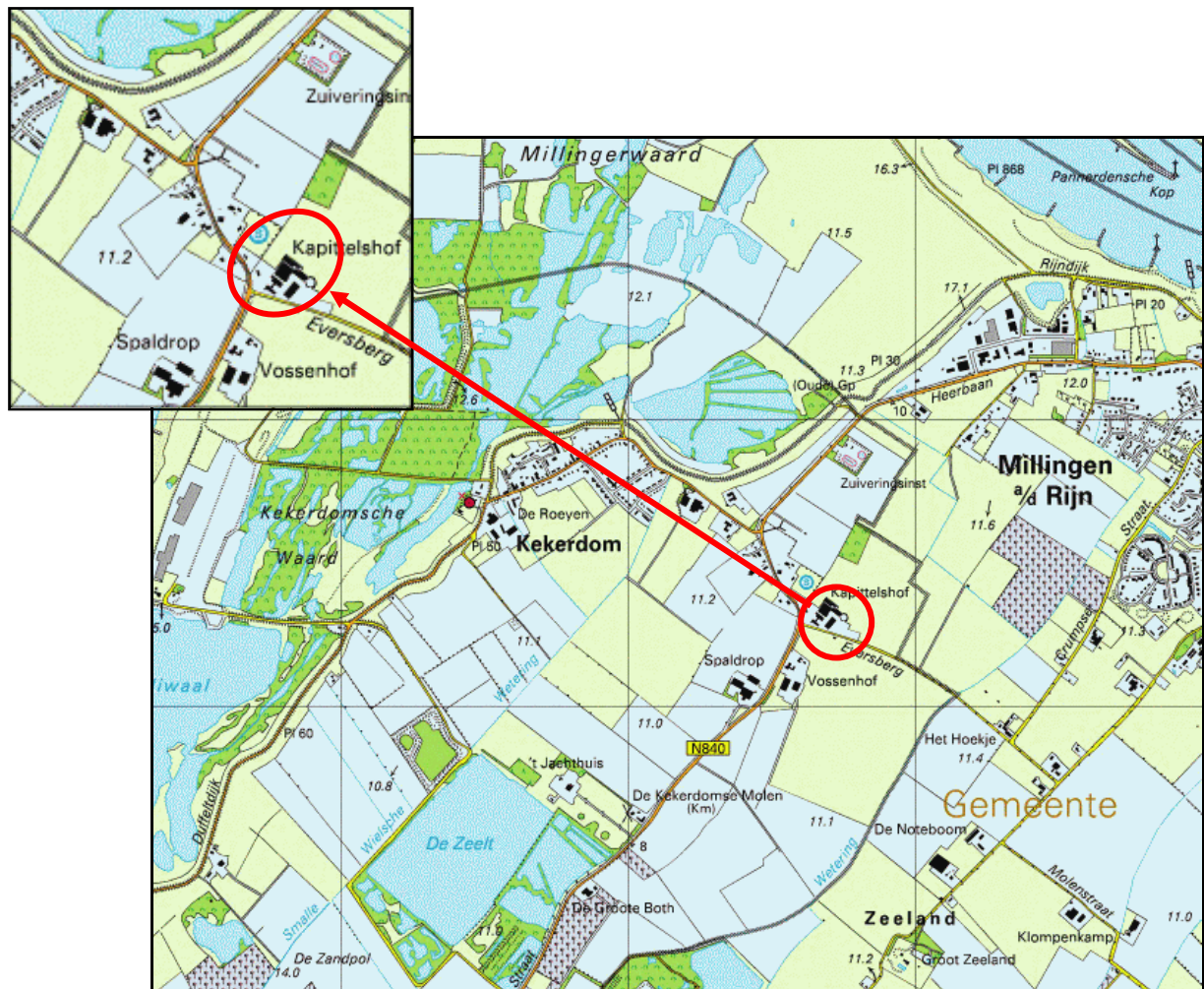
Tabel 1	Geurnormen van de gemeente Ubbergen.
---------	--------------------------------------

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van VOF H.F.R.A. Scholtens, bedrijfsvoerend aan de Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom is door Geling Advies BV de voorliggende Ruimtelijke Onderbouwing opgesteld. VOF H.F.R.A. Scholtens is voornemens haar bestaande varkensbedrijf aan de Botsestraat 36 en haar bestaande rundveebedrijf aan de Eversberg 1 uit te breiden. De uitbreiding is deels ingegeven door de noodzaak vanuit gewijzigde wetgeving en deels door ontwikkelingen in de markt.

Figuur 1 Topografische ligging projectlocatie.

1.2 Doel

VOF H.F.R.A. Scholtens is, zoals uit het bovenstaande blijkt, voornemens haar bedrijfsvoering aan zowel de Botsestraat 36 als de Eversberg 1 te Kekerdom uit te breiden. Gebleken is dat het nu voorliggende plan niet past binnen de bouwvlakken, zoals deze nu vigeren voor de locaties. De bouwvlakken zullen hiertoe vergroot dienen te worden.

De procedure welke de VOF wil doorlopen is het aanvragen van omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan.

De gemeente Ubbergen heeft inmiddels aangegeven bereid te zijn om mee te werken aan het initiatief. Een voorwaarde die zij hierbij heeft gesteld is dat er een deugdelijk ruimtelijke onderbouwing aangeleverd dient te worden.

Het nu voor u liggende stuk is de toelichting behorende bij de omgevingsvergunnigaanvraag. In onderhavige toelichting worden de voorwaarden uit het bestemmingsplan getoetst aan het voorliggende initiatief, met als doel een gedegen afweging en motivering van de gevolgen van het initiatief in relatie tot de omgeving en het ruimtelijke beleid.

1.3 Leeswijzer

In het vervolg van deze onderbouwing wordt eerst ingegaan op de relatie van het project met het vigerende bestemmingsplan. Hiertoe wordt in hoofdstuk 2 aangegeven wat de afwijking van het geldende bestemmingsplan is en vervolgens wat de gewenste ontwikkelingsruimte is. In hoofdstuk 3 wordt op beknopte wijze aandacht besteed aan het algemene en specifieke rijks-, provinciale en gemeentelijk beleid voor de fysieke omgeving van het plangebied. Vervolgens wordt aan de hand van een projectprofiel en aansluitend door middel van een integraal gebiedsprofiel een ruimtelijke en functionele beschrijving gegeven van het project en zijn omgeving.

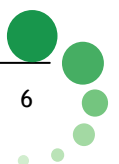
De hoofdstukken 4 en 5 geven inzicht in alle relevante aspecten van dit project. Het te realiseren project dient te passen binnen het betrokken gebied, waarbij gemotiveerd moet worden aangegeven hoe het project zich verhoudt tot de

aanwezige functies en waarden in dat gebied. Aan de hand van een beschrijving van alle relevante aspecten (onder andere water en milieu komen aan de orde), wordt de planologische aanvaardbaarheid van het project onderbouwd.

Hoofdstuk 6 geeft een nadere onderbouwing van de juridisch relevante aspecten en het proces van vooroverleg en inspraak.

Figuur 2 Melkkoeien in de stal op het bedrijf

2 Planologische aspecten

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van de agrarische bedrijven op de percelen plaatselijk bekend als Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom, kadastraal bekend als: “Leuth, sectie D, nummer 94, 95, 96 en 97”.

2.1 Nationaal kader

De Nota Ruimte bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen. De nota bevat, in overeenstemming met het Hoofdlijnenakkoord van het kabinet, de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land. In de Nota Ruimte wordt het nationaal ruimtelijk beleid vastgelegd tot 2020, waarbij de periode 2020-2030 geldt als doorkijk naar de lange termijn.

Naast de Nota Ruimte zal nog een klein aantal andere PKB's worden gemaakt. Zo zullen voor de Waddenzee en het Rivierengebied gebiedsspecifieke uitwerkingsnota's worden opgesteld: de PKB Derde Nota Waddenzee en de PKB Ruimte voor de Rivier.

Uitgangspunt van deze nota: rijksregie waar het nodig is en decentralisatie waar het kan. De inzet: sterke steden en een vitaal platteland. Het kabinet kiest ook expliciet voor een ruimtelijk beleid dat bijdraagt aan de versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland. Méér ruimte voor ondernemen, wonen en recreëren. Méér ruimte voor infrastructuur en water. Dat zijn de hoofdlijnen voor een herkenbaar, nieuw nationaal ruimtelijk beleid. Provincies en gemeenten dienen hier in hun eigen beleid rekening mee te houden (doorwerking).

Op het plangebied als zodanig wordt ook in de Nota Ruimte niet specifiek ingegaan. Wel wordt in de Nota Ruimte gesproken over de wens te komen tot een vitale en duurzame landbouw, welke economisch perspectief heeft. Het rijk ziet het als zijn taak de ruimte te scheppen om de mogelijkheden en potenties optimaal te benutten, dit binnen de maatschappelijke eisen die worden gesteld. Zij stelt expliciet dat de aanwezigheid van goede vestigings- en productieomstandigheden hierbij van groot belang is. Het onderhavige project is noodzakelijk om de onderneming in de toekomst een goed economisch perspectief te bieden, wat weer

bijdraagt een aan vitaal platteland, door middel van vernieuwing van het bedrijf. Het initiatief past in het kader zoals gesteld in het nationaal ruimtelijk beleid.

2.2 Provinciaal beleid

Met de komst van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) op 1 juli 2008 is er met betrekking tot het provinciale kader het een en ander veranderd ten opzichte van de voorheen vigerende Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Waar voorheen het streekplan nog een sturende werking had voor gemeenten, is deze komen te vervallen. Het streekplan is vervangen door een structuurvisie, waarin de provincie de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, de hoofdlijnen van het door de provincie te voeren ruimtelijk beleid en de wijze waarop de provincie deze doelen denkt te verwezenlijken zal opnemen. Naast deze visie zullen er door de provincie verordeningen opgesteld worden (pro-actief sturen). Met deze verordeningen kunnen de provincies op provinciale belangen blijven sturen in de ruimtelijke ordening. Mochten de gemeenten in strijd handelen met de verordeningen, dan kan een provincie alsnog reactief sturen.

Het streekplan Gelderland 2005 is de structuurvisie voor de provincie Gelderland en heeft de naam “Kansen voor de regio’s” meegekregen. Het is vastgesteld door Provinciale Staten van Gelderland op 29 juni 2005. Het streekplan geeft de beleidskaders aan voor de ruimtelijke ontwikkeling in de komende tien jaar. De Gelderse samenleving wordt in het streekplan als dynamisch gekarakteriseerd. Ook het ruimtegebruik verandert snel. In 1996 is het vorige Gelderse streekplan vastgesteld. De planperiode van dat plan liep in 2006 ten einde. Daarom werd het tijd voor een nieuwe visie op de ruimte en het gebruik daarvan in de volgende tien jaar. Het nieuwe streekplan voorziet in een integrale herziening van het vigerende ruimtelijke beleid van de provincie Gelderland (streekplan Gelderland 1996 en de daaropvolgende partiële herzieningen).

De Gelderse land- en tuinbouw is en blijft een sector waarin ingrijpende veranderingen plaatsvinden. Het is onzeker welke vorm deze precies zullen hebben in de komende periode. Het EU-markt- en prijsbeleid en het milieu- en energiebeleid hebben hierbij grote invloed. Zuivere agrarische bedrijven die worden voortgezet hebben behoefte aan groei wat betreft oppervlakte, gebouwen en productie. Daarnaast is op veel bedrijven sprake van verbreding van functies; zo ontstaan bedrijven met neventakken in de zorg, verblijfsrecreatie, dagrecreatie,

verkoop aan huis en natuur- en landschapsbeheer. Tenslotte zijn er veel bedrijven die worden beëindigd; waarschijnlijk zal het aantal bedrijven nog sneller afnemen dan in de afgelopen periode al het geval was. Dit zal leiden tot een forse toename van het aantal vrijkomende agrarische gebouwen.

De melkveehouderij vraagt om grotere en extensievere bedrijven door de wijziging van het Europese markt- en prijsbeleid en verdere aanscherping van het mestbeleid als gevolg van de Europese Nitraatrichtlijn. Verwacht wordt dat blijvende zuivere melkveebedrijven zich ontwikkelen tot een fors grotere omvang dan nu het geval is, mogelijk zo'n 100 melkkoeien en 50 hectare grond. Deze bedrijven hebben behoefte aan grote huiskavels, die overigens wel in kleinschalige landschappen kunnen worden ontwikkeld. Tevens hebben zij behoefte aan bouwkavels van voldoende omvang.

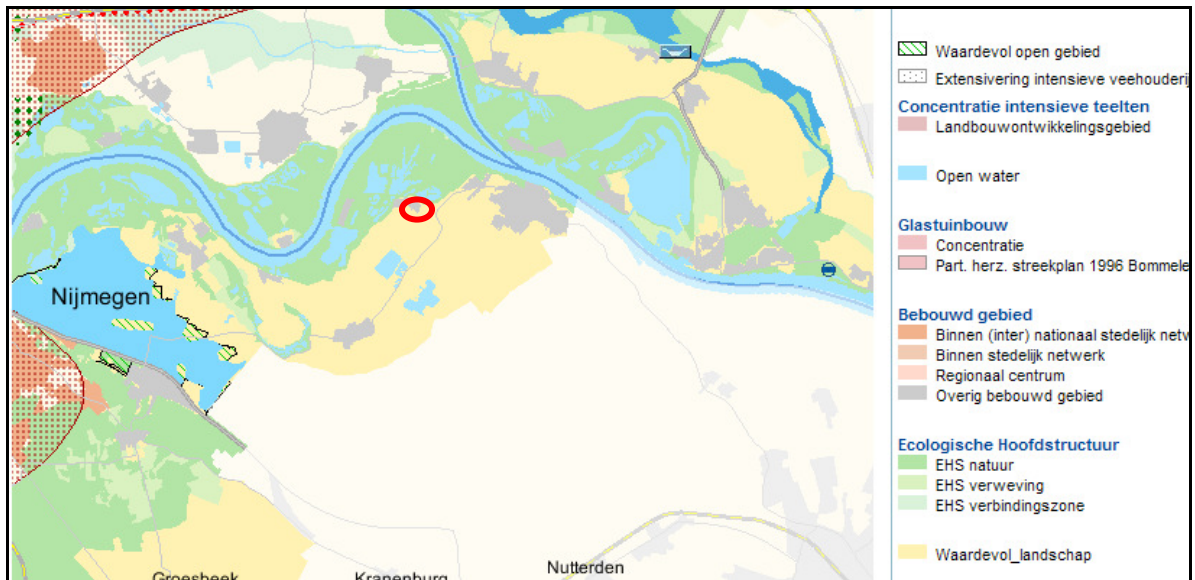
Voor de intensieve veehouderij wordt tussen 2008 en 2013 een versnelling in de afname van het aantal bedrijven verwacht. Tegen die tijd moeten alle intensieve veehouderijen hebben geïnvesteerd in emissiearme stallen om te voldoen aan de op stapel staande Algemene Maatregel van Bestuur "Ammoniakemissie huisvesting veehouderijen" (Staatscourant 23 mei 2001).

Een groot aantal bedrijven in Gelderland heeft zowel melkvee als een intensieve veehouderijtak. Het is de verwachting dat er een versnelde ontmenging zal optreden onder invloed van de koppeling van EU inkomenssteun aan wettelijke verplichtingen. De verplichtingen zijn specifiek voor de verschillende teelten en moeilijk op bedrijfsniveau te verenigen. Of de ontmenging uitvalt ten gunste van melk- of van intensieve veehouderij zal sterk afhangen van de inkomensmogelijkheden, die op dit moment gunstiger lijken voor de intensieve veehouderij. Uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid is dat de bedrijfsontwikkeling in de landbouw wordt gefaciliteerd onder voorwaarden van economische, ecologische duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. In onderstaande wordt een en ander naar de belangrijkste sectoren uitgewerkt.

De provincie beschouwt voedselproductie en bloemen/plantenteelt als de primaire functie van agrarische bedrijven. Gecombineerd met productie zijn er tal van mogelijkheden zoals niet-agrarische productie, landschapsbeheer en zorgverlening. Ligging in het groenblauwe raamwerk of multifunctioneel gebied geven daarbij verschillende ontwikkelings- en transformatiemogelijkheden. De precieze invulling

van die voorwaarden is mede afhankelijk van de specifieke gebiedskwaliteiten. Land- en tuinbouwbedrijven hebben de mogelijkheid om in een deel van hun bedrijfsgebouwen niet-agrarische nevenactiviteiten te ontplooiën.

Figuur 3 Uitsnede Beleidskaart ruimtelijke ontwikkeling

De grondgebonden landbouw speelt een belangrijke rol als beheerder van het landelijk gebied. De sector staat onder grote druk en de algemene tendens is dat er veel bedrijven stoppen en een relatief gering aantal overblijft. Zij krijgen ruimte om hun agrarische activiteiten uit te breiden. Bij de groei wordt op grond van wet- en regelgeving in het kader van milieu en dierenwelzijn winst geboekt. De groei wordt door het ruimtelijk beleid gefaciliteerd. Nieuwvestiging (oprichting van een nieuw bouwperceel) van volwaardige grondgebonden melkveebedrijven en akkerbouwbedrijven is toegestaan, behalve in het groenblauwe raamwerk en in de weidevogel- en ganzengebieden van provinciaal belang.

In de reconstructieplannen zijn zones aangegeven waarmee de mogelijkheden voor nieuwvestiging, hervestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven worden bepaald. Buiten de reconstructiegebieden is nieuwvestiging niet toegestaan; hervestiging en uitbreiding wel.

De locatie is gelegen in het agrarisch gebied. Het is in dit gebied mogelijk om de bestaande melkvee- en varkenshouderij op de voornoemde locaties uit te breiden.

De locatie is gelegen binnen een waardevol landschap, te weten de 'Ooijpolder en Rijnstrangen'. De kenmerken van dit gebied zijn als volgt te omschrijven:

- Gave gradiënten van kom - oeverwal - uiterwaard - rivier en dynamiek van de rivieren
- Overwegend open landschap met in de kom afwisseling van weidebouw, oude strangen en kleiputten met ooibos; oeverwal afwisselend open en kleinschalig met afwisseling van bouwland, grasland, boomgaard, in het oosten van de Ooijpolder meidoornheggen.
- Bebouwing overwegend geconcentreerd in dorpen en (dijk)linten
- Vrij uitzicht vanaf de dijk over het binnendijkse landschap en de rivieren met uiterwaarden en naar de stuwwallen van Nijmegen en Montferland
- Cultuurhistorische kwaliteiten verweven in het landschap, zoals talrijke historische boerderijen, plaatselijk op terpen, en relictten van de IJssellinie
- Sterk contrast met besloten stuwwal
- Rust, ruimte en donkerte

De stuwende krachten, die het landschap in stand houden, zijn de landbouw (fruitteelt, weide- en akkerbouw), natuurbeheer, toerisme en recreatie. Verder draagt de hoge maatschappelijke waardering voor de in het gebied aanwezige natuur- en landschapswaarden bij aan het behoud van het landschap.

De belangrijkste bedreigingen voor dit waardevolle landschap zijn uitbreiding van bebouwing rond dorpen en mogelijke afname van de grondgebonden landbouw.

De ontwikkelingsrichting van het landschap moet gezocht worden in het instandhouden en versterken van het landschap. Met name de openheid, de bebouwing op terpen en de oude strangen en kleiputten worden alom gewaardeerd. Het behoud hiervan verdient voorrang.

Kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen passen in dit landschap. Het gebied heeft een belangrijke functie als uitloopgebied voor de bewoners van Nijmegen. Een goede toegankelijkheid is daarom gewenst. Daarnaast zou binnen dit landschap een enkel landgoed ontwikkeld kunnen worden.

De waardering voor deze natuurwaarden en de toekomstige waterberging (overloopgebied) waarborgen de openheid. De recreatieve aantrekkelijkheid is een extra reden het karakter van het gebied te behouden. De uitbreiding van de dorpen heeft haar grenzen bereikt.

De fruitteelt, weide- en akkerbouw zijn belangrijk bij het instandhouden en beheer van het landschap. Belangrijk is te bezien hoe de landbouw, en andere grondgebruikers, het waardevolle landschap kunnen blijven beheren.

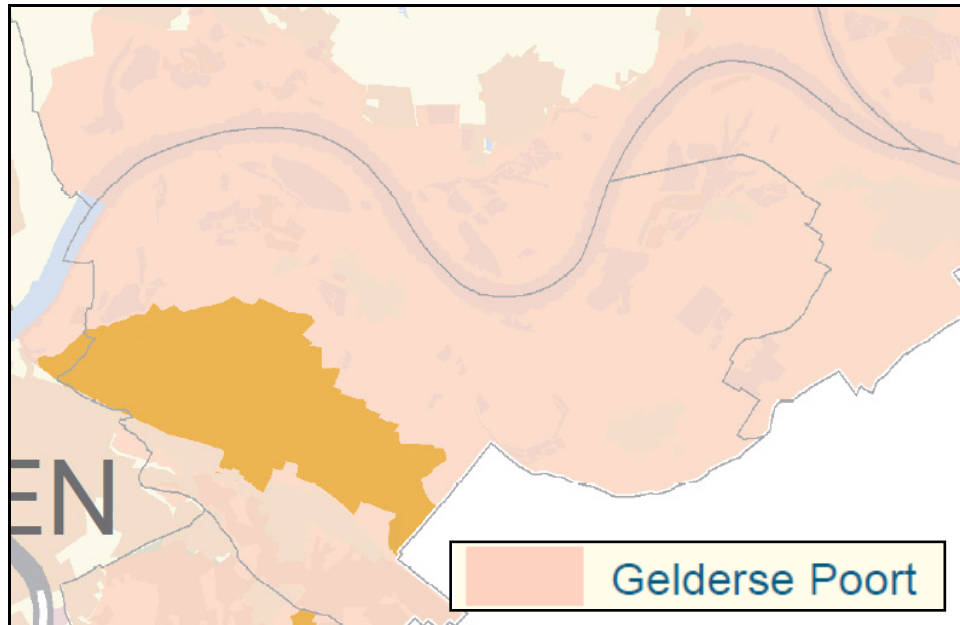
Met dit initiatief vindt een uitbreiding plaats van de grondgebonden tak van het bedrijf. Door de uitbreiding van deze tak kan het bedrijf haar behorende taak van het landschap blijven uitvoeren. Als het bedrijf niet uit kan breiden, zal het lastig worden om de rol welke zij nu speelt in het beheer van het landschap in de toekomst door te zetten.

Ruimtelijke Verordening Gelderland

Op 15 december 2010 is de Ruimtelijke Verordening van de provincie Gelderland vastgesteld. Met een ruimtelijke verordening stelt de provincie regels aan bestemmingsplannen van gemeenten. De provincie richt zich hierbij op onderwerpen die van provinciaal belang zijn, zoals verstedelijking, natuur, nationale landschappen, water en glastuinbouw. Gemeenten krijgen op sommige terreinen meer beleidsvrijheid, terwijl ze op andere gebieden te maken krijgen met strikte provinciale regels.

De regels in de Verordening kunnen betrekking hebben op het hele provinciale grondgebied, delen ervan of gebiedsgerichte thema's. Gemeenten moeten binnen een bepaalde termijn hun bestemmingsplan op deze regels afstemmen. De voorschriften in de Ruimtelijke Verordening zijn gebaseerd op de provinciale Structuurvisie.

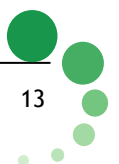

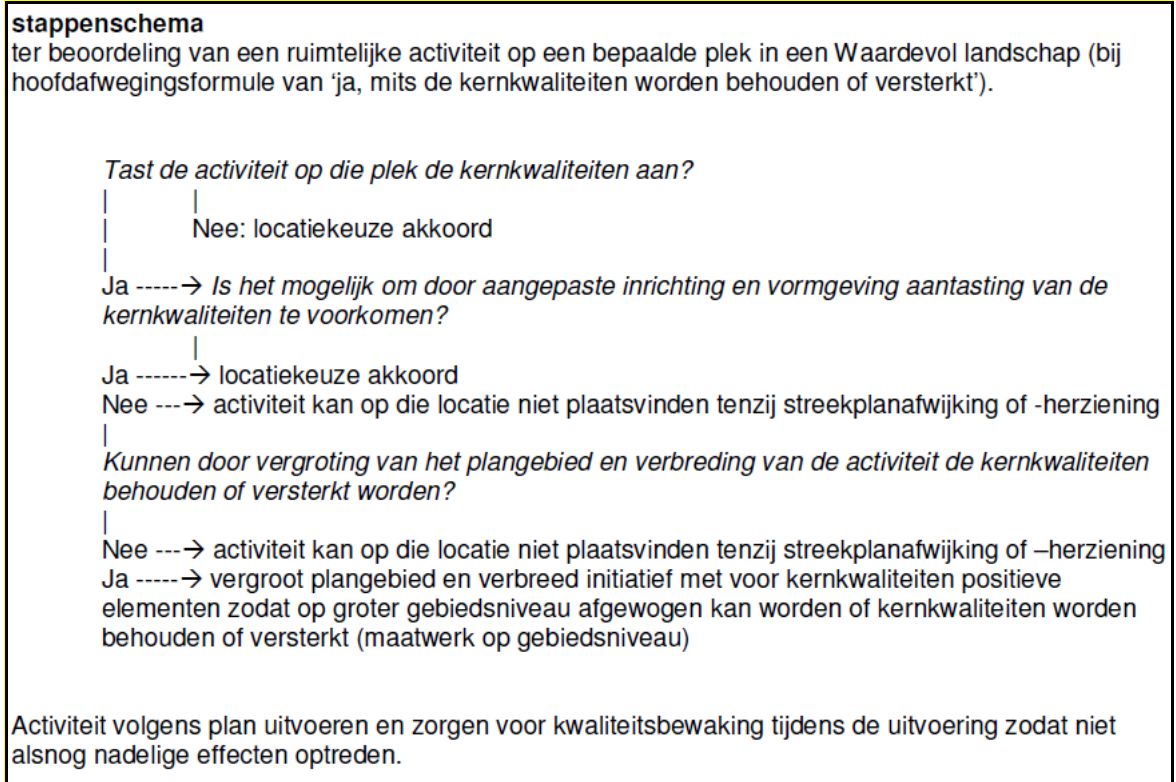
Figuur 4 Uitsnede kaart behorende bij hoofdstuk 16 en 17 van de Ruimtelijke Verordening

In het kader van de Verordening is de projectlocatie gelegen binnen het Nationaal Landschap de Gelderse Poort. Provinciale Staten hebben in de Streekplanuitwerking Nationale landschappen besloten om voor de Nationale landschappen geen eigen beleid vast te stellen. Binnen de Nationale landschappen geldt de afweging uit de Streekplanuitwerking Kernkwaliteiten Waardevolle landschappen. Voor de verschillende beleidscategorieën binnen een Nationaal Landschap heeft dat onderstaande afwegingsformules tot gevolg:

a. Waardevol landschap geen EHS, geen waardevol open gebied	'ja, mits' de kernkwaliteiten behouden en versterkt worden
b. Waardevol landschap (samenvallend met EHS)	'nee, tenzij'
c. Waardevol open gebied (valt altijd binnen waardevol landschap)	'nee' voor nieuwbouwlocaties 'nee, tenzij' voor overige ruimtelijke ingrepen
d. Multifunctioneel gebied in Nationaal Landschap	landschappelijke versterking

De projectlocatie is niet gelegen in de EHS en niet in waardevol open gebied. Dit maakt dat afweging A van toepassing is 'ja, mits'. Hiertoe is het volgende stappenschema van toepassing.

Op de projectlocatie komen de volgende kenmerken van het waardevolle landschap voor:

- Openheid;
- Cultuurhistorische kwaliteiten verweven in het landschap;
- Concentratie bebouwing.
- De openheid van het gebied wordt niet aangetast door de uitbreiding van het bedrijf. De aanwezige zichtlijnen worden niet aangetast, daar de uitbreiding van het bedrijf plaatsvindt achter bestaande bebouwing.
- Op de locatie zijn cultuurhistorische kwaliteiten aanwezig. De woning met het adres Eversberg 1 is aangemerkt als een gemeentelijk monument. De boerderij is in 1954 herbouwd op basis van een bestaande grondslag. De locatie is reeds

lange tijd bewoond en in gebruik als agrarisch bedrijf, wat ook blijkt uit de vondsten welke op de locatie en in de omgeving gedaan zijn. De uitbreiding van het bedrijf maakt dat de boerderij zijn oorspronkelijke functie kan behouden.

- De uitbreiding van het bedrijf vindt aansluitend op de bestaande bebouwing plaats. Dit maakt dat de er sprake blijft van een concentratie van bebouwing.

De overige kenmerken van het landschap zijn niet in het geding bij de uitbreiding van het bedrijf, daar het een relatief kleinschalige uitbreiding betreft, welke deze kenmerken niet negatief beïnvloedt.

Concluderend

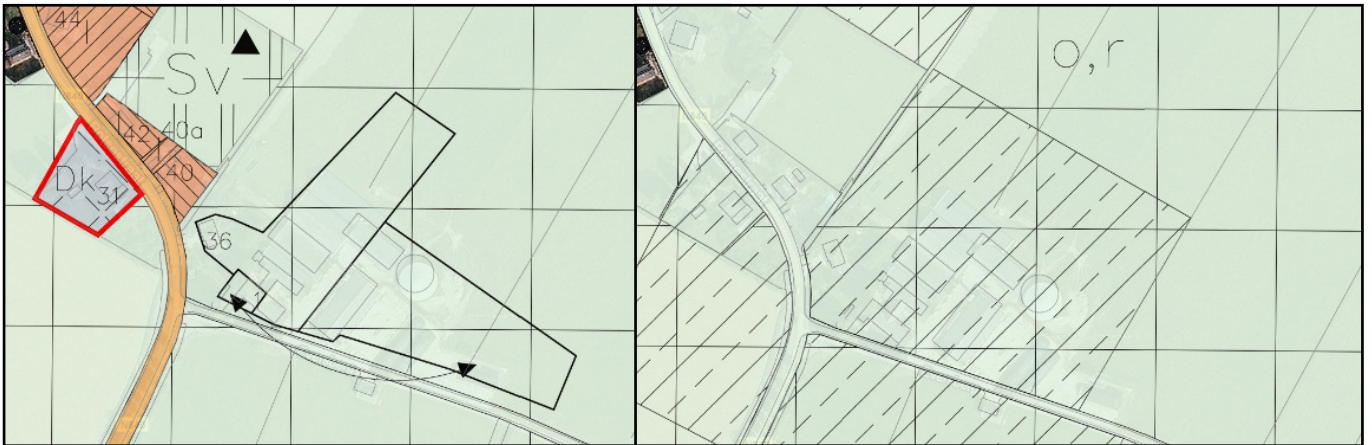
De kernkwaliteiten van het gebied worden met de uitbreiding van dit plan niet aangetast. De uitbreiding van het bedrijf vindt plaats aansluitend op de huidige bebouwing. Hiermee is de aantasting van landschap gering, ook ligt het bedrijf niet op de overgang van een kom naar een oeverwal. Dit maakt dat de uitbreiding in principe mogelijk is. Met het plan wordt de grondgebonden tak van het bedrijf verder ontwikkeld. Het bedrijf zal hiermee haar rol als beheerder van het landschap verder versterken.

2.3 Gemeentelijk beleid

Het bestemmingsplan dat vigeert is het bestemmingsplan “Buitengebied 2003” dat is vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Ubbergen op 11 december 2003. De nu nog geldende bestemming ter plaatse is “Agrarisch gebied met landschapswaarden” met de aanduiding “agrarisch bouwperceel”, gelegen binnen een op plankaart deel B als zodanig bestemde “zone ten behoeve van archeologische waarde”.

Het bouwperceel aan de Eversberg 1 heeft een omvang van 0,92 hectare. Het bouwperceel aan de Botsestraat 36 heeft een omvang van 0,89 hectare. Deze bouwpercelen hebben een onvoldoende omvang om de gewenste ontwikkelingen doorgang te laten vinden. In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt om het bouwperceel te vergroten. In dit geval wordt van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt, maar wordt er gekozen voor een omgevingsvergunning.

Met het doorlopen van het omgevingsvergunningstraject wordt de realisatie van het project mogelijk gemaakt.

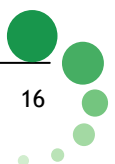
Figuur 5 Uitsnede bestemmingsplankaarten 1 en 2

Regionaal landschapsontwikkelingsplan

Samen met de gemeenten Groesbeek en Millingen a/d Rijn het regionaal landschapsontwikkelingsplan opgesteld. Het motto van dit plan is: “Omarm de veelkleurigheid” om meerdere redenen:

- Voor een levend landschap met een vitale economie liggen in dit gebied kansen als ingespeeld wordt op de vele verschillende mensen die in dit landschap willen verblijven en op de nieuwe markten die de samenleving tegenwoordig biedt
- Voor de ontwikkeling van de natuur in dit gebied is een grootschalige natuurontwikkeling langs de rivier en op de stuwwal even belangrijk als de ontwikkeling van een structuur van natuurlijke landschapselement ten als onderdeel van het cultuurlandschap daartussen
- Het voortbouwen op de veelkleurigheid en de verschillen in de delen van het landschap zal de identiteit van het landschap versterken en de beleving van een band met het landschap door de verschillende groepen mensen verstevigen.

Dit plan richt zich op de ontwikkeling van het landschap in brede zin; niet alleen het aanzicht van gebieden wordt erin behandeld, maar ook de ecologie, cultuurhistorie, sociaaleconomische ontwikkelingskansen en waterhuishouding komen aan de orde.

Deze onderdelen zijn geïnventariseerd. Het plan vervangt de bestaande landschapsbeleidsplannen van de Gemeenten Groesbeek en Ubbergen en is het eerste plan wat zich bezighoudt met het landschap van de Gemeente Millingen aan de Rijn.

Aan de hand van een gebiedsanalyse zijn binnen die gemeenten enkele deelgebieden onderscheiden (Ooijpolder, Duffelt, Groesbeek, deels nog weer onderverdeeld in “hellingengebied” en “bekken”), die weer worden opgedeeld in “landschappen”. Daarbij is het uiterlijk belangrijk, maar ook welke krachten er spelen die het landschap veranderen. Dat is in de uiterwaarden heel anders dan in de ontwikkelingszone achter de dijk of op de hoge hellingen ten zuiden van Groesbeek.

De locatie is volgens dit plan gelegen in de ‘Duffeltse Zoom’. Deze zone achter de dijk met dijkwoningen, veel boomgaarden (veelal laagstam) en elzenhagen, is gelegen tussen buitendijks natuurgebied en binnendijks, open agrarisch productielandschap van 't Zeeland. De dorpen zorgen hier voor beslotenheid, maar de buitenwijken liggen “koud” aan het open, agrarisch gebied. Dat geldt ook voor de nieuwe bedrijvigheid tegen de dorpen aan.

Tussen Leuth en Kekerdom bestaat de Duffeltse Zoom uit een zone met zandafgravingen en bosaanplant. Hier zijn recreatieve ontwikkelingen te verwachten.

Functioneel:

Dichtbebouwde dorpen met en een groei van bedrijvigheid aan de rand van de dorpen. Er is enige dagrecreatie bij de Millingerwaard en op mooie dagen bij de zandafgravingen. Fruitteelt, veeteelt en boomteelt op de agrarische bedrijven. Twee van hen hebben plannen voor omvorming van hun bedrijf tot nieuw landgoed.

Drijvende krachten:

- regionaal georiënteerde bewoners en bedrijven in de dorpen die gebaat zijn bij snelle, veilige verbinding met Nijmegen en Kleef of bewoners van de dorpen die een ommetje willen kunnen maken door 't Zeeland
- wandelaars, fietsers en automobilisten ook van ver buiten de regio die het gebied doorkruisen en één of twee etmalen in het gebied willen verblijven. Deze missen nu een eigen infrastructuur waar ze niet gehinderd worden door het lokale gemotoriseerde verkeer

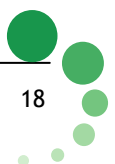
In deze zone is de afgelopen jaren al veel veranderd. Dorpen zijn uitgebreid, met woonwijkjes maar ook met bedrijventerrein, zandafgravingen zijn verricht en aan de andere kant van de dijk is een groot spraakmakend en publiekstrekend natuurontwikkelings project in uitvoering.

Het ligt in de lijn van de verwachtingen dat de veranderingsprocessen in deze zone door zullen zetten. De recreatieve ontwikkeling rond de zandafgravingen en in de Millingerwaard zal verder gaan. Agrarische bedrijven langs de dijk kunnen hiervan meeprofiteren door hun bedrijf te verbreden.

Er zijn plannen voor twee nieuwe landgoederen. Om dit niet te laten leiden tot het ontstaan van een rommelzone wordt voorgesteld om juist in deze zone een stevige groenstructuur te stimuleren.

Dit biedt ook de mogelijkheid om de ommetjes vanuit de dorpen die nu heel moeilijk te maken zijn te koppelen aan die groenstructuur.

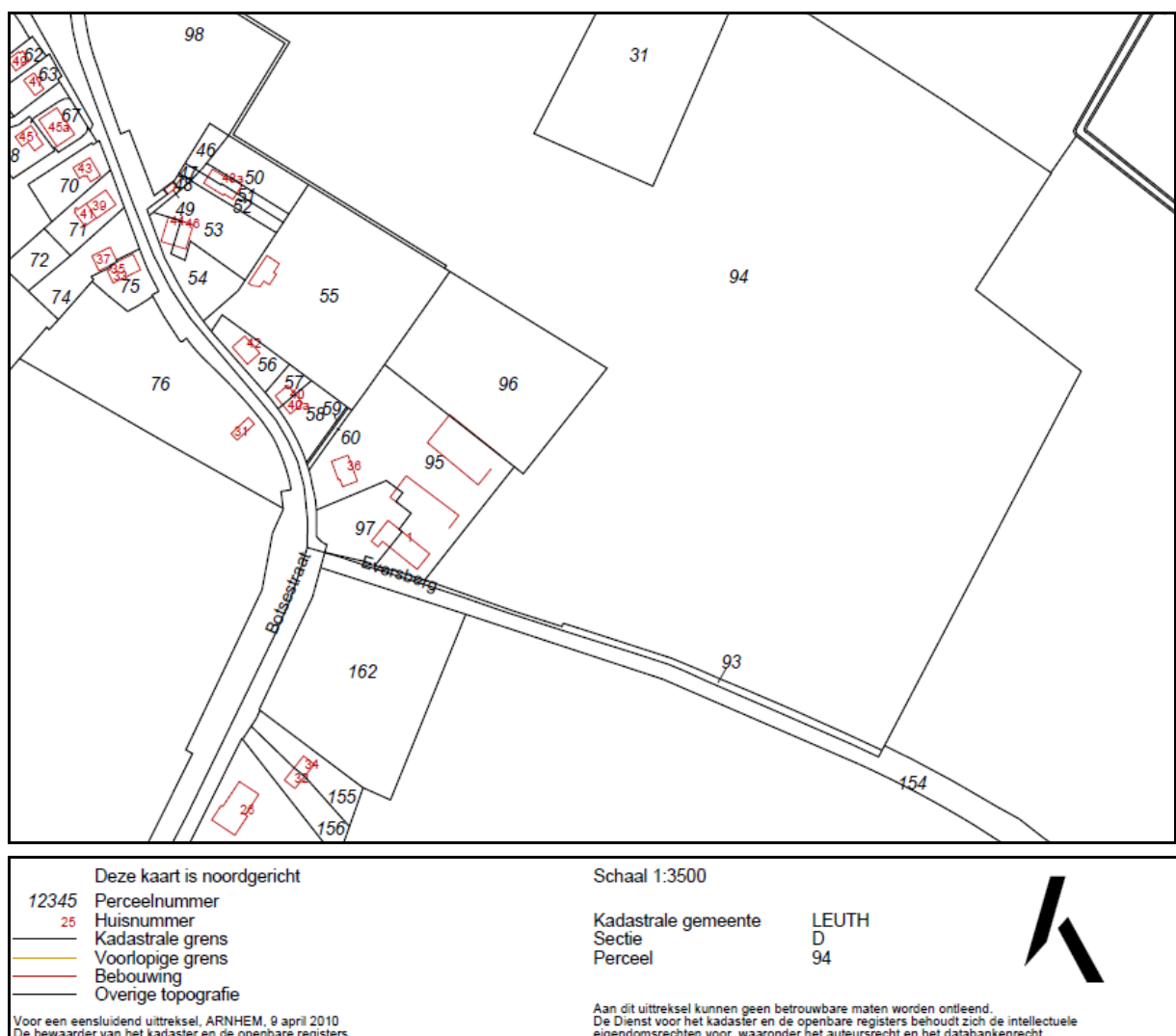
Het plan zal aansluiting zoeken, door middel van landschappelijke inpassing, bij hetgeen wordt nagestreefd binnen dit gebied, zijnde een verstevigen van de groenstructuren. In de omgeving van het plangebied zijn op dit moment echter nog geen groenelementen aanwezig. Er kon nog niet worden aangesloten bij de voorziene groenstructuur.

3 Projectprofiel

3.1 Huidige situatie

Het voorliggende project is gelegen in het buitengebied van de Gemeente Ubbergen in een overwegend agrarisch productiegebied. De locaties zijn plaatselijk bekend als Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom en kadastraal bekend onder Gemeente Ubbergen, sectie D, nummers 94, 95, 96 en 97.

Figuur 6 Kadastrale Ligging bedrijf

VOF H.F.R.A. Scholtens is voornemens haar huidige bedrijfsvoeringen, zijnde een fokzeugenvarkensbedrijf en een rundveebedrijf uit te breiden. Met deze vergroting is het mogelijk om op de veranderende markomstandigheden in te spelen. Op dit moment is er vergunning aanwezig voor het huisvesten van 120 kraamzeugen, 1.148 gespeende biggen, 338 guste en dragende zeugen, 3 dekberen en 180 opfokzeugen in de varkenstak van het bedrijf. In de rundveetak van het bedrijf is vergunning aanwezig voor het huisvesten van 337 melkkoeien en 44 stuks jongvee.

3.2 Marktontwikkelingen

Varkenshouderij

De varkenshouders hebben een moeilijke periode achter de rug. Door de uitbraak van varkenspest in 1997 en MKZ in 2002 zijn er vele varkenshouders failliet gegaan of gestopt met gebruikmaking van subsidieregelingen van de overheid. Verder zorgde de toenemende regeldruk met betrekking tot dierenwelzijn en milieu ertoe, door de noodzakelijke investeringen, het kostprijsleiderschap verloren ging.

Om een kentering teweeg te brengen zijn de Nederlandse varkenshouders zich meer gaan richten op specialistische markten. Dit door middel van nauw omschreven regels met betrekking tot het type varken, voeding, huisvesting en medicijnen wordt getracht aan deze vraag te voldoen (VIV Europe, VIV wil platform zijn voor nieuwe varkenshouderij, 2003).

Ontwikkelingen in Duitsland en Oost-Europa zorgen ervoor dat het perspectief van de Nederlandse varkenshouder positief is, nu en in de toekomst. Internationaal heeft de Nederlandse varkenssector een vooraanstaande positie weten te veroveren. Dit door het toepassen van de hoogste normen op het gebied van duurzame bedrijfsvoering: dierwelzijn, diergezondheid, mest en mineralen.

Ondanks deze internationale koppositie, blijft het noodzakelijk de maatschappelijke- en marktontwikkelingen te volgen. Voor de Nederlandse varkenshouders betekent dit dat ze moeten voldoen aan 5 opgaven (LTO Nederland, Innovatieagenda 2007):

1. duurzame inpassing: het uitgangspunt hierbij is het zoeken van een balans tussen de drie P's: planet (inclusief dierwelzijn en dieren), people en profit;
2. efficiënte geborgde ketens: Nederlandse varkenshouders moeten koploper zijn in risico- en kwaliteitsbeheersing en in de operationele efficiency;

3. consument gerichte productinnovatie: er moeten producten ontwikkeld worden die verbeteringen teweegbrengen op het gebied van: gemak, gezondheid, beleving, dierwelzijn en duurzaamheid;
4. kennis en competentieontwikkeling: er moet kenniscirculatie plaatsvinden tussen verschillende bedrijven en er moet een nieuwe bedrijfsgerichte opleiding komen;
5. communicatie: een goede communicatie tussen alle betrokkenen om de obstakels die kunnen ontstaan weg te nemen.

Om op deze ontwikkelingen in te kunnen blijven spelen en mee te kunnen in het internationale speelveld, is het voorliggend project ingediend. De realisatie van het project biedt de VOF H-F-R-A Scholtens de mogelijkheid haar varkensbedrijf op een efficiëntere, duurzame manier voort te zetten.

Melkveehouderij

Hoewel de melkveehouderij op dit moment over goede papieren beschikt als het gaat om het toekomstperspectief, biedt de sterke positie van deze sector in het verleden geen garantie meer voor een zorgeloze toekomst. In de landbouw - en in het bijzonder in de melkveehouderij - doen zich op dit moment belangrijke veranderingen voor.

- **Melkrijpsdaling**

Uit de laatste onderhandelingen over herziening van het Europese landbouwbeleid is naar voren gekomen dat de interventieprijzen voor melk en melkproducten geminimaliseerd zijn. Een deel van deze daling wordt gecompenseerd door directe inkomenssteun en betalingen voor plattelandsontwikkeling. In de praktijk zal het er uiteindelijk op neer komen dat melkveehouders minder gaan ontvangen per geproduceerde liter melk. Als boeren zich willen blijven toeleggen op melkproductie, dan zal men dat proberen te compenseren door verdere verlaging van de productiekosten.

- **Vermaatschappelijking van de landbouw**

Naast de melkrijpsdaling moet de melkveehouder ook steeds meer rekening houden met de eisen die de maatschappij stelt aan de wijze waarop geproduceerd wordt. Wel bekend zijn de problemen met bijvoorbeeld dierziekten, gebruik van hormonen, dioxine in veevoer, die het vertrouwen van de consument in de kwaliteit van het voedsel heeft beïnvloed. Aandacht voor maatschappelijk ondernemen in de vorm van voorlichting en educatie kan een belangrijk imagoversterkend effect hebben.

- *De quotering verdwijnt in 2015*
De geplande afschaffing in 2015 zal zijn schaduw vooruit werpen. Melkveehouders dienen vroegtijdig op de ontwikkelingen voor te sorteren. De aanbod- en vraagverhoudingen op de wereldmarkt zullen sterker dan voorheen de opbrengstprijis van de melk gaan bepalen. Ook het belang van de relatieve concurrentiekracht van de zuivelindustrie wordt meer bepalend voor de melkprijis.
- *Hoge investeringskosten remmen bedrijfsontwikkeling*
Grootschalige melkveehouderij kan zich in Nederland (nog) niet optimaal ontwikkelen. De dure productiefactoren, van vooral melkquotum en grond, vormen een barrière in Nederland om flink door te kunnen pakken. Het parool van dit moment is om de ambitie van de bedrijfsontwikkeling aan te passen aan de Nederlandse situatie totdat de structuur wel gunstiger wordt.
- *Investeringspatroon gaat verschuiven*
Het investeringsritme verschuift van quotum naar gebouwen en automatisering en in mindere mate naar grond. De komende jaren neemt de belangstelling toe om de bedrijfsuitrusting en de exploitatie te optimaliseren en waar mogelijk extra af te lossen. Na afschaffing van de quotering is er dan ruimte om extra stappen te zetten. Op het speelveld waar de Nederlandse melkveehouder opereert, neemt de competitie toe. Op termijn is het nodig om de melk tegen lagere kostprijis te produceren.
- *Meer markt*
De stabiele marktprijis leunde de afgelopen decennia zwaar op het markt- en prijsbeleid van de EU. De komende jaren zal de tucht van de markt voelbaar zijn werk gaan doen. Het veilige vangnet is dan verleden tijd. De melk komt meer en meer onder invloed van de grillige mondiale markt. Het is de uitdaging voor de sector om de kansen die hieruit voortvloeien volop te benutten.

Nederlandse melkveebedrijven lijken op dit moment deze trends niet goed bij te kunnen houden. Om haar toonaangevende internationale concurrentiepositie in de zuivel te behouden dienen nú keuzes te worden gemaakt. Schaalvergroting en innovatie zijn daarbij de centrale aandachtspunten.

Innovatie / optimalisatieproces

De huidige voorsprong in productiviteit wordt dus snel door andere (Europese) landen ingehaald. Waar schaalvergroting dan een optie is om de inkomsten per liter geproduceerde melk op peil te houden, kunnen tevens investeringen in innovaties en optimalisatie van het productieproces mogelijk blijven.

En deze investeringen zijn zeker noodzakelijk. In het verleden heeft de melkveehouderij al verschillende schaalessprongen doorgemaakt die door

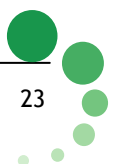
technologische inventies als de melkmachine, ligboxenstallen, kunstmatige inseminatie, melkrobots en de ontwikkeling van verbeterde melkveerassen werden ondersteund. De verdergaande arbeidsbesparing, productiviteitsverhoging en bedrijfsvergroting die hiermee gepaard gingen zullen in de toekomst ook verder voortzetten. Denk hierbij ook aan technische aanpassingen die de efficiëntie van de bedrijfsvoering verder verhogen.

Bovendien kunnen technologische innovaties een rol spelen bij het tegemoet komen aan de maatschappelijke eisen op het gebied van milieu, voedselveiligheid, diergezondheid en dierenwelzijn. Investerings in dergelijke technologische innovaties zullen door de financiële aspecten eerder mogelijk worden op bedrijven waar de melkproductie op grote schaal kan plaatsvinden. Het zijn deze redenen dat VOF H-F-R-A Scholtens heeft besloten verder te investeren in haar rundveebedrijf.

3.3 Toekomstige situatie

De maatschap is voornemens om enkele van de reeds bestaande stallen te verbouwen en een tweetal stallen geheel nieuwe te realiseren. De nieuw te bouwen stallen krijgen een oppervlakte van 1.288 m² en 2.964 m². De nieuwe stallen worden aansluitend op de reeds aanwezige stallen gerealiseerd. Het huidige bouwvlak van de het bouwperceel aan de Botsestraat 36, bedraagt 0,89 hectare. Hier komt 0,21 hectare bij, dus het bouwperceel wordt in totaal 1,10 hectare. Het bouwperceel aan de Eversberg 1 heeft op dit moment een oppervlakte van 0,92 hectare. Dit bouwperceel wordt vergroot met 0,26 hectare, waarmee de totale oppervlakte 1,18 hectare wordt. Het project zal gerealiseerd worden op de locatie zoals weergegeven op de bijgevoegde verbeelding. De bouwhoogte van het project zal, voor de varkensstal, een bouwhoogte krijgen van maximaal 6 meter, waarbij deze een oppervlakte krijgt van 1.157,2 m² (22,6*51,2). De bouwhoogte van de melkveestal zal maximaal 7,95 meter bedragen en een oppervlakte van 2932,8 m² (37,6*78,0). Het mestbassin voor de koeienmest krijgt een oppervlakte van 900 m² (45*20). Het mestbassin voor de varkensmest krijgt een oppervlakte van 1996,8 m² (39*51,2).

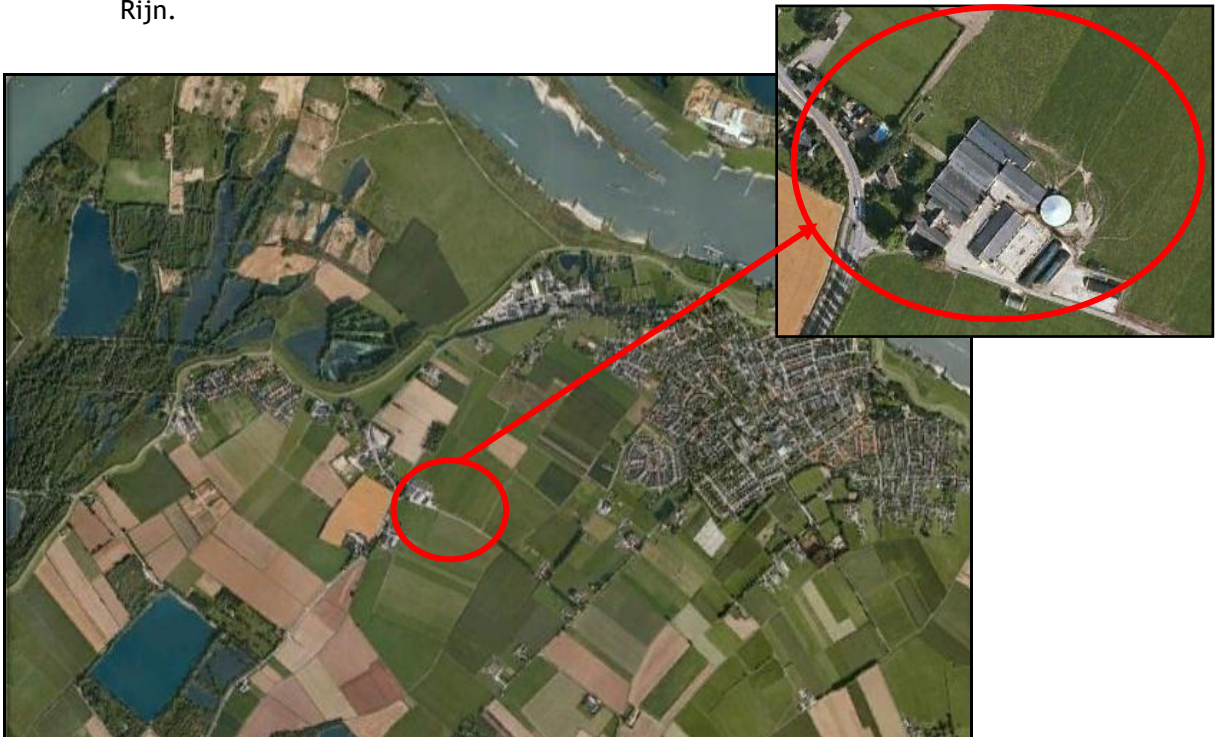
Met de verbouwing van de stallen en na de realisatie van de nieuw te bouwen stallen kunnen binnen het bedrijf 1.722 gespeende biggen, 124 kraamzeugen, 395 guste en dragende zeugen, 4 dekberen en 193 opfokzeugen binnen de varkensstal gehuisvest worden. Binnen de rundveetak kunnen na de realisatie 318 stuks melkvee en 208 stuks jongvee gehuisvest worden.

4 Gebiedsprofiel

4.1 Omgevingsbeschrijving

De planlocaties zijn lokaal bekend als Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom. Het is gelegen in het buitengebied van de Gemeente Ubbergen, ten oosten van de kern Kekerdom en ongeveer 1,5 kilometer ten westen van de Kern Millingen aan de Rijn.

Figuur 7 De omgeving van de projectlocatie

De locatie is gelegen in de nabijheid van Kekerdom. Het dorp is ontstaan rond 800 na Christus. Voor deze tijd waren er Romeinen aanwezig in het gebied. De noordgrens van het Romeinse Rijk liep door het gebied. In het verleden lag Millingen aan de Romeinse Limes. Vanuit Nijmegen liepen dan ook belangrijke wegen naar Millingen (de Zeelandesestraat en de Botsestraat, waaraan de projectlocatie gelegen is).

Tot de 19e eeuw is Kekerdom meer op Duitsland georiënteerd geweest. Een oorzaak hiervan is dat het Hertogdom Gelre in 1423 naar het Hertogdom Kleve overging. In deze Duitse periode behoorde het dorp Kekerdom tot het Amt Düffelt. De naam Kapittelhof duidt op de het Kapittel van Kleve. Rondom het huis Spaldrop zijn oude

woongronden aanwezig, waarvan het Kapittelshof onderdeel uitmaakte. Met het Wener Congres werd het gebied aan Nederland toebedeeld. Bijzonder is dat Kekeerdome kerk de enige kerk in Nederland is welke buitendijks ligt.

De locatie is gelegen in een gebied met een overwegend agrarische karakter. In de omgeving zijn vele agrarische bedrijven gelegen, waarbij er verder naar het noorden sprake is van uitwaarden en ten zuidwesten bevinden zich stuwwallen.

Ten westen van de projectlocatie is de kern Kekeerdome gelegen, terwijl ten oosten de kern Millingen aan de Rijn en zuiden de kern Leuth gelegen is. In deze kernen is tevens het overgrote gedeelte van de bebouwing gelegen. In de gebieden buiten de kern liggen her en der verspreid agrarische bebouwing.

De ontsluiting van de locatie vindt plaats via de Botsestraat (N840) naar de Nieuwe Rijksweg (N345). De Nieuwe Rijksweg is de hoofdweg in de omgeving, van waaruit het verkeer komende van de inrichting zich verder zal verspreiden. Naast de wegen in de omgeving zijn er ook verschillende waterlopen, zoals Waal en het Meer. Daarnaast zijn er in de omgeving ook verschillende waterpartijen aanwezig, zoals de De Zeelt en de Kaliwaal.

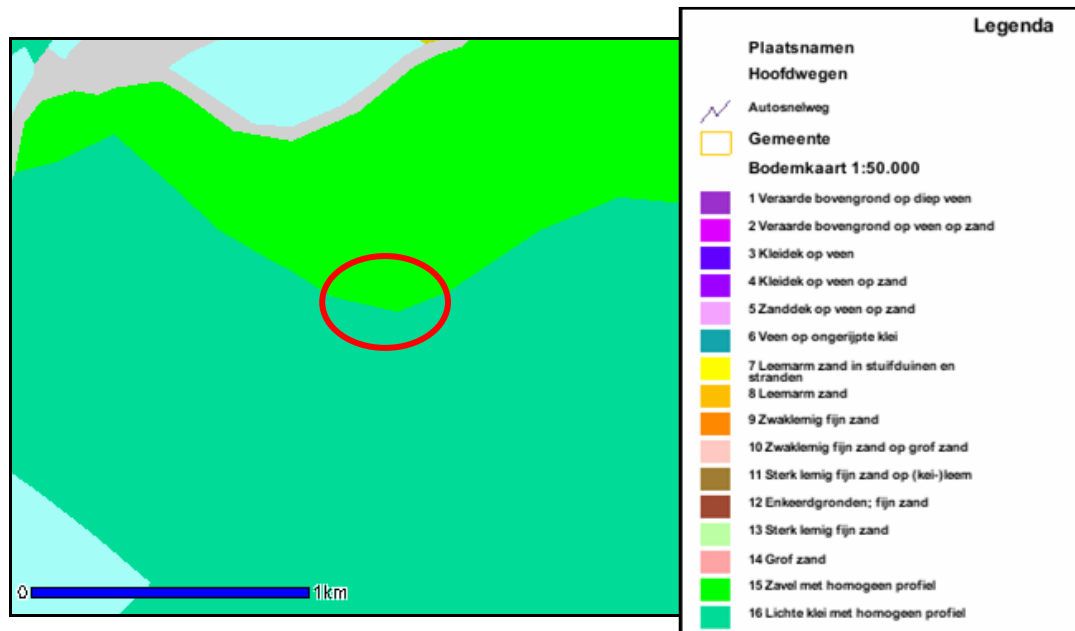
De wegen in de planomgeving zijn niet omzoomd. Ook de meeste percelen en erven in de omgeving zijn niet omzoomd met beplanting. Dit geeft het landschap een open en weids karakter.

Figuur 8 Kerk te Kekeerdome

4.2 Bodem

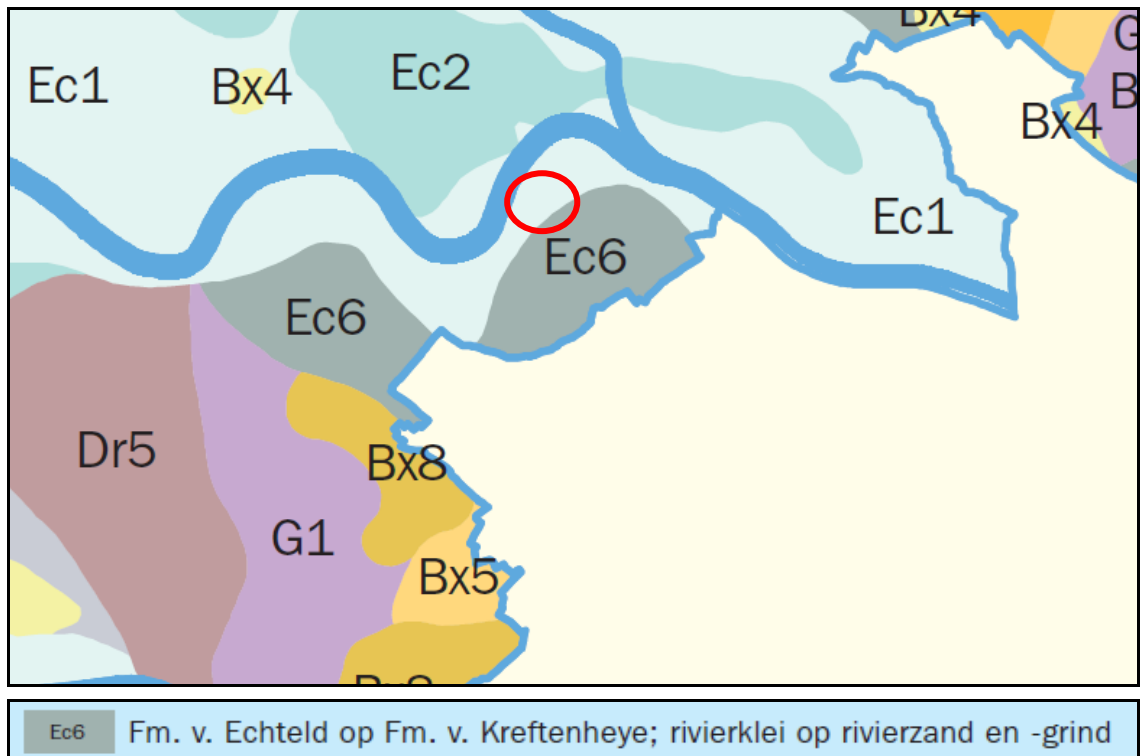
De projectlocatie ligt op de overgang tussen twee bodemtypes. De eerste zijn de kalkhoudende ooivaagronden. Dit bodemtype bestaat uit lichte zavel met een homogeen profiel. Het tweede type zijn de kalkhoudende poldervaagronden. Deze bestaat uit zware zavel en lichte klei, met profielverloop 5.

Figuur 9 Structuurkaart planomgeving (Bodemdata)

De geologie van de omgeving bestaat uit de formatie van Echteld op de formatie van Kreftenheye. De formatie van Echteld is een jonge geologische formatie in Nederland. De formatie bestaat uit rivierafzettingen uit het Holoceen (ongeveer vanaf 10.000 jaar geleden gevormd). Ze ligt in grote delen van Midden-Nederland aan het oppervlakte, waar ze werd afgezet door de Rijn, Maas en IJssel en hun huidige en vroegere vertakkingen en bestaat uit klei, silt, zand en grind.

De Formatie van Kreftenheye is een jonge geologische formatie in de Nederlandse ondergrond. De formatie bestaat uit fluviatiel zand en grind uit het Laat-Saalien, Eemien, Weichselien en Vroeg-Holoceen (Laat Pleistoceen, ongeveer van 150.000 tot 10.000 jaar geleden) en komt op sommige plekken aan de rand van het rivierengebied aan het oppervlak, zoals in het noordoosten van Gelderland of het westen van de Achterhoek.

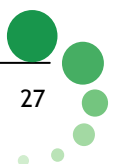
Figuur 10 Uitsnede geologische kaart van Nederland (Dinoloket)

4.3 Ruimtelijke inpassing

Het karakter en de situering van de nieuwe bebouwing is geheel gericht op het zoveel mogelijk behouden van de geschetste ruimtelijke karakteristiek ter plaatse. Zo is er ondermeer voor gekozen om compact te bouwen, wat leidt tot een zuinig ruimtegebruik. Dit om het halfopen karakter van het landschap zoveel mogelijk te behouden en zo min mogelijk van de schaarse ruimte in beslag te nemen.

Er is gekozen voor een hoogwaardige architectuur, welke een meerwaarde geeft aan het agrarische karakter van het gebied. De gebruikte materialen, het kleurgebruik en de bouwstijl geven het geheel een ingetogen, passende uitstraling, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de bestaande bebouwing op het perceel en in de omgeving.

Er zal een landschappelijk inpassingsplan worden opgesteld om het perceel in te passen in de omgeving.

5 Overige aspecten

5.1 Milieu

Er wordt beschikt over een vergunning in het kader van de Wet Milieubeheer. Deze voorziet echter niet in de nu gewenste uitbreiding van het bedrijf. Om deze reden zal er binnenkort een nieuwe milieuvergunning aanvraag worden ingediend welke wel voorziet in de gewenste uitbreiding. Er worden geen belemmering voorzien.

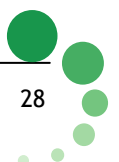
5.1.1 Bodem

De factoren die kunnen bijdragen tot emissies naar de bodem zijn mest, spuiwater en afvalwater. Om dit tot een minimum te beperken worden alle nieuwe putten gerealiseerd van beton met een betonkwaliteit conform de bouwtechnische richtlijnen mestbassins. Het spuiwater wordt opgeslagen in daarvoor bestemde put. Bij de milieuvergunning zijn de bodembedreigende activiteiten beschreven en geanalyseerd. De eindemissiescore conform de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB) bedraagt 1. Er is derhalve voor alle bodembedreigende activiteiten een verwaarloosbaar bodemrisico.

Verder geldt dat de gronden waarop de uitbreiding plaatsvinden zullen worden opgehoogd, zodat op gelijke hoogte komen als het peil van de huidige bebouwing. Voor het ophogen van de gronden zal grond aangevoerd moeten worden. Deze aan te voeren grond zal voldoen aan de wettelijke eisen en dus schone grond betreffen. Daar de grond wordt opgehoogd zal bij het grondwerkzaamheden ten behoeve van de uitbreiding van het bedrijf geen sprake zijn van verstoring van de huidige bodem. Eventueel aanwezige bodemverontreiniging, welke gezien het zeer geringe bodemrisico ter plaatse waarschijnlijk niet aanwezig is, zal niet worden geroerd.

5.1.2 Lucht

Uitbreidingsplannen dienen in het ruimtelijk kader te worden getoetst aan de titel 5.1 van de Wet milieubeheer. Aan deze wet is de uitvoeringsregeling 'Niet In Betekende Mate' (NIBM) gekoppeld door middel van het Besluit NIBM en de Regeling NIBM.

Besluit NIBM

Als sprake is van een beperkte toename van de luchtverontreiniging die niet in betekenende mate bijdraagt aan de concentratie PM_{10} in de buitenlucht (NIBM), hoeft een project niet langer getoetst te worden. Dit volgt uit artikel 5.16, lid 1, sub c, van de Wet milieubeheer. Het Besluit NIBM legt vast wat geldt als niet in betekenende mate bijdragen. Na inwerkingtreding van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) op 1 augustus 2009, is de definitie van NIBM 3% van de grenswaarde, dat is $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (artikel 2, lid 1, Besluit NIBM in samenhang met Bijlage 1A van de Regeling NIBM).

Regeling NIBM

In de 'Regeling Niet In Betekenende Mate' bijdragen is een lijst met categorieën van projecten opgenomen die NIBM bijdragen aan de luchtverontreiniging. Ook een aantal type landbouwbedrijven zijn hierin opgenomen. Zo zijn alle akkerbouwbedrijven, witloftrekkerijen of teelt van eetbare paddenstoelen in een gebouw, kinderboerderijen en onverwarmde glastuinbouwbedrijven aangemerkt als projecten die NIBM bijdragen. Veehouderijen zijn echter niet opgenomen in de Regeling NIBM. Toch is het niet altijd noodzakelijk om met behulp van een berekening vast te stellen of er sprake is van NIBM. Dit kan ook gedaan worden met een motivering, bijvoorbeeld op basis van ervaring. Er zijn genoeg projecten die namelijk overduidelijk NIBM zijn en waar een berekening niets toevoegt aan de conclusie.

Hiertoe heeft het Rijk een handreiking opgesteld, de Handreiking fijn stof en Veehouderijen van mei 2010. Deze handreiking beoogt de gemeente als bevoegd gezag te ondersteunen bij behandeling van vergunningaanvragen voor nieuwvestigingen en uitbreidingen die van invloed kunnen zijn op de luchtkwaliteit. De handreiking biedt informatie en geeft met behulp van een stappenplan aan hoe in een vergunningprocedure de beoordeling van fijn stof kan worden uitgevoerd. Er wordt specifiek ingegaan op fijn stof, niet op andere stoffen zoals NO_2 . Over het algemeen zijn veehouderijen geen grote bron van NO_2 en worden grenswaarden in het buitengebied weinig overschreden. Daarom wordt op deze stof niet specifiek ingegaan. Indien een (neven)activiteit, zoals glastuinbouw of een transportbedrijf zodanig groot is dat NO_2 een overschrijding kan geven, zal deze stof ook onderzocht moeten worden. Het juridisch kader is daarbij gelijk aan dat van fijn stof, maar uiteraard met andere grenswaarden.

Als hulpmiddel bij de motivering of een project NIBM is, is een vuistregel opgesteld waarmee aangetoond kan worden dat een uitbreiding/oprichting NIBM is. Deze staan in de onderstaande tabel, die gebaseerd is op de 3% NIBM grens, dus van na de inwerkingtreding van het NSL. In de tabel kan bij de betreffende afstand de hoeveelheid emissie worden afgelezen waarmee een veehouderij nog kan uitbreiden om niet in betekende mate bij te dragen. Met behulp van de emissiefactorenlijst op www.vrom.nl kan uitgerekend worden of de totale toename in emissie onder de NIBM grens blijft. Dit kan door de hoeveelheid nieuwe dieren te vermenigvuldigen met de emissiefactor en deze te vergelijken met de waarden uit de tabel.

De getallen in de tabel zijn worst-case genomen, inclusief een veiligheidsmarge. Indien bij een bepaalde afstand niet méér wordt geëmitteerd dan is opgenomen in de tabel dan is de oprichting/uitbreiding zeker NIBM. Wanneer de toename in emissie in grammen hoger is dan in de tabel opgenomen, is het project mogelijk IBM. Er zal een berekening met ISL3a uitgevoerd moeten worden om aan te tonen dat geen grenswaarden worden overschreden. Indien geen grenswaarden worden overschreden is de ontwikkeling toch NIBM.

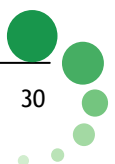
Tabel 1 Afstanden en maximale toegestane emissie in fijn stof

Aftand tot te toetsen plaats	70 m	80 m	90 m	100 m	120 m	140 m	160 m
Totale emissie in g/jr van uitbreiding /oprichting	324.000	387.000	473.000	581.000	817.000	1.075.000	1.376.000

Bron: ECN. Getallen op basis van berekeningen met STACKS, versie 2008

De huidige emissie van fijn stof van de locatie bedraagt 268.290 gram fijn stof per jaar. Met de voorgenomen uitbreiding neemt de emissie van fijn stof af, en wel tot 242.638 gram fijn stof per jaar, door de toepassing emissiereducerende technieken. Dit maakt de depositie van fijn stof op gevoelige objecten in de omgeving afneemt.

Doordat er sprake is van een daling van de emissie, en hierdoor de depositie op gevoelige objecten in de omgeving is onderhavig project in het kader van de Handreiking aan te merken als een plan dat niet in betekende mate bijdraagt aan de emissie van fijn stof.

5.1.3 Geur

De geuremissie dient overeenkomstig de “Wet geurhinder en veehouderij” (Wgv) getoetst te worden. De Wgv vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen.

De Wgv geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). De wettelijke normen bedragen overeenkomstig de Wgv $14,0 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ op woningen in het buitengebied en $3,0 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ op woningen binnen de bebouwde kom in niet concentratie gebieden. De geurbelasting wordt berekend en getoetst met het verspreidingsmodel V-stacks vergunning. Dit geldt alleen voor dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv). Voor dieren zonder geuremissiefactor gelden minimaal aan te houden afstanden. Deze afstanden bedragen 50 meter ten opzichte van het emissiepunt tot aan een gevoelig object in het buitengebied en 100 meter ten opzichte van het emissiepunt tot aan een gevoelig object in de bebouwde kom.

De Gemeente Ubbergen heeft een geurverordening opgesteld waaraan getoetst dient te worden. De normen die de gemeente hierbij hanteert zijn de normen zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 2 Geurnormen van de gemeente Ubbergen.

	Minimale afstand	Maximale geurnorm
bebouwde kom stedelijk	100	2,0
bebouwde kom landelijk	50	4,5
gebied met hoofdzakelijk burgerwoningen	50	14,0
gemengd gebied, prismaat natuur	50	14,0
gemengd gebied, prismaat landbouw	25	21,0
gebied met hoofdzakelijk agrariërs	25	21,0
(voormalige) bedrijfswoning agrariër	25	-

Het plangebied is gelegen in het gemengd gebied, prismaat landbouw. Dit maakt dat de geurnorm rondom het bedrijf $21 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ bedraagt. Verder van het bedrijf vandaan is er een gebied gelegen waar een geurnorm van $14 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ wordt gehanteerd. Voor rundvee geldt een vaste afstand tot geurgevoelige objecten.

Om te bepalen of er sprake is van een geurtechnisch overbelaste situatie is er met behulp van het V-Stacks rekenprogramma een geurberekening gemaakt. Zoals uit deze geurberekening blijkt wordt voldaan aan de gestelde normen conform de Wgv (zie onderstaande figuur).

Brongegevens								
Volgnr	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uittr. snelh.	E-Aanvraag
1	Stal 1	198 665	430 291	5,1	6,0	0,35	4,00	2 340,0
2	Stal 2	198 668	430 301	4,5	5,0	0,35	4,00	5 054,4
3	Stal 3	198 668	430 312	4,3	3,3	0,50	4,00	4 374,0
4	Stal 4	198 684	430 333	3,6	3,4	0,35	4,00	8 704,8
5	Stal 5	198 691	430 345	4,5	4,2	0,35	4,00	3 906,0
6	Stal 6	198 718	430 336	5,8	3,9	0,45	4,00	1 918,8
7	Stal 7	198 707	430 359	6,1	3,6	0,50	4,00	4 450,6
8	Stal 8	198 745	430 362	2,8	4,5	2,51	1,24	5 454,4

Geur gevoelige locaties:					
Volgnummer	GGLID	Xcoördinaat	Ycoördinaat	Geurnorm	Geurbelasting
9	Botsestraat 40a	198 599	430 372	21,00	20,194
10	Botsestraat 31	198 572	430 360	21,00	16,603
11	Schouwenburgsestr. 2	198 125	430 753	3,00	1,902

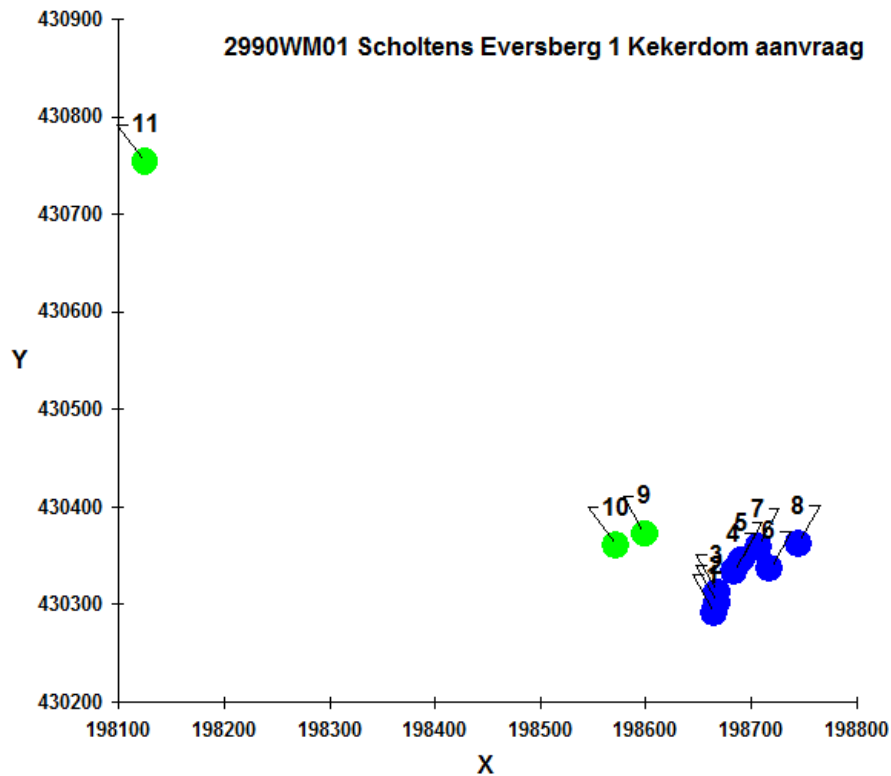
Ventilatie:

De opening van de chemische luchtwasser achter stal 8 bestaande uit drie vakken van 1,83 * 0,90 meter is 4,941 m².

$$\sqrt{(4,941 \text{ m}^2 : \pi)} \times 2 = 2,51 \text{ m } \emptyset$$

350 guste en dragende zeugen x 58,0 m³/dier/uur + 4 dekberen x 58,0 m³/dier/uur + 50 opfokzeugen x 31,0 m³/dier/uur = 22.082 m³/uur → 6,134 m³/sec

6,134 m³/sec : 4,941 m² = 1,24 m/sec in stal 8

Figuur 11 Resultaten V-stacks geurberekening

Zoals blijkt uit de resultaten wordt voldaan aan de wettelijke normeringen en vormt geur geen beperking voor de doorgang van het project.

5.1.4 Geluid

Factoren die een bijdrage leveren aan de geluidsproductie zijn: ventilatoren (luchtwassers), motoren ten behoeve van de voederinstallaties en transportbewegingen van en naar de inrichting (afvoer van mest, aanvoer van voeders en het laden en lossen van dieren).

Om de eventuele geluidshinder zoveel mogelijk te beperken wordt er in de bedrijfsvoering rekening mee gehouden door de transportbewegingen zoveel mogelijk in de dagperiode plaats te laten vinden. Het ventilatiesysteem wordt uitgevoerd in overeenstemming met de laatste stand der techniek en voorzien van een frequentieregelaar welke de geluidemissie aanzienlijk beperkt. Tevens zal een groot gedeelte van de geluidsproducerende werkzaamheden plaatsvinden in de gebouwen op het terrein.

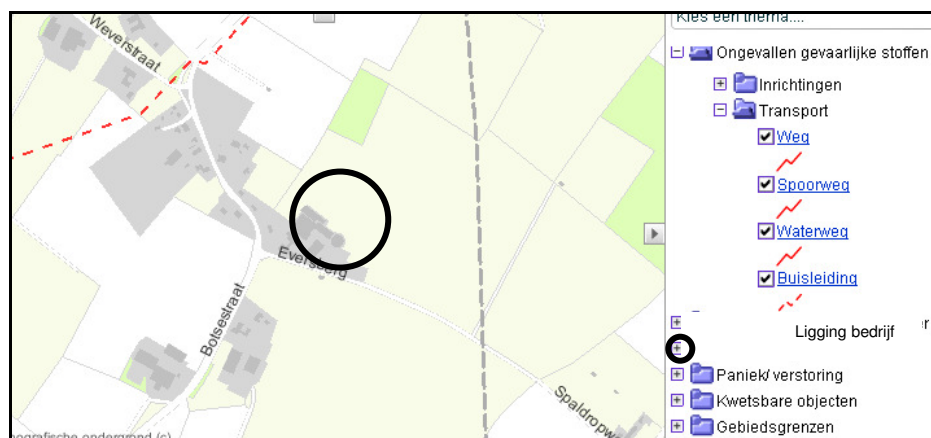
Het aantal verkeersbewegingen zal met de vestiging van het bedrijf toenemen. De verkeersafwikkeling is echter dusdanig, in de richting van de Botsestraat, dat deze voor omwonenden beperkt wordt. Het verkeer passeert geen woning van derden voordat het verkeer opgaat in het achtergrondverkeer. Geluid legt geen beperking op aan de voortgang van onderhavig project.

5.1.5 Externe veiligheid

Om te bepalen of er voor de ontwikkeling beperkingen voortkomen kijkend naar het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) is er gekeken op de risicokaart van Nederland, waarop deze aspecten in kaart zijn gebracht. Deze kaart laat zien dat ten westen van de planlocatie een agrarisch bedrijf met een tweetal propaantanks van 3.000 liter op het terrein is gevestigd. De risicocontour van de tanks ligt echter niet over het plangebied. Ten oosten is er nog een transportleiding gelegen, waaromheen een contour is getrokken. Ook deze contour loopt niet over het plangebied.

Binnen het plangebied komen beperkt kwetsbare objecten voor (de stallen en de bedrijfswoning). Maar aangezien er geen risicocontouren over het perceel lopen, zijn er geen belemmeringen om deze op te richten dan wel in stand te houden.

Op het terrein zelf worden geen voorzieningen aangelegd die tot gevolg hebben dat er buiten de inrichtingsgrens sprake zal zijn van een onaanvaardbaar risico op ongevallen (plaatsgebonden risico van $P^{10^{-6}}$).

Figuur 12 Uitsnede risicokaart projectomgeving

De inrichting is op een dusdanige afstand gelegen van objecten die een nadelig gevolg kunnen ondervinden van de bedrijfsactiviteiten, dat er vanuit het bedrijf naar de omgeving toe geen problemen te verwachten zijn op het aspect externe veiligheid. Bovendien zijn de werkzaamheden die verricht worden op het bedrijf van een dusdanige aard dat deze geen gevaar opleveren voor objecten buiten de inrichting.

5.1.6 Ammoniak

Het aspect ammoniak dient getoetst te worden aan de Wet ammoniak en veehouderij, die per 8 mei 2002 in werking is getreden. In de directe omgeving van het bedrijf zijn geen kwetsbare gebieden gelegen in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (250 meter). Het dichtstbijzijnde gebied 'Geldersche Poort' (nr. 4251) dat is aangemerkt als kwetsbaar gebied ligt ca. 550 meter van onderhavige inrichting vandaan.

Het dichtst bij gelegen 'Natura2000-gebied' is de 'Geldersche Poort'. Dit gebied ligt op ongeveer 550 meter afstand van de projectlocatie. Er is sprake van depositie op dit gebied. Daar de provincie Gelderland een Natuurbeschermingswetvergunning heeft verleend, is er geen belemmering voor de voortgang van dit project.

5.2 Water

Beleid

De waterbeheerder voor de projectlocatie is het waterschap Rivierenland. In samenwerking met de gemeente is er het Waterplan Ubbergen opgesteld. Hierin is het beleid ten aanzien van de waterhuishouding opgenomen. In 2010 is er een nadere specificering ten aanzien van de verschillende gebieden en de functietoekenning van deze gebieden gekomen.

In de eerste plaats is opgenomen dat er hydrologisch neutraal gebouwd dient te worden, wat zoveel inhoudt dat de hydrologische situatie minimaal gelijk moet blijven aan de oorspronkelijke situatie. De oorspronkelijke afvoer uit het gebied mag niet overschreden worden en de gemiddelde hoogste grondwaterstand niet verlaagd. Hemelwater mag niet versneld worden afgevoerd naar het oppervlakte water. Om te bepalen welke maatregelen genomen dienen te worden, moet er de volgende reeks doorlopen worden, waarbij de eerstgenoemde maatregel het meest gewenst is:

- Waterberging in het plangebied
- Waterberging in uitbreidingsgebieden
- Waterberging aan de rand van het stedelijk gebied
- Benutten bergingscapaciteit in het landelijk gebied

Daarnaast wenst het waterschap Rivierenland dat er een scheiding plaatsvindt van het vuile water en het (schone) hemelwater.

Het vuile water zal in het onderhavige geval geloosd worden op het gemeentelijke riool. Het schone hemelwater mag niet geloosd worden op het gemeentelijk riool. Lokaal is drukriolering aanwezig. Deze is alleen geschikt voor het huishoudelijk afvalwater e vuilwater. Voor de projectlocatie geldt dat het niet mogelijk is om het hemelwater her te gebruiken. Voor de onderhavige locatie wordt gekozen om het hemelwater te bergen in het plangebied, de eerstgenoemde maatregel.

Waterstructuurplan gemeente Ubbergen

Het waterstructuurplan van de Gemeente Ubbergen geeft inzicht in het toekomstig functioneren van het stedelijke watersysteem.

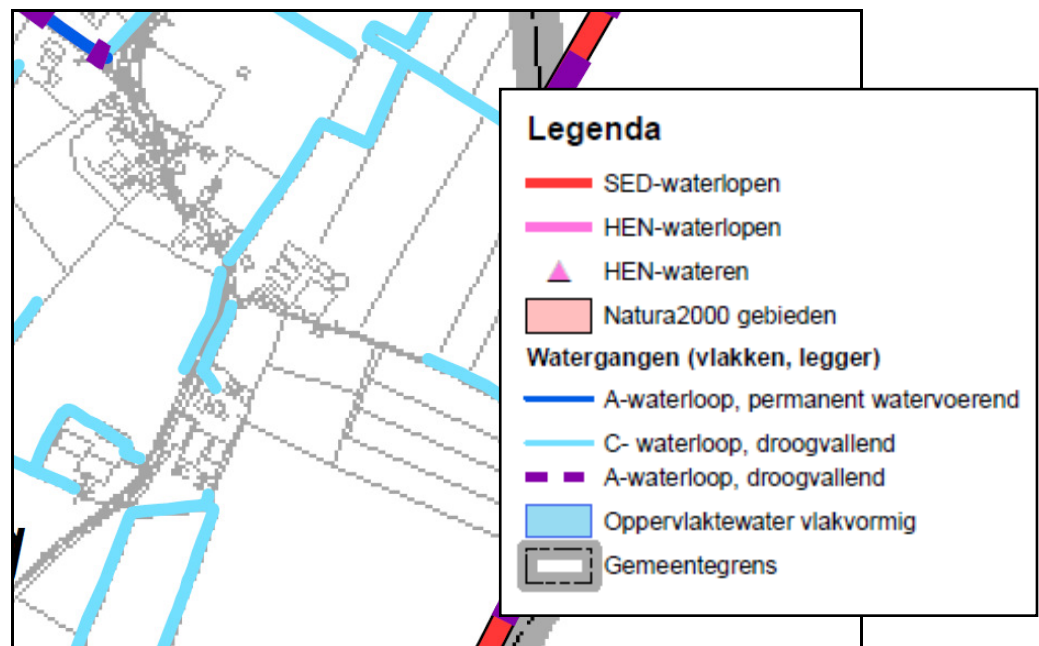
Onderhavig project vindt plaats in het landelijk gebied. De uitgangspunten van het Waterstructuurplan zijn niet van toepassing voor dit project.

Streefbeelden voor de wateren in Ubbergen

In het document 'streefbeelden voor de wateren in Ubbergen' zijn de functies en streefbeelden van de wateren in de gemeente Ubbergen in kaart gebracht. Doel van het rapport is om voor alle wateren binnen de gemeente op kaart aan te geven welk streefbeeld er van toepassing is. De streefbeelden bevatten kenmerken van de waterhuishouding, ecologie en gebruiksfuncties recreatie, landbouw en natuur. Voor het landelijke gebied, waarbinnen de projectlocatie is gelegen, zijn specifieke streefbeelden opgesteld voor de watertypen die binnen de gemeentegrenzen voorkomen.

De watergang ten westen van het projectgebied is in het streefbeelden document aangemerkt als droogvallende c-watergang. Zie ook de onderstaande figuur.

Figuur 13 Uitsnede kaart streefbeeld wateren Ubbergen

Een dergelijke watergang (sloot) is primair bedoeld voor het afvangen van rivierkwel tijdens hoge waterstanden, de ontwatering van aanliggende gronden of de opvang van afvloeiend hemelwater van terreinen of wegen. Het water kan inzijgen in de bodem of wordt afgevoerd naar lager liggende slootstelsels. De ecologische waarde van een dergelijke sloot bestaat voornamelijk uit bloemrijke grasoevers of ruige oevers (een habitat voor planten en insecten).

De droogvallende A- en C waterlopen zijn een weinig kwetsbaar element voor medegebruik, zoals wandelpaden. Een bedreiging voor de aanwezige karakteristieke slotenpatronen (met name C- waterlopen) binnen de gemeente Ubbergen is het dempen van sloten.

Bij de uitvoer van dit project zal de C-watergang niet gedempt worden. Ook blijft er voldoende ruimte om naast de watergang eventueel een wandelpad aan te leggen. Het streefbeeld voor deze C-watergang blijft realiseerbaar.

Omschrijving watersysteem

Figuur 14 Overzicht watergangen en kunstwerken in de projectomgeving

Ten westen, ten noorden en ten oosten van de locatie lopen C-watergangen. De afstand tot de westelijke C-watergang bedraagt circa 40 meter. De afstand tot de noordelijke C-watergang bedraagt circa 60 meter. De oostelijke C-watergang loopt op een afstand van circa 100 meter. Deze afstanden zijn voldoende groot om beïnvloeding van deze C-watergangen door de uitvoering van dit initiatief te voorkomen.

Verder ten noorden van de planlocatie loopt een A-watergang. De afstand tot deze A-watergang bedraagt circa 275 meter. De beschermingszone van een A-watergang is 4 meter aan beide zijden van de watergang, gemeten vanaf de insteek. Binnen deze zone vindt geen ontwikkeling plaats bij de uitvoering van dit initiatief.

Op een afstand van circa 1.400 meter is de rivier de Waal gelegen. Er zal geen beïnvloeding zijn van deze rivier.

Concluderend kan gesteld worden dat er bij de uitvoer van dit project geen beïnvloeding plaats zal vinden van watergangen en kunstwerken in de omgeving van het projectgebied.

Hydrologisch neutraal ontwikkelen

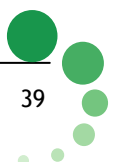
Om te bepalen hoeveel waterberging noodzakelijk is om de toename van het verharde oppervlakte af te koppelen, is er gebruik gemaakt van de norm welke het waterschap hanteert.

Het waterschap Rivierenland geeft voor een uitbreiding van het verharde oppervlakte een norm van 664 m^3 per hectare. Dit komt overeen met een norm van $66,4 \text{ mm}$ per m^2 . Deze norm mag gehanteerd worden bij een toename van de verharding tot 5.000 m^2 . Als de toename van het verharde oppervlakte groter is dan 5.000 m^2 wordt de door het waterschap een aanvullende berekening verlangd.

De toename van het verharde oppervlakte bedraagt 4.252 m^2 . In het landelijke gebied geldt verder een vrijstelling van 1.500 m^2 , welke eenmalig afgetrokken mag worden van de toename aan verharding. Dit betekent dat er een compensatievoorziening aangelegd moet worden voor 2.752 m^2 . Dit is onder de norm van 5.000 m^2 zoals gesteld door het waterschap waarboven een aanvullende berekening noodzakelijk is. Dit betekent dat er gerekend kan worden met de norm van $66,4 \text{ mm}$ per m^2 welke hierboven genoemd is.

Om te voldoen aan de vereiste van hydrologisch neutraal bouwen, zal er een waterberging met een inhoud van 183 m^3 gerealiseerd worden ($2.752 \text{ m}^2 * 0,0664 = 182,7$). Met het realiseren van deze voorziening wordt voldaan aan de eis van hydrologisch neutraal bouwen van het waterschap.

De bergingsvoorziening wordt ten westen van de uitbreiding gerealiseerd. In de onderstaande figuur is de ligging en de dimensionering van de infiltratievoorziening weergegeven. De voorziening krijgt een oppervlakte van ten minste 330 m^2 en inhoud van minimaal 183 m^3 . Dit bij een diepte van $0,6$ meter, een minimale breedte van 15 meter en een minimale lengte van 22 meter.

Figuur 15 Ligging en dimensionering waterberging

Schoon en vuilwater

Het water dat gebruikt wordt voor het schoonmaken van de stallen en dergelijke en het water afkomstig van de spoelplaats zal worden geloosd op de mestkelder. Deze heeft een voldoende omvang om dit op te vangen. Dit water wordt met de mest van het bedrijf verwijderd.

De locatie is niet gelegen binnen een grondwaterbeschermingsgebied (zowel de 25 jaarszone als de 100 jaarszone). Er hoeven dan ook geen aanvullende maatregelen genomen te worden, om te voorkomen dat een dergelijk gebied wordt beïnvloed. Tot slot dient vermeld te worden dat de locatie niet gelegen is binnen een gebied dat is aangemerkt ten behoeve van regionale waterberging.

Conclusie

Het aspect water vormt geen belemmering voor onderhavige ontwikkeling van het bedrijf.

5.3 Natuur

In Nederland zijn flora en fauna beschermd via gebiedsbescherming en via soortenbescherming. De eerste is in het bijzonder verankerd in de Natuurbeschermingswet (in het bijzonder via de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) en beschermde (staats)natuurmonumenten. Soortenbescherming komt vooral tot uitdrukking in de Flora en Faunawet.

In de omgeving van de projectlocatie zijn geen gebieden gelegen die aangewezen zijn in het kader van voornoemde. Het project kan op deze basis doorgang vinden. De locatie is eveneens niet gelegen binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

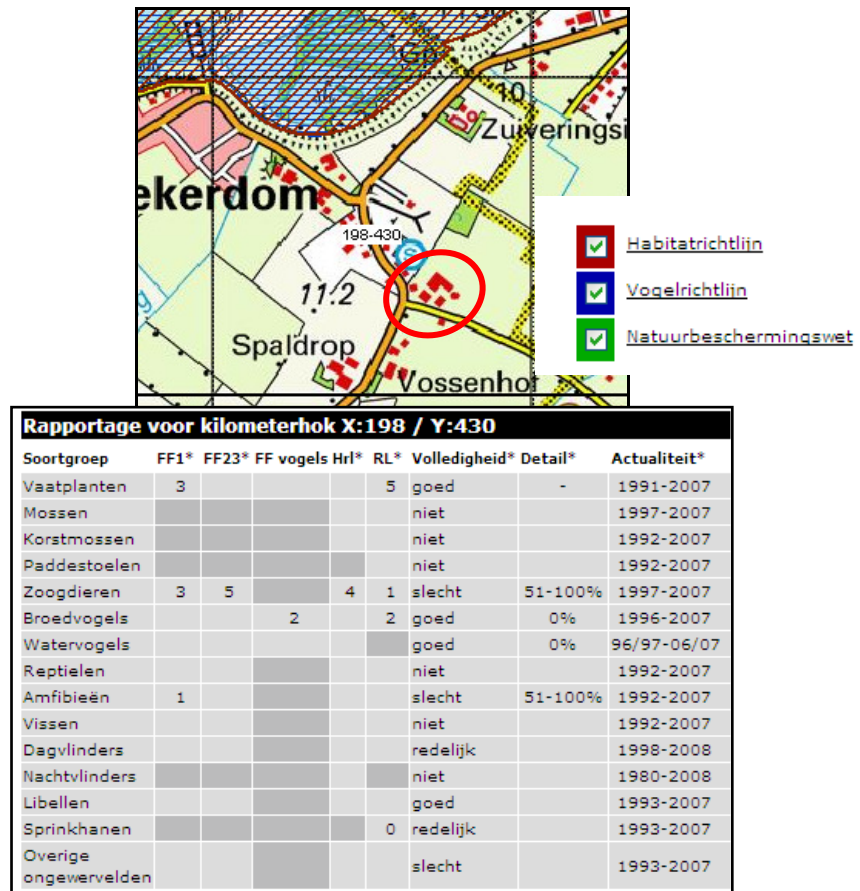

Figuur 16 Ligging ten opzichte van EHS (www.gelderland.nl)

Bestudering van de natuurloketkaarten geeft aan dat er in de planomgeving vijf vaatplanten waargenomen zijn die voortkomt en op de rode lijst. Tevens komt er in de omgeving nog een vaatplant voor welke op de flora- en faunalijs 1 staat (algemene vrijstelling). Dit betreft een soort waar een algemene vrijstelling voor geldt. Daarnaast is er een zoogdier waargenomen welke opgenomen is op de rode lijst. Tevens zijn er een viertal zoogdieren waargenomen welke bestemd zijn in het kader van de habitatrichtlijn, een vijftal zoogdieren staan op de flora- en faunalijs 2 en er zijn 3 zoogdieren waargenomen die op de op de flora en faunalijs 1 staan.

In het gebied zijn verder twee broedvogels waargenomen welke op de rode lijst staan en twee broedvogels welke op de flora- en faunalijs 1 staan. Tot slot -is er een amfibie, welke op de flora- en faunalijs 1 staat, in het gebied opgemerkt. Gezien het geven dat een gedeelte van het kilometerhok is aangewezen als habitatrictlijn-, vogelrichtlijn- en natuurbeschermingswetgebied en het landgebruik van de gronden (welke voor de uitbreiding gebruikt worden) als akkerland is het de verwachting dat de voornoemde flora- en fauna zich buiten het plangebied ophouden.

Figuur 17 Natuurloketkaart

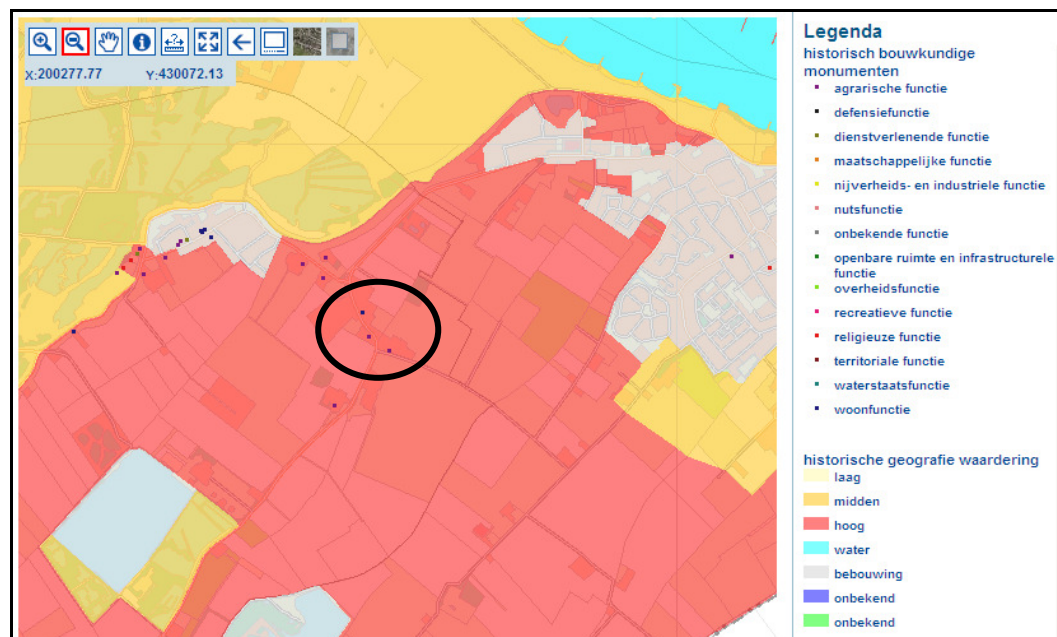
Concluderend kan gesteld worden dat onderhavig project geen negatieve invloed heeft op de in het gebied aanwezige flora en fauna. Het project kan doorgang vinden.

5.4 Cultuurhistorie

Archeologische waarden dienen bij de besluitvorming over ruimtelijke ingrepen expliciet meegewogen te worden en waar mogelijk te worden ontzien. Ook bij onderhavig project, gericht op de uitvoering van een project, is archeologisch onderzoek van belang. Archeologisch erfgoed moet bij uitgangspunt worden beschermd op de plaats waar het wordt aangetroffen. In gebieden met een hoge en middelhoge indicatieve indicatie dient een bureauonderzoek met een inventariserend veldonderzoek te worden uitgevoerd.

Tevens dient opgemerkt te worden dat de bestaande bedrijfswoning van de locatie Eversberg 1 is aangemerkt als een historisch bouwkundig monument met een middelhoge kwaliteit. Hierdoor is het wenselijk dat het pand bij de realisatie van het project ongewijzigd blijft. Er zullen geen wijzigingen doorgevoerd worden aan het pand. Het pand wordt niet verbouwd, en zal intact blijven. De bouwwerkzaamheden hebben alleen betrekking op de realisatie van de bedrijfsbebouwing.

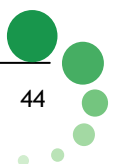

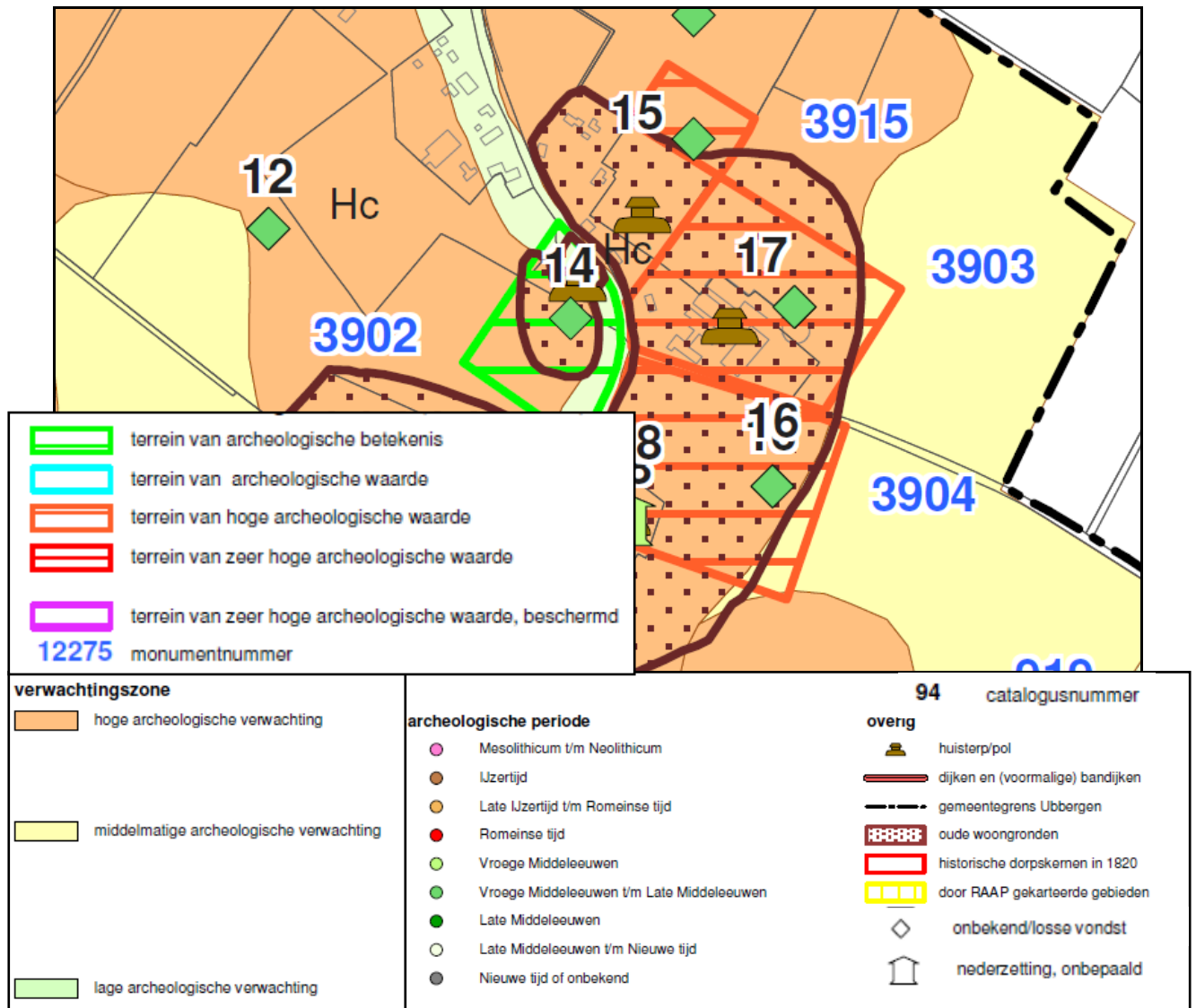
Figuur 18 Indicatieve cultuurhistorische waarden van het projectgebied

Volgens de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Gelderland wordt onderhavig perceel geïndiceerd als een gebied met een hoge verwachtingswaarde.

De gemeente Ubbergen heeft haar eigen archeologisch beleid opgesteld, met een bijbehorende archeologische beleidsadvieskaart. De archeologische beleidsadvieskaart vormt een belangrijke basis voor beleid, omdat deze inzicht biedt in de bestaande archeologische toestand van het landelijke en bebouwde gebied van de gemeente Ubbergen. Dit inzicht is noodzakelijk om in de beleidsuitvoering een weloverwogen omgang met archeologie te bereiken. De archeologische beleidsadvieskaart vormt bijvoorbeeld een belangrijke basis om archeologie volwaardig in ruimtelijke planvormingsprocessen te kunnen betrekken.

Zo kan zoveel mogelijk voorkomen worden dat onverwacht waardevolle archeologische resten aan het licht komen, kunnen tijdig oplossingen worden gezocht om archeologisch waardevolle resten in te passen en te beschermen, en kunnen opgravingen en noodonderzoek tijdens de planuitvoering zoveel mogelijk worden beperkt.

Figuur 19 Uitsnede uit Archeologische beleidskaart Botsestraat 36 en Eversberg 1

Vanwege deze aanwezige waarden is door RAAP Archeologisch Adviesbureau een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd (RAAP-Notitie 3643, d.d. 07-12-2010, zie bijlage 2). De conclusie en aanbevelingen van dit onderzoek zijn als volgt:

“Conclusies

Op basis van de onderzoeksresultaten en de voorgenomen bodemingrepen kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de plannen archeologische resten zullen worden verstoord.

In het grootste deel van het plangebied is sprake van oever- op beddingafzettingen. Alleen in de zuidoostelijke hoek van het plangebied zijn onder de oeverafzettingen de afzettingen van een geul aangetroffen. Ter hoogte van de hoger gelegen woonterp is in twee boringen een ophogingslaag aangetroffen met een dikte van 70-85 cm.

In alle boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen, waaronder houtskool, verbrande leem, onverbrand bot, fosfaat en aardewerk dat dateert uit de Late IJzertijd en Vroege Middeleeuwen.

De bevindingen komen overeen met de resultaten van het bureauonderzoek, waaruit

blijkt dat het gehele plangebied deel uitmaakt van een nederzettingencomplex gelegen op de oeverwal van Leuth daterend uit de periode IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat bovendien rekening gehouden moet worden met (perifere) resten van de boerderij Kapittelshof uit de Nieuwe tijd. Tijdens eerder onderzoek is reeds aangetoond dat deze bewoningssporen uit de verschillende perioden naast en over elkaar in het plangebied kunnen voorkomen. Dit wordt onderschreven door het feit dat in de boringen aardewerk uit verschillende perioden in dezelfde laag is aangetroffen.

Op grond van het bureau- en veldonderzoek kan dan ook worden geconcludeerd dat in het plangebied sprake is van een vindplaats daterend uit de periode IJzertijd t/m Middeleeuwen. Deze vindplaats strekt zich uit tot buiten de grenzen van het plangebied.

Aanbevelingen

Uit onderhavig onderzoek blijkt dat het gehele plangebied deel uitmaakt van een archeologische vindplaats. De archeologische resten bevinden zich op geringe diepte. Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt aanbevolen om de bodemingrepen in het plangebied beperkt te laten blijven tot de huidige bouwvoor bij normaal agrarisch gebruik (bovenste 30-40 cm vanaf het maaiveld). In het geval van bouwwerkzaamheden volgens de huidige planning wordt aanbevolen om geen bodemingrepen te verrichten onder het huidige maaiveld.

Aanbevolen wordt om een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uit te laten voeren. Dit om in een vroeg stadium over voldoende gegevens te kunnen beschikken op grond waarvan het bevoegd gezag (gemeente Ubbergen) een besluit kan nemen met betrekking tot het al dan niet (geheel) opgraven van de archeologische vindplaats. Een proefsleuvenonderzoek (IVOP) behoort conform de

KNA versie 3.2 plaats te vinden op basis van een Programma van Eisen (PvE). Dit PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een seniorarcheoloog.

Op basis van de bevindingen van onderhavig onderzoek neemt de gemeente Ubbergen een selectiebesluit.”

Uit het archeologisch onderzoek blijkt dat er bij de doorgang van het project archeologische resten zullen worden verstoord. Er wordt hierbij aanbevolen om bouwwerken niet dieper plaats te laten vinden dan 30 tot 40 centimeter beneden het huidige maaiveld.

Cliënten zijn voornemens om het maaiveld ter plaatse van op te hogen tot een hoogte van gelijk aan de hoogte van het maaiveld van het bedrijf. Dit betekent een verhoging van het maaiveld met minimaal 70 centimeter. De mestputten van de stallen zullen bij de varkensstal niet dieper worden dan 60 centimeter. Met de fundering komt wordt er tot een diepte van maximaal 80 centimeter verwerkt. Ten opzichte van het huidige maaiveld betekent dit een bodemingreep van 10 centimeter. Dit is boven de ondergrens van 30 tot 40 centimeter.

De rundveestal zal niet worden uitgevoerd worden met een mestput. In de plaats daarvan wordt de stal voorzien van een schuif. Deze schuif zal een aantal malen per dag de mest bijeenschrapen. Deze mest wordt verzameld in een mestput aan het einde van de stallen. Vanuit deze mestput wordt de mest overgepompt naar de mestopslag. Door met dit systeem te werken wordt de bodemingreep ter plaatse sterk verminderd. De bodemingreep wordt beperkt tot de benodigde fundering en de aan te leggen mestopvangput aan het eind van de stal. Deze krijgt een oppervlakte van 50 m².

Het rapport en het plan is voorgelegd aan de regioarcheoloog van de regio Nijmegen. Deze heeft het plan en rapport beoordeeld en akkoord bevonden, mits aangegeven wordt hoe diep de infiltratiegeulen worden (zie bijlage 2). Deze geulen worden 40cm diep, hiermee voldoen ze aan het voorstel van de regioarcheoloog.

Concluderend kan gesteld worden dat verder onderzoek niet noodzakelijk is.

5.5 Duurzaamheid

Het definitieve ontwerp van de stallen is nog niet gereed. Dit ontwerp zal nader uitgewerkt worden op het moment dat de bouwvergunning ingediend kan worden. Wel zal in het kader van duurzaamheid de beoogde bedrijfsontwikkeling plaatsvinden met inachtneming van duurzame materialen en een passende positionering (zuinig ruimtegebruik). Daarnaast zal door kleurgebruik, geleiding en beplanting verdere invulling worden gegeven aan een kwalitatief hoogwaardig ruimtelijk beeld, waarbij aansluiting zal worden gezocht bij de reeds bestaande bebouwing op het perceel en in de omgeving.

5.6 Mobiliteit

De vernieuwing van het agrarische bedrijf zal voor een extra verkeersbelasting zorgen op de Botsestraat. Het betreft een maximale toename van 10 vrachtbewegingen per week. Dit betekent een toename van maximaal 2 verkeersbeweging met een vrachtwagen per dag. De Botsestraat heeft echter een dusdanig capaciteit dat het verkeersbeeld in de omgeving niet wordt beïnvloed door de uitbreiding van het bedrijf. Aanpassing van de weg is niet nodig. Ook de ontsluiting van de kern Leuth zal door de geringe toename van het aantal verkeersbewegingen niet in het gedrang komen.

Binnen de inrichting is er voldoende ruimte om te voorzien in de parkeerbehoefte van het bedrijf. Derhalve zal het parkeren ook binnen de inrichting plaatsvinden. Er zal geen parkeeroverlast zijn naar de omgeving toe.

Concluderend kan gesteld worden dat er verkeerskundig geen problemen te verwachten zijn.

5.7 Feitelijke belemmeringen

Voorafgaand aan het grondverzet zal een zogenaamde Klic-melding plaatsvinden om duidelijkheid te verkrijgen over de eventueel aanwezige kabels en leidingen. Bij de realisering van het project zal hiermee rekening worden gehouden. Vooralsnog zijn geen problemen voorzien.

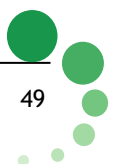

5.8 Economische uitvoerbaarheid

De kosten voor omgevingsvergunningaanvraag als de kosten voor de realisering van het project zelf zijn volledig voor rekening van de initiatiefnemer. Hiertoe zal er door de Gemeente Ubbergen en initiatiefnemer een exploitatieovereenkomst ondertekend worden. Er hoeft om deze reden geen onderzoek naar de economische haalbaarheid plaats te vinden. Door de Gemeente Ubbergen hoeven geen gelden ter beschikking te worden gesteld. Aan de ontwikkeling van het project zijn derhalve voor de Gemeente Ubbergen geen kosten verbonden.

5.9 Juridische aspecten

De wijziging houdt in, dat de verbeelding wordt gewijzigd zoals op de bijgevoegde nieuwe verbeelding is aangegeven. Op het “Wijzigingsplan Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom” met de gewijzigde bestemming en verbeelding zijn van toepassing de regels (voorschriften) van het bestemmingsplan “Buitengebied 2003” van de Gemeente Ubbergen, vastgesteld door de gemeenteraad van de Gemeente Ubbergen op 11 december 2003 en gedeeltelijk goedgekeurd door de Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland op 29 juli 2004.

6 Procedure

6.1 Planprocedure

Ingevolge de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) is Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing op de voorbereiding van de beschikking op de aanvraag om een omgevingsvergunning. Dit betekent onder meer dat het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Ubbergen de omgevingsvergunning voor het afwijkend gebruik “Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom” zes weken ter inzage dient te leggen, zodat belanghebbenden hun zienswijzen naar voren kunnen brengen. Hierna nemen burgemeester en wethouders een besluit over verlening van de omgevingsvergunning en nemen daarbij tevens een standpunt in met betrekking tot de mogelijk ingediende zienswijzen. De indieners van zienswijzen worden hierover geïnformeerd.

Tegen het besluit tot goedkeuring van het college van burgemeester en wethouders kan beroep worden ingesteld bij de Raad van State.

6.2 Vooroverleg en Zienswijzen

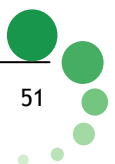
Het plan heeft ter visie gelegen. Tijdens deze periode zijn er twee zienswijzen binnengekomen. Een van het waterschap Rivierenland en een van de provincie Gelderland. Beide zienswijzen hebben geleid tot een passing van de ruimtelijke onderbouwing.

Naar aanleiding van de zienswijze van het waterschap is nader ingegaan op de het beleid van het waterschap zoals verwoord in het Waterbeheerplan 2010 - 2015 en de beleidsregels behorende bij de Keur Waterschap Rivierenland 2009. Tevens is een nadere toelichting gegeven over het ontwerp van de infiltratievoorziening en de gevolgen voor de waterhuishouding. De berekening voor de benodigde hoeveelheid regenwaterinfiltratie is aangepast, rekening houdend met de uitgangspunten van het waterschap, en is een beschrijving van het watersysteem toegevoegd.

De provincie Gelderland wilde de gevolgen inzichtelijk hebben van de Ammoniakemissie op de Natura-2000 gebieden in de omgeving, bijvoorbeeld door een natuurbeschermingswetvergunning. Er is een aanvraag voor een dergelijk

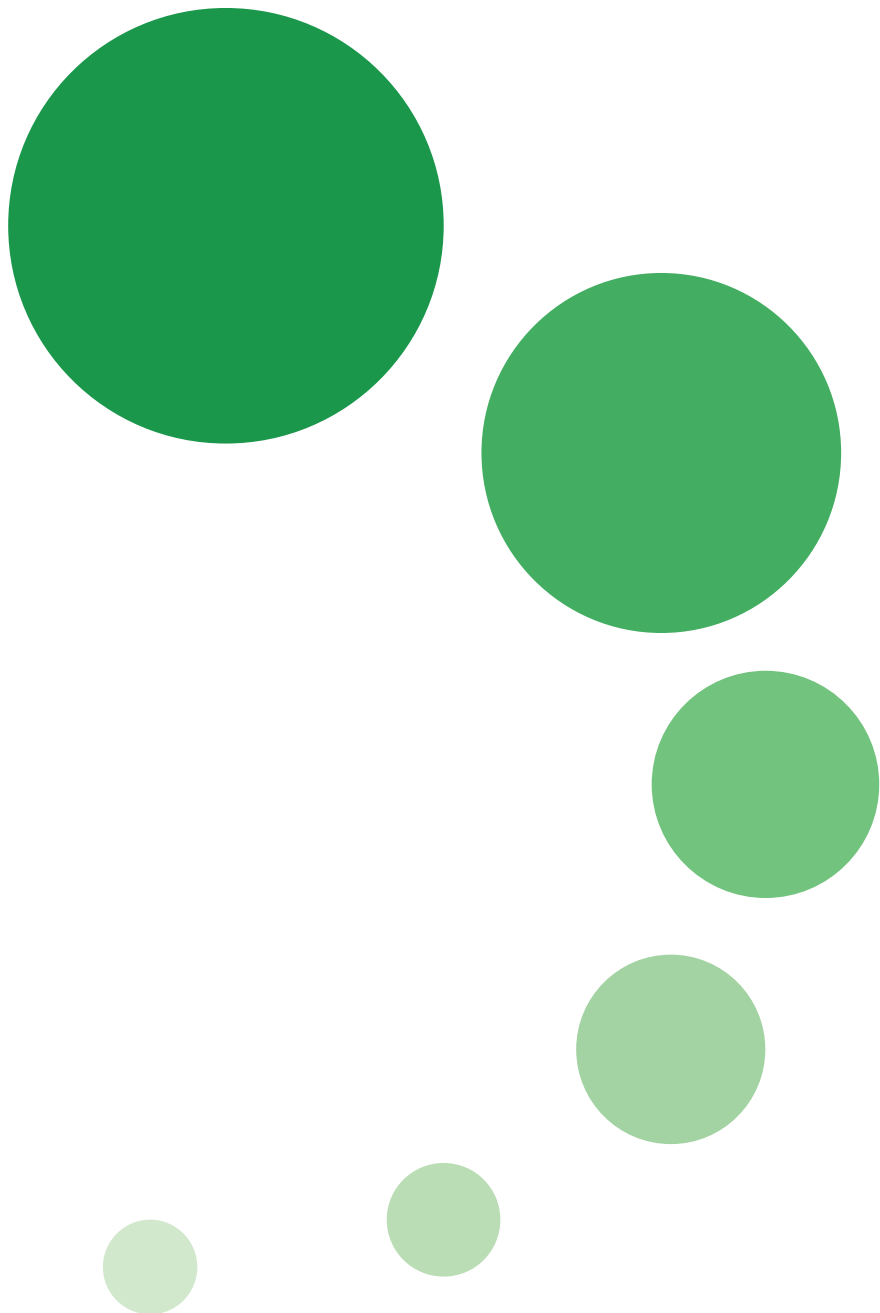
vergunning ingediend en deze is inmiddels in ontwerp verleend. Tevens vroeg de provincie om een nadere onderbouwing ten aanzien van de ligging in een waardevol landschap, welke is bijgevoegd. Ook de toename van het aantal verkeersbewegingen is nader toegelicht, net als de gevolgen voor de luchtkwaliteit.

Verder zijn er enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van de zienswijze van de provincie, waarmee de gevolgde procedure is verduidelijkt.

BIJLAGE 1

Kernkwaliteiten

8. Ooijpolder en Rijnstrangen

Ooijpolder en Rijnstrangen liggen grotendeels binnen de globale begrenzing van Nationaal landschap Gelderse Poort (Nota Ruimte). De uiterwaarden langs de Nederrijn bij Huissen en Westervoort vallen wel binnen dit Waardevolle landschap maar buiten de aanduiding Nationaal landschap. Gave gradiënten van kom-oeverwal-uiterwaard-rivier en dynamiek van de rivieren

- Kommen en oeverwallen zijn minder ontwikkeld dan verder westelijk in het rivierengebied; het gebied maakt deel uit van een stroomvlakte tussen de stuwwalrestanten van ontferland/Elten en Nijmegen-Kleef. De grootste open kom ligt in zeldzaam fraai contrast tegen de stuwwal bij Nijmegen-Ubbergen-Beek. De oeverwallen zijn relatief smal en klein, samenhangend met de zeer vele tracéwisselingen die de rivier hier heeft gekend.
- De huidige bandijken (winterdijken) liggen grotendeels op oude tracés, herkenbaar aan de vele binnen- en buitengedijkte wielen, die veelal van hoge ouderdom zijn. Daar waar aan de rivierzijde nieuwe dijken zijn gebouwd, zijn de oude dijken als relict blijven liggen, bijvoorbeeld de Kerkdijk zuidoost van Ooij, de Kapitteldijk bij Leuth en de Ooyse Dijk bij Oud Zevenaar. Verspreid door het gebied komen tal van oude dijken en kaden voor die veelal niet meer functioneel zijn, maar die spreken van de strijd tegen het rivierwater.

Overwegend open landschap met in de kom afwisseling van weidebouw, oude strangen en kleiputten met oobos; oeverwal afwisselend open en kleinschalig met afwisseling van bouwland, grasland, boomgaard

- Complexen van strangen (oude rivierarmen) komen voor ten noorden van het splitsingspunt van Rijn en Waal: Rijnstrangen. Bij deze strangen hoort opvallend microreliëf parallel aan de voormalige stroombeddingen. Elders komen ook oude rivierarmen voor, maar dan niet in complex vorm.
- Kleiputten zijn overblijfselen van 150 jaar winning voor de baksteenindustrie. Voormalige steenfabrieksterreinen zijn niet ver van de grote putten verwijderd gelegen aan de rivier. Grote complexen liggen in Groenlanden, de Kekerdomsche Waard en de Lobberdensche Waarden.
- Nabij de Duitse grens komt een heggenlandschap voor dat aansluit bij het oude cultuurlandschap van de Duffelt aan gene zijde.

Vrij uitzicht vanaf de dijk over het binnendijkse landschap, over de rivieren, en naar de stuwwallen van Nijmegen en Montferland

Cultuurhistorische kwaliteiten verweven in het landschap, zoals talrijke historische boerderijen, plaatselijk op terpen, en relicten van de IJssellinie

Bebouwing overwegend geconcentreerd in dorpen en (dijk)linten

- De strijd tegen en het leven met het rivierwater heeft zeer hoge cultuurhistorische kwaliteiten opgeleverd: dijken met wielen, kaden, binnendijkse afwateringsstelsels, bebouwing op hogere plaatsen ...
- Bewoning is van oudsher gebonden aan hogere, voor het rivierwater relatief veilige plaatsen. Dorpen en gehuchten op oeverwallen (vele), pleistocene zandopduikingen (donk van Persingen), boerderijen op terpen, hier 'pollen' geheten. Bewoning langs de dijken bestaat uit voormalige boerderijen, vooral kleinere, en voormalige steenfabriekswoningen. Steenfabriekswoningen zijn in veel gevallen in kleine en grotere complexen gebouwd door de fabrikanten. De eigenlijke steenfabrieksterreinen zijn karakteristieke in de uiterwaard verhoogde terreinen, de meeste al relict, een enkele nog met productiebedrijf.
- Uit de Koude Oorlog stamt de IJssellinie, die relicten heeft achtergelaten in de Bemmelsche Waarden (defensiedijk) en de Ooijpolder (defensiedijk, inundatievlakte, hospitaal- en commandobunkers, ingegraven Sherman tanks) en een inlaatwerk bij Westervoort.

Sterk contrast met besloten stuwwal.

Rust, ruimte, donkerte

- Het gebied is een oase van rust, ruimte en donkerte te midden van een steeds verder verstedelijkende omgeving: aan de noordkant de reeks van sterk uitgegroeide kernen Arnhem-Westervoort-Duiven-Zevenaar-Didam, west Arnhem-Huissen-Bemmel, zuidwest Nijmegen.
- Aan de oost- en zuidkant sluit deze oase aan bij het Duitse rivierenlandschap dat dezelfde kwaliteiten van rust, ruimte en donkerte kent.

Op de projectlocatie komen de volgende kenmerken van terug van het waardevolle landschap:

- Openheid
- Cultuurhistorische kwaliteiten verweven in het landschap.
- Concentratie bebouwing

De openheid van het gebied wordt niet aangetast door de uitbreiding van het bedrijf. De aanwezige zichtlijnen worden niet aangetast, daar de uitbreiding van het bedrijf plaatsvindt achter bestaande bebouwing.

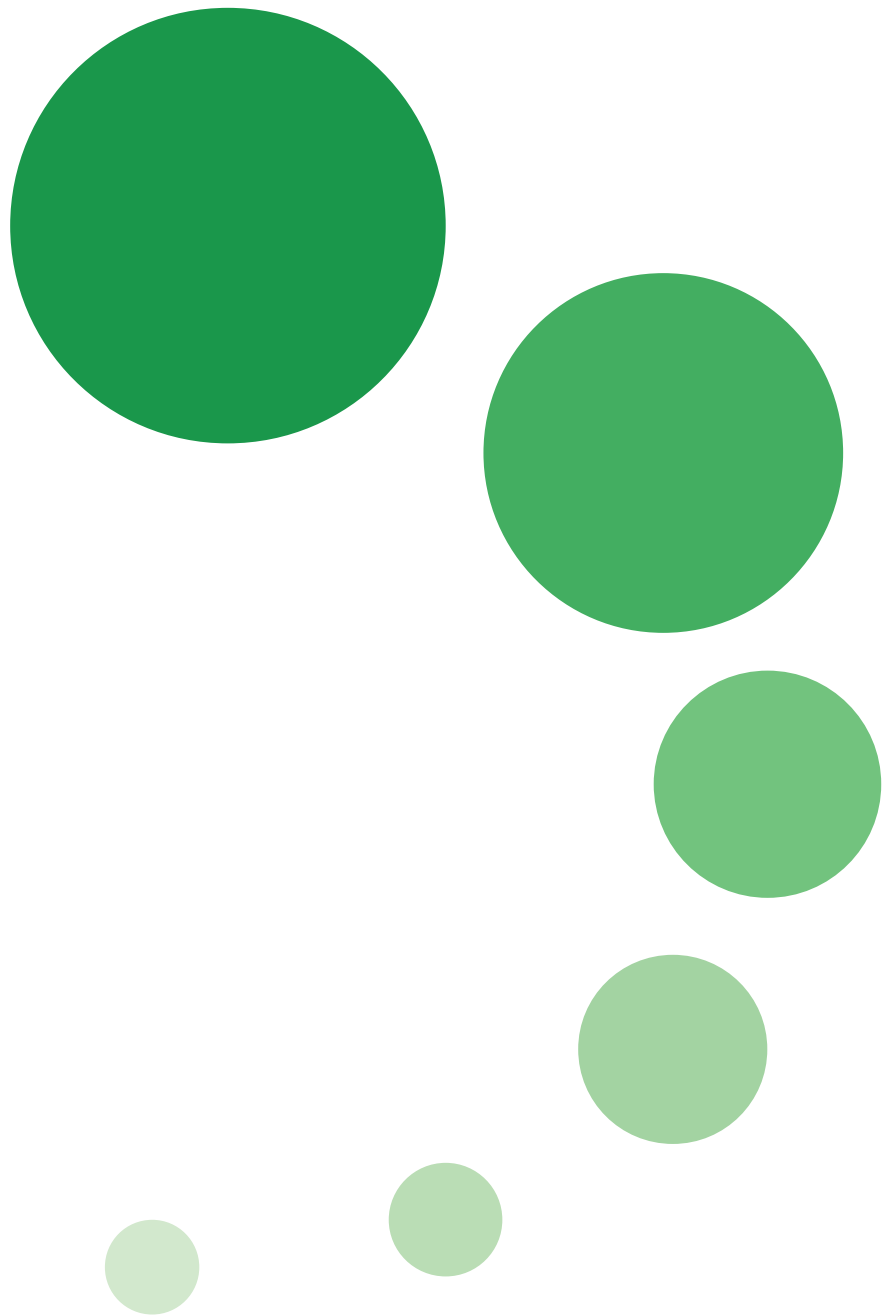
Op de locatie zijn cultuurhistorische kwaliteiten aanwezig. De woning met het adres Eversberg 1 is aangemerkt als een gemeentelijk monument. De boerderij is in 1954 herbouwd op basis van een bestaande grondslag. De locatie is reeds lange tijd onderdeel bewoond en in gebruik als agrarisch bedrijf, wat ook blijkt uit de vondsten welke op de locatie en in de omgeving gedaan zijn. De uitbreiding van het bedrijf maakt dat de boerderij zijn oorspronkelijke functie kan behouden.

Tevens geldt de in de omgeving de bebouwing is geconcentreerd langs de wegen. De uitbreiding van het bedrijf vindt aansluitend op de bestaande bebouwing plaats. Dit maakt dat de er sprake blijft van concentratie van bebouwing.

De overige kenmerken van het landschap zijn niet in het geding bij de uitbreiding van het bedrijf, daar het een relatief kleinschalige uitbreiding betreft, welke op deze kenmerken niet negatt, welke op deze kenmerken niet negatief

BIJLAGE 2

Archeologisch onderzoek

RAAP-NOTITIE 3643

Plangebied Eversberg 1 te Kekerdom

Gemeente Ubbergen

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Maatschap H.F.R.A. Scholtens

Titel: Plangebied Eversberg 1 te Kekerdom, gemeente Ubbergen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: december 2010

Auteur: *drs. R.M. Brouwer*

Projectcode: UBKE

Bestandsnaam: NO3643_UBKE.doc

Projectleider: drs. R.M. Brouwer

Projectmedewerker: L.M. Flokstra

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 415796

ARCHIS-waarnemingsnummers: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 43748

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: drs. E.M.P. Verhelst

Bevoegd gezag: gemeente Ubbergen

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2010

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Maatschap H.F.R.A. Scholtens heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 8 november 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met te realiseren nieuwbouw aan de Eversberg 1 te Kekerdom in de gemeente Ubbergen. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied is vervolgens een advies met betrekking tot archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek gold bij de aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (waardevolle, intacte archeologische overblijfselen) uit de periode Late IJzertijd t/m Nieuwe tijd. Op grond van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het grootste deel van het plangebied sprake is van oever- op beddingafzettingen. Alleen in de zuidoostelijk hoek van het plangebied zijn onder de oeverafzettingen de afzettingen van een geul aangetroffen. Ter hoogte van de hoger gelegen woonterp is in twee boringen een ophogingslaag aangetroffen met een dikte van 70-85 cm.

In alle boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen, waaronder houtskool, verbrande leem, onverbrand bot, fosfaat en aardewerk, dat dateert uit de Late IJzertijd en Vroege Middeleeuwen. De bevindingen komen overeen met de resultaten van het bureauonderzoek, waaruit blijkt dat het gehele plangebied deel uitmaakt van een nederzettingencomplex gelegen op de oeverwal van Leuth daterend uit de periode IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat bovendien rekening gehouden moet worden met (perifere) resten van de boerderij Kapittelshof uit de Nieuwe tijd. Tijdens eerder onderzoek is reeds aangegeven dat deze bewoningssporen uit de verschillende perioden naast en over elkaar in het plangebied kunnen voorkomen. Dit wordt onderschreven door het feit dat in de boringen aardewerk uit verschillende perioden in dezelfde laag is aangetroffen.

Op basis van de resultaten van onderhavig onderzoek wordt aanbevolen om een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uit te laten voeren. Dit om in een vroeg stadium over voldoende gegevens te kunnen beschikken op grond waarvan het bevoegd gezag (gemeente Ubbergen) een besluit kan nemen met betrekking tot het al dan niet (geheel) opgraven van de archeologische vindplaats. Een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) behoort conform de KNA versie 3.2 plaats te vinden op basis van een Programma van Eisen (PvE). Dit PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een senior-archeoloog.

Met betrekking tot de bevindingen van dit bureauonderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Ubbergen.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Maatschap H.F.R.A. Scholtens heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 8 november 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met te realiseren nieuwbouw in de gemeente Ubbergen. Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied (circa 1 ha) ligt direct ten noorden van de bebouwde kom van het dorp Kekerdom in de gemeente Ubbergen (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 40D van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000).

Gemeente: Ubbergen

Plaats: Kekerdom

Plangebied: Plangebied Eversberg 1 te Kekerdom

Centrumcoördinaten: 198768 / 430344

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 415796

ARCHIS-waarnemingsnummers: nog niet bekend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 43748

RAAP vindplaatsnummer: vindplaats 1

1.3 Huidige en toekomstige situatie

Het plangebied ligt ten noorden en oosten van een boerderij met enkele bijgebouwen. Het noordelijke deel bestaat uit grasland. Het oostelijke deel bestaat deels uit grasland en deels uit een verhard en bebouwd terrein. Volgens de topografische kaart en het Actueel Hoogtebestand Nederland (<http://www.ahn.nl/>) bedraagt de huidige maaiveldhoogte in de directe nabijheid van de boerderij en overige bebouwing circa 12,08 m +NAP. Naar het noorden en oosten loopt de maaiveldhoogte af naar ongeveer 11,3 m +NAP. Het hoogteverschil kan verklaard worden doordat de boerderij en reeds bestaande schuren op een woerd liggen. Het plan is om in de nabije toekomst enkele nieuwe stallen en silo's in het plangebied te realiseren. In hoeverre men hiervoor de bodem zal verstoren, hangt mede af van de resultaten van het archeologisch onderzoek.

1.4 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een karterend booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)			
Nieuwe tijd	B	1795	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat	1500	
	Vol	1250	
	Vroeg	Ottoons	1050
		Karolingisch	900
		Merovingisch laat	725
		Merovingisch vroeg	525
	450		
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
Midden		250.000	
Oud			

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd. Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart, schaal 1:25.000;
- recente luchtfoto's uit Google Earth (<http://www.earth.google.com>);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- het informatiesysteem Kennis Infrastructuur Cultuur Historie (KICH);
- de molendatabase;
- Archeologische waarden en verwachtingskaart van de gemeente Ubbergen.

2.2 Resultaten

Geo(morfo)logie en bodem

Geomorfologisch gezien is in het plangebied sprake van relatief hooggelegen crevasse-afzettingen die dateren van voor de bedijking van de rivier de Waal. Hiervoor geldt een hoge archeologische verwachting. Het zuidelijke en oostelijke deel van het plangebied, dat direct grenst aan de reeds bestaande bewoning, wordt bovendien op de archeologische verwachtingskaart aangemerkt als huisterp/pol, oude woongrond of ander terrein van hoge cultuurhistorische waarde (Willemse, 2005; Keunen & Willemse, 2010).

In de diepere ondergrond van het plangebied is sprake van meandergordelafzettingen van de stroomgordel van Leuth (circa 2500-190 voor Chr.). Deze stroomgordel komt voor in het gehele oostelijke binnendijkse gebied van de gemeente Ubbergen (De Duffelt). De gemiddelde zanddiepte ligt tussen 1 en 1,5 m -Mv en wordt gekenmerkt door matig grof tot zeer grof, kalkrijk zand dat wordt afgedekt door een natuurlijk pakket kalkrijke oever-op-komafzettingen. Het gebied wordt gekarakteriseerd door meerdere geulinsnijdingen die, behalve door een dieper zandvoorkomen, worden gekenmerkt door een humeuze, kleiige vulling (Keunen & Willemse, 2010: code Hs3b). Ten westen van het plangebied zijn relatief hooggelegen oever- op komafzettingen aanwezig (Willemse, 2005; Keunen & Willemse, 2010).

Ten westen hiervan ligt de stroomgordel van de Waal die reeds vanaf circa 190 voor Chr. actief is. Deze stroomgordel nam vanaf de Laat Romeinse tijd in korte tijd snel in betekenis toe, waarbij de omliggende oude stroomgordelafzettingen in de loop van de eeuwen als gevolg van een sterke laterale erosie werden opgeruimd. Tot circa 1000 na Chr. vormden de Waal en de Oude Rijn (van Lobith noordelijk richting Arnhem) gelijkwaardige Rijntakken, maar vanaf de Late Middeleeuwen nam de betekenis van de noordelijke Rijntak snel in betekenis af ten gunste van

de Waal. Gevolg is dat de Waal-stroomgordel in de Late Middeleeuwen en daarna zeer actief was met een snelle verplaatsing van de hoofdgeul. De rivier werd alleen in zijn activiteiten beperkt door de in de 12e en 13e eeuw systematisch aangelegde winterdijken (Willemse, 2005; Keunen & Willemse 2010).

Qua bodem is in het plangebied sprake van zware zavel en lichte klei met profielverloop 5 en een gemiddelde hoogste waterstand van 40-80 cm -Mv en laagste waterstand van meer dan 120 cm -Mv (Stiboka, 1975: code Rn95a VI).

Archeologische waarden en verwachtingskaart van de gemeente Ubbergen

Voor het plangebied geldt een hoge archeologische verwachting. De stroomgordel van Leuth wordt gekenmerkt door een serie vindplaatsen uit de periode Romeinse tijd t/m Late Middeleeuwen. Aan de lager gelegen delen van deze meandergordel (Keunen & Willemse, 2010: code Hs3b) is in eerste instantie een middelmatige archeologische verwachting toegekend. Door de aanwezigheid van een huisterp deels in het plangebied en in de directe nabijheid geldt voor het plangebied echter een hoge archeologische verwachting. Huisterpen of pollen zijn nederzettingsterreinen in het rivierengebied die langdurig bewoond zijn geweest. Mede als gevolg van voortdurende ophoging zijn deze vaak als een (lage) verheffing in het landschap herkenbaar. Er wordt daarom voor het plangebied duurzaam behoud aanbevolen. Voorafgaand aan planvorming is archeologisch onderzoek verplicht (Willemse, 2005; Keunen & Willemse 2010).

AHN

Op het AHN is duidelijk zichtbaar dat een deel van het plangebied op een terp ligt. Dit is een duidelijk verhoogd gedeelte in het landschap. Het noordelijke en oostelijke deel van het plangebied ligt daarentegen iets lager (www.ahn.nl; figuur 2).

Historische situatie

Over de situatie in het plangebied voorafgaand aan de Nieuwe tijd is naast bovengenoemde aardkundige ontwikkelingen niet heel veel bekend. Uit de wijdere omgeving is echter wel bekend dat er vanaf de Late IJzertijd intensieve bewoning heeft plaatsgevonden (Van der Gaauw & Soonius, 1993). Om inzicht te krijgen in het grondgebruik in het plangebied in de Nieuwe tijd biedt de analyse van historische kaarten een goede invalshoek (www.watwaswaar.nl). Op de kadastrale kaart van Kleef (1734) wordt het plangebied aangegeven als akkerland behorende tot de boerderij Kapittelshof in het bezit van het Kapittel van Kleef (Van Eck & Giesbertz, 2003; figuur 3). Ook op de Kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 staat dat het gebied in gebruik was als akkerland (figuur 4A). De Topografische Militaire kaarten uit de 19e eeuw en begin 20e eeuw laten een identieke situatie zien (figuur 4B). Op een luchtfoto van de RAF uit 1944 is zichtbaar dat in de loop van de 20e eeuw het noordwestelijke deel van het plangebied in gebruik werd genomen als boomgaard (figuur 4C). Dit is ook zichtbaar op de Topografische Kaart uit 1957 (Figuur 4D). Het oostelijke deel bestond in deze periode uit grasland. Gedurende de tweede helft van de 20e eeuw kwam het gehele plangebied in gebruik als grasland, waarbij de boerderij in de loop van de jaren steeds verder is uitgebreid tot de huidige situatie.

Bekende archeologische waarden

ARCHIS en AMK

Tijdens een archeologische kartering (Van der Gaauw & Soonius, 1993) is geconstateerd dat de omgeving van het plangebied gedurende de (Late) IJzertijd, de Romeinse tijd en de Middeleeuwen vrij intensief bewoond is geweest. Sporen van bewoning uit vroegere perioden zijn niet aangetroffen. Mogelijk was het gebied te nat voor bewoning of zijn de overblijfselen door erosie verdwenen. De vroegste aanwijzingen voor menselijke bewoning dateren uit de IJzertijd. Een belangrijk kenmerk van veel nederzettingen uit de IJzertijd is de aanwezigheid van een 'oude woongrond': een donkergrijs ophogingspakket met veel nederzettingsafval. Een ander aspect is het feit dat de nederzettingen zich geregeld verplaatsten, hetgeen in de Romeinse tijd niet meer gebruikelijk was. In de Romeinse tijd lag het plangebied in een zone die een belangrijke positie innam tussen de stad en legioenvesting Nijmegen (*Noviomagus*) en de grensforten en bewoningscentra in De Bijland (*Carvium*) en Rindern (*Harenatium*; ca. 15 km ten oosten van de Ooijpolder). Veel van de nederzettingen daterend uit de Late IJzertijd zijn blijven voortbestaan tot in de Romeinse tijd. Er zijn binnen het de zone rondom het plangebied geen Romeinse villa's aangetroffen. Er was daarentegen slechts sprake van inheemse nederzettingen die in de Midden Romeinse tijd uit één of enkele boerderijen bestonden.

In de Laat Romeinse tijd was sprake van een belangrijke bevolkingsafname. Er zijn uit die periode geen vondsten bekend uit het gebied. De Romeinse troepen trokken zich steeds meer terug en andere bevolkingsgroepen vielen vanuit het noorden het rivierengebied binnen. De hernieuwde activiteit van de grote rivieren kan bovendien ook mede een oorzaak zijn geweest voor de bevolkingsteruggang.

Uit de eerste helft van de Vroege Middeleeuwen zijn uit het rivierengebied (net als elders in Nederland) weinig nederzettingen bekend. De bevolkingsafname in de Laat Romeinse tijd lijkt zich in deze periode te hebben doorgezet. Pas in de Karolingische tijd lijkt er hernieuwde ontginning van het rivierengebied plaats te vinden. De huidige bewoning (met name van Leuth en Kekerdom) zeker zal teruggaan tot de Vroege Middeleeuwen. Laat-middeleeuwse vondsten zijn tijdens de veldkartering dan ook overal rondom het plangebied aangetroffen.

Tijdens de kartering is aangetoond dat in het plangebied resten van bewoning aanwezig zijn daterend uit de periode IJzertijd t/m de late Middeleeuwen. Het plangebied maakt daarbij deel uit van een het nederzettingencomplex op de oeverwal van Kekerdom. De bewoningssporen in het gebied, die getuige het vondstmateriaal uit verschillende perioden dateren, hebben waarschijnlijk een complexe structuur. Opvallend daarbij is dat in sommige boringen een dikke, vuile woonlaag (of grondspoor) is aangetroffen, terwijl in boringen daar vlakbij geen of weinig bewoningssporen werden gevonden. Waarschijnlijk liggen de bewoningssporen uit de verschillende perioden naast en over elkaar, met daartussen min of meer 'lege' ruimten. Een deel van de bewoningssporen zal zijn opgenomen in de bouwvoor. Het karakter en de omvang van de nederzetting(en) is daarom moeilijk aan te geven. Er zijn geen aanwijzingen dat het terrein door bepaalde grondwerkzaamheden ernstig is verstoord. Op grond van dit onderzoek is het plangebied dan ook gekenmerkt als een terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 3903). Ook het gebied direct ten zuiden en ten noordoosten van het plangebied zijn als dergelijke terreinen aangemerkt (Monumentnummers 3904 en 3915).

Circa 360 m ten zuidoosten van het plangebied ligt een terrein met zeer hoge archeologische waarde (Monumentnummer 919). Hier heeft een gebouw gestaan dat in de 19e eeuw reeds is opgegraven en geïnterpreteerd als Romeinse wachttoren. Er is daarbij een groot aantal vondsten gedaan, waaronder aardewerk en bouwresten daterend uit de Romeinse tijd. Op grond van de vondsten dateert het complex uit de periode Late IJzertijd t/m de Midden Romeinse tijd. Daarnaast is ook een Merovingisch grafveld aangetroffen. Een opgraving aan het begin van de 21e eeuw heeft aangetoond dat het terrein door de graafwerkzaamheden in het verleden volledig verstoord is. Wel waren nog grote hoeveelheden vondstmateriaal aanwezig (ARCHIS-waarnemingsnummers 7721, 7377, 7354, 24816, 11344 en 58584).

Ten zuiden van het plangebied liggen enkele terreinen met archeologische waarde. Hier bevindt zich onder meer het voormalige kasteel Spadrop (Monumentnummer 12370). Op de overige terreinen is tijdens veldkartering veel middeleeuws aardewerk aangetroffen (Monumentnummers 3902, 3905 en 3914).

Gespecificeerde archeologische verwachting

Gezien de aanwezigheid van een terp, de diverse archeologische vindplaatsen in de directe nabijheid en de aanwezigheid van de meandergordel van Leuth geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Late IJzertijd t/m Nieuwe tijd. Mogelijke archeologische resten kunnen direct onder het maaiveld, maar ook dieper in het pakket oeverafzettingen voorkomen. Als prospectiekenmerken van de eventueel aanwezige archeologische resten kunnen worden genoemd:

- een aaneengesloten archeologische laag, gekenmerkt door een afwijkende kleur ten opzichte van de eronder en erboven liggende laag;
- de aanwezigheid van mogelijk antropogene objecten (zoals houtskool en natuursteen) en archeologische indicatoren (zoals verbrande leem, bot en aardewerk).

3 Veldonderzoek

3.1 Methodes

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek karterende fase. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.2.

Tijdens het veldonderzoek zijn 10 boringen verricht die, rekening houdend met de vorm van het plangebied en de aanwezige verharding en bebouwing, zo gelijkmatig mogelijk over het plangebied zijn verspreid. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004). Er is geboord tot maximaal 2,85 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Onder een bouwvoor van 30-40 cm zijn oever- op beddingafzettingen aangetroffen. De oeverafzettingen bestaan uit bruingrijze tot lichtgrijze, sterk zandige of sterk tot uiterst siltige klei en lichtbruingrijs, uiterst siltig, matig fijn zand met ijzervlekken. De oeverafzettingen in de top van het bodemprofiel zijn vermoedelijk afkomstig van de rivier de Waal, maar hieronder bevinden zich de oeverafzettingen die waarschijnlijk horen bij de meandergordel van Leuth. Onder deze laag zijn beddingafzettingen aangetroffen bestaande uit licht(bruin)grijs, zwak tot matig siltig, zeer grof tot matig fijn zand met enkele ijzervlekken. Vermoedelijk gaat het om afzettingen van de meandergordel van Leuth. De top van het beddingzand ligt in het oostelijke deel van het plangebied rond 2 m -Mv. In het noord(west)elijke deel bevindt het zich vanaf 1-1,4 m -Mv.

In de zuidoostelijke hoek van het plangebied zijn in boring 4 geen beddingafzettingen aangetroffen. Hier bevinden zich onder de oeverafzettingen op 1,5 m -Mv geulafzettingen die worden gekenmerkt door lichtgrijs, matig siltig, matig grof zand met sporen hout, ijzervlekken en, met het toenemen van de diepte, oxidatie- en reductieverschijnselen.

In de boringen 1 en 10, gezet op het hoger gelegen deel van het plangebied, is een ophogingspakket aangetroffen bestaande uit bruingrijze, sterk zandige klei met een dikte van 70-85 cm. Hieronder bevinden zich vondstlagen die direct te maken hebben met de aanwezigheid van de woonterp. Het gaat om zogenaamde woerdgrond, die bestaat uit donker(bruin)grijze, sterk siltige,

volledig gereduceerde klei, die naar beneden toe steeds zandiger wordt en uiteindelijk in boring 9 overgaat in grijs, sterk siltige, matig fijn, volledig gereduceerd zand met enkele kleibrokken.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in elk van de 10 boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het gaat om partikels houtskool, verbrande leem, archeologisch puin, fosfaat, onverbrand bot en fragmenten aardewerk daterend uit de Midden - Late IJzertijd en de Vroege (en Late?) Middeleeuwen. De archeologische indicatoren bevinden zich in een vondstlaag die vanaf 40 tot circa 80-100 cm -Mv is aangetroffen. Hieronder bevindt zich in verschillende boringen nog veel fosfaat tot op een sterk wisselende diepte van 80 tot 220 cm -Mv (bijlage 2).

In de boringen 1, 9 en 10, gezet op het duidelijk hoger gelegen deel van het plangebied, zijn vondstlagen aangetroffen die direct te maken hebben met de aanwezigheid van de woonterp in dit deel van het plangebied. De vondstlagen zijn in de boringen 1 en 10 aangetroffen onder een ophogingspakket. Ze kenmerken zich door een groot aantal archeologische indicatoren, waaronder houtskool, verbrande leem, fragmenten handgevormd aardewerk daterend uit de Midden en Late IJzertijd en fragmenten gedraaid aardewerk daterend uit de Vroege en mogelijk Late Middeleeuwen.

Op grond van de archeologische indicatoren kan worden geconcludeerd dat in het plangebied sprake is van een archeologische vindplaats daterend uit de periode IJzertijd t/m Middeleeuwen.

Vindplaats 1 - RAAP-objectnummer UBKE 01

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 415796

Coördinaten: 198.768/4303.44.490; *Kaartblad:* 40D

Gemeente: Ubbergen; *Toponiem:* Eversberg 1

Maaiveld: grasland en verhard en bebouwd terrein

Geomorfologie: oeverwal

Hoogte maaiveld t.o.v. NAP: circa 11,3-12,0 m +NAP

Complextype: nederzetting (waarschijnlijk)

Datering: IJzertijd t/m Middeleeuwen

Vondsten: uitsluitend vondsten uit boringen (UBKE 01)

Diepteligging archeologische laag/vondsten: ca. 30-85 cm -Mv

Globale omvang vindplaats: strekt zich uit tot buiten het plangebied

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op basis van de onderzoeksresultaten en de voorgenomen bodemingrepen (§ 1.3) kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de plannen archeologische resten zullen worden verstoord. In het grootste deel van het plangebied is sprake van oever- op beddingafzettingen. Alleen in de zuidoostelijke hoek van het plangebied zijn onder de oeverafzettingen de afzettingen van een geul aangetroffen. Ter hoogte van de hoger gelegen woonterp is in twee boringen een ophogingslaag aangetroffen met een dikte van 70-85 cm.

In alle boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen, waaronder houtskool, verbrande leem, onverbrand bot, fosfaat en aardewerk dat dateert uit de Late IJzertijd en Vroege Middeleeuwen. De bevindingen komen overeen met de resultaten van het bureauonderzoek, waaruit blijkt dat het gehele plangebied deel uitmaakt van een nederzettingencomplex gelegen op de oeverwal van Leuth daterend uit de periode IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat bovendien rekening gehouden moet worden met (perifere) resten van de boerderij Kapittelshof uit de Nieuwe tijd. Tijdens eerder onderzoek is reeds aangetoond dat deze bewoningssporen uit de verschillende perioden naast en over elkaar in het plangebied kunnen voorkomen. Dit wordt onderschreven door het feit dat in de boringen aardewerk uit verschillende perioden in dezelfde laag is aangetroffen.

Op grond van het bureau- en veldonderzoek kan dan ook worden geconcludeerd dat in het plangebied sprake is van een vindplaats daterend uit de periode IJzertijd t/m Middeleeuwen. Deze vindplaats strekt zich uit tot buiten de grenzen van het plangebied.

4.2 Aanbevelingen

Uit onderhavig onderzoek blijkt dat het gehele plangebied deel uitmaakt van een archeologische vindplaats. De archeologische resten bevinden zich op geringe diepte. Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt aanbevolen om de bodemingrepen in het plangebied beperkt te laten blijven tot de huidige bouwvoor bij normaal agrarisch gebruik (bovenste 30-40 cm vanaf het maaiveld). In het geval van bouwwerkzaamheden volgens de huidige planning wordt aanbevolen om geen bodemingrepen te verrichten onder het huidige maaiveld.

Aanbevolen wordt om een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uit te laten voeren. Dit om in een vroeg stadium over voldoende gegevens te kunnen beschikken op grond waarvan het bevoegd gezag (gemeente Ubbergen) een besluit kan nemen met betrekking tot het al dan niet (geheel) opgraven van de archeologische vindplaats. Een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) behoort conform de KNA versie 3.2 plaats te vinden op basis van een Programma van Eisen (PvE). Dit PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een senior-archeoloog.

Op basis van de bevindingen van onderhavig onderzoek neemt de gemeente Ubbergen een selectiebesluit.

Literatuur

- Eck, J. van & H. Giesbertz**, 2003. *Atlas Leuth en Kekerdom in het hertogdom Kleef anno 1734*.
- Gaauw, P.G. van der, C.M. Soonius**, 1993. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering in het Landinrichtingsgebied Ooijpolder. *RAAP-rapport 55*. Stichting RAAP, Amsterdam.
- Keunen, L.J. & N.W. Willemse**, 2010. Archeologie, cultuurlandschap en monumenten in de gemeente Ubbergen; geactualiseerde archeologische waarden- en verwachtingskaart en cultuurhistorische Waardenkaart. *RAAP-rapport 2140*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Stiboka**, 1975. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 40 West Arnhem, 40 Oost Arnhem*. Stiboka, Wageningen.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Willemse, N.W.**, 2005. Gemeente Ubbergen: een archeologische beleidsadvieskaart. *RAAP-rapport 1053*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO(-P)	Inventariserend Veld Onderzoek (Proefsleuven)
KICH	Kennis Infrastructuur Cultuur Historie
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd); onder: detail en ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Het plangebied op het AHN.

Figuur 3. Het plangebied en de boerderij Kapittelshof globaal weergegeven (rood) op het Kaartboek van Duffelt, 1734

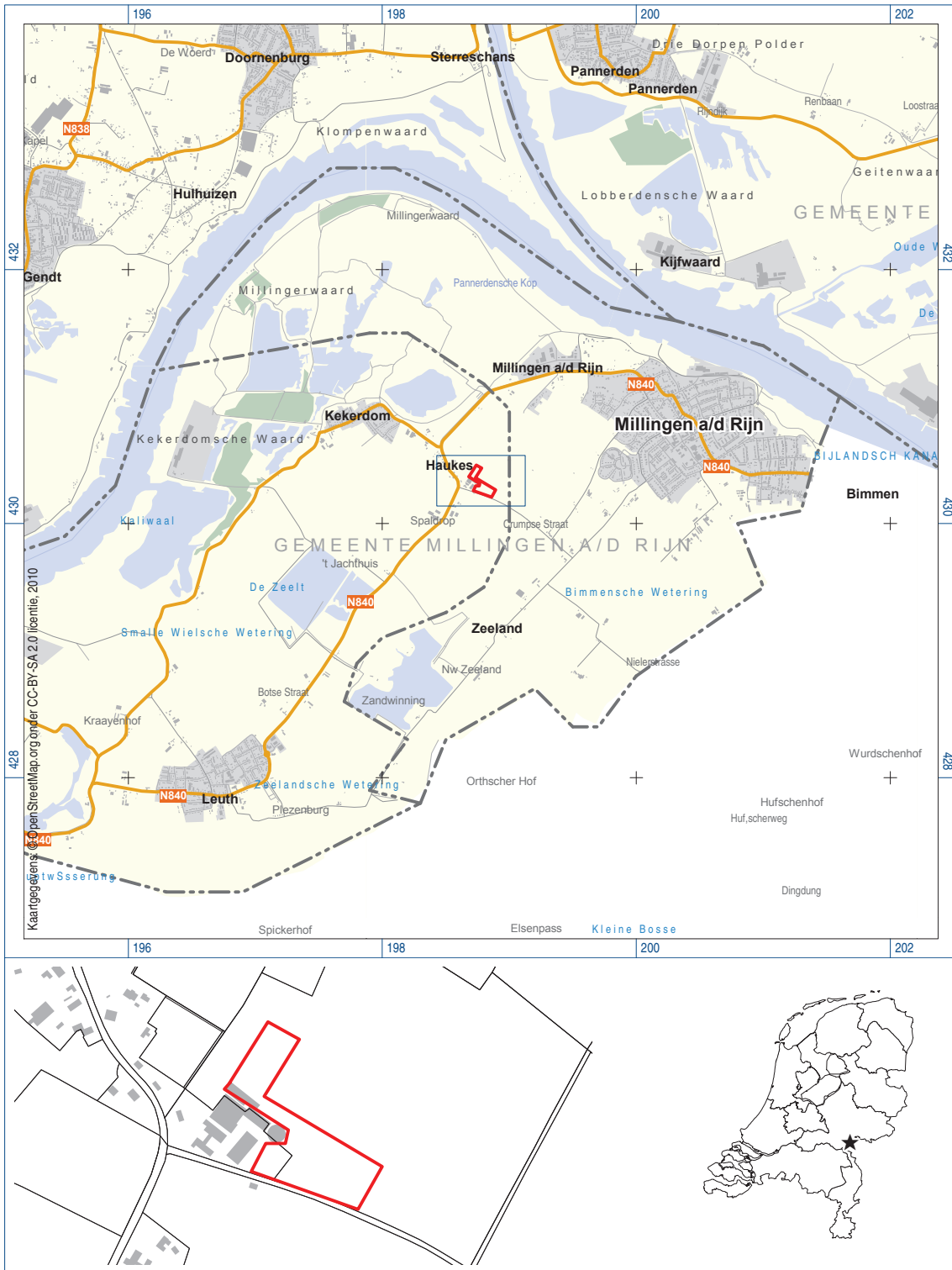
Figuur 4. Het plangebied globaal (rood) weergegeven op verschillende historische kaarten.

Figuur 5. Resultaten booronderzoek.

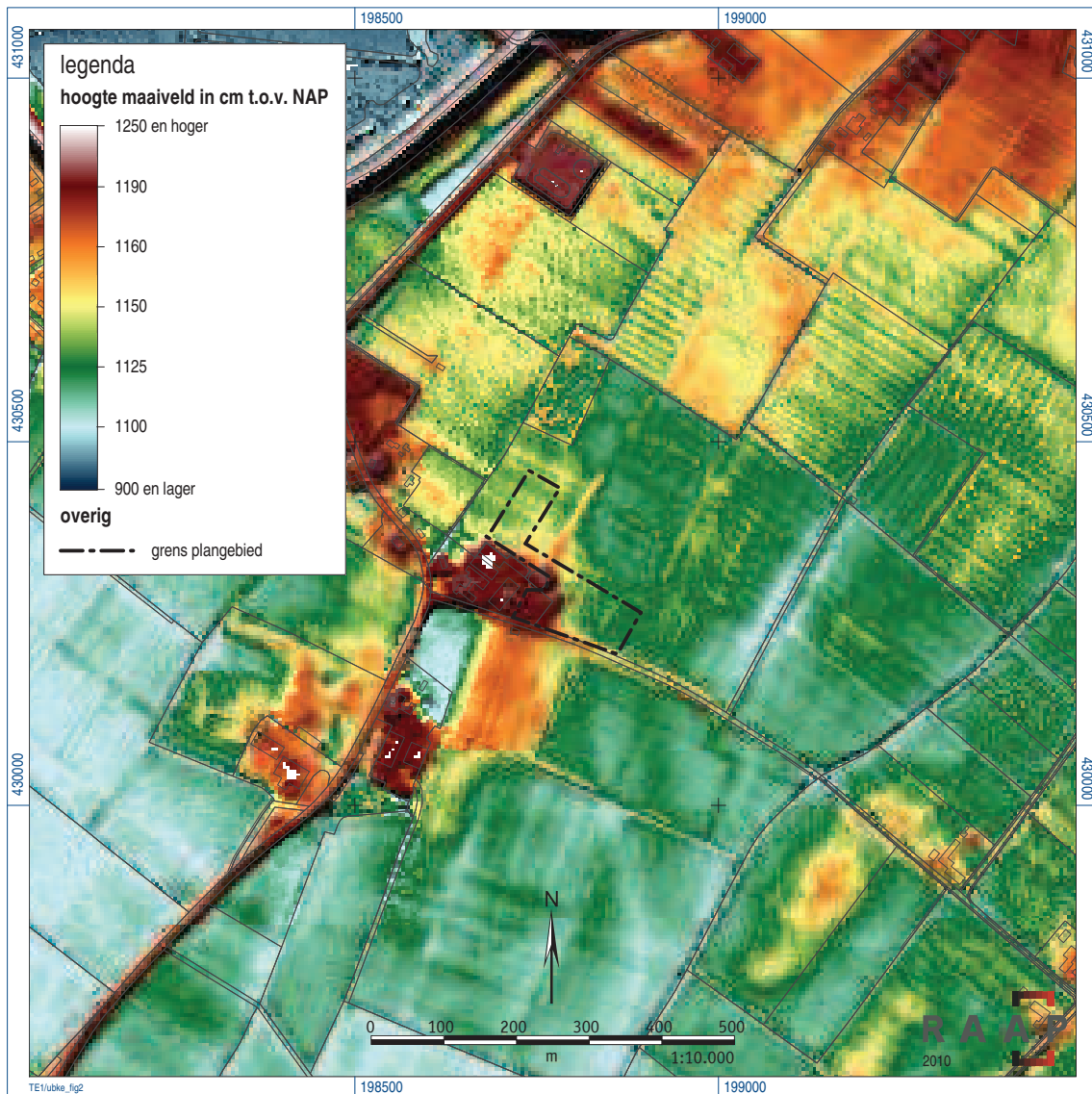
Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

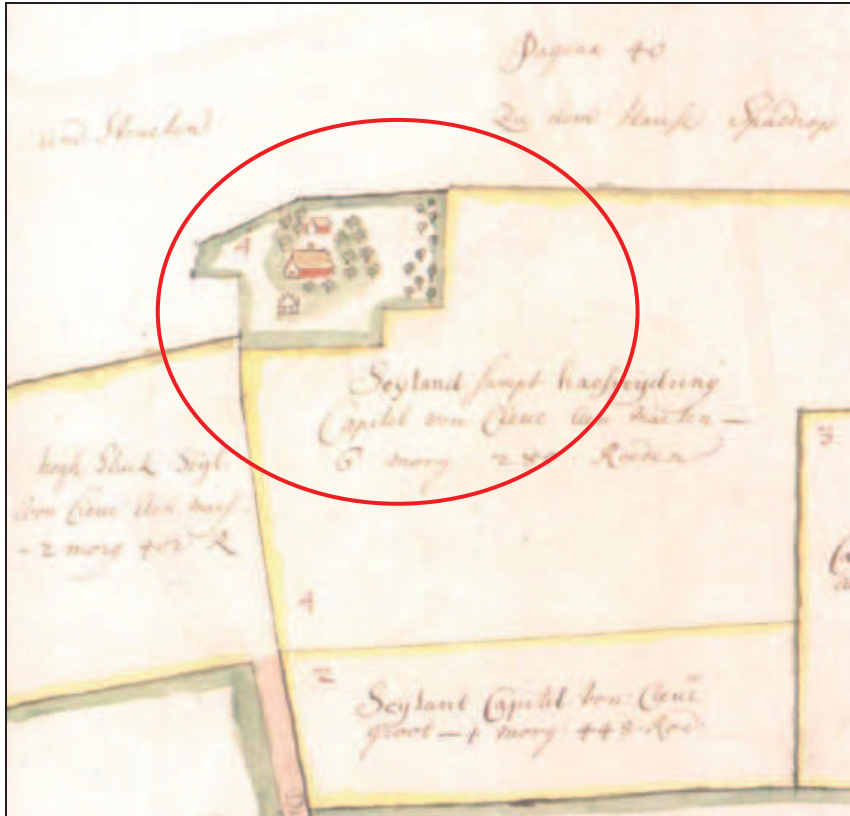
Bijlage 2. Archeologische indicatoren.

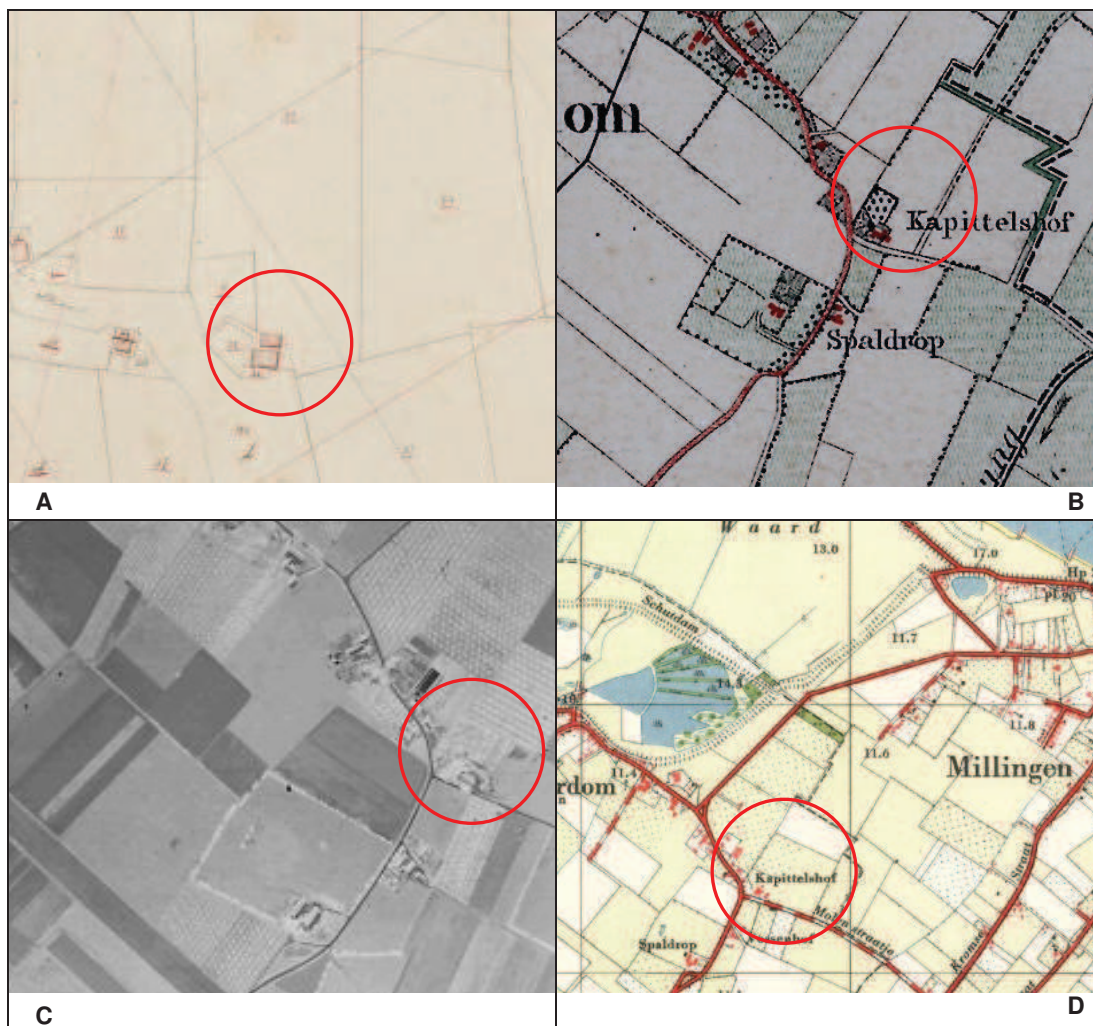
Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd); onder: detail en ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Het plangebied op het AHN.

Figuur 3. Het plangebied en de boerderij Kapittelshof globaal weergegeven (rood) op het Kaartboek van Duffelt, 1734 (bron: Van Eck & Giesbertz, 2003).

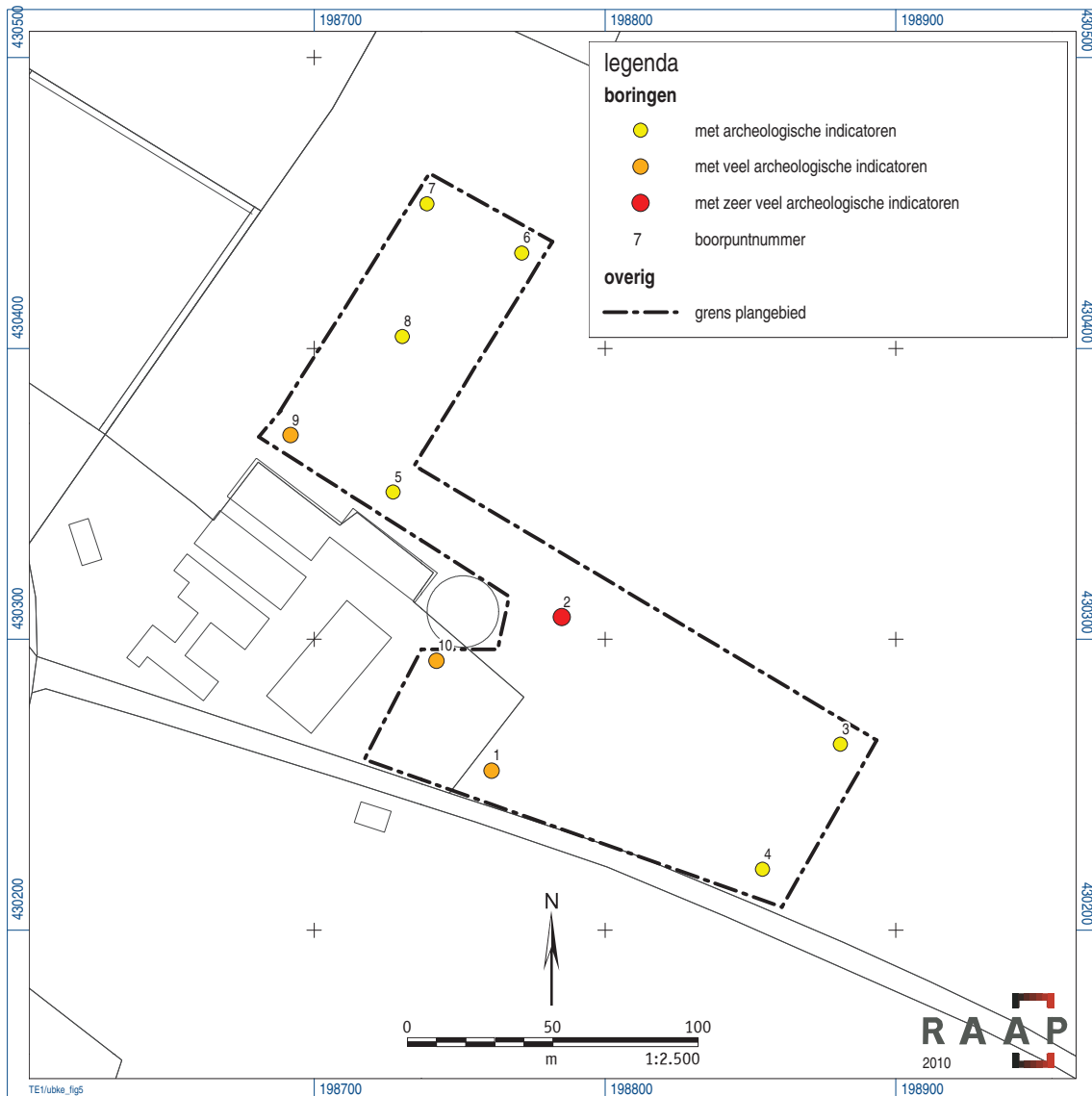
Figuur 4. Het plangebied globaal (rood) weergegeven op verschillende historische kaarten (bron: www.watwaswaar.nl).

A. Kadastrale Minuut 1811-1832.

B. Topografisch Militaire Kaart (Bonneblad) 1868.

C. Luchtfoto RAF 19-09-1944, fotonummer 304.

D. Topografische Kaart 1957.

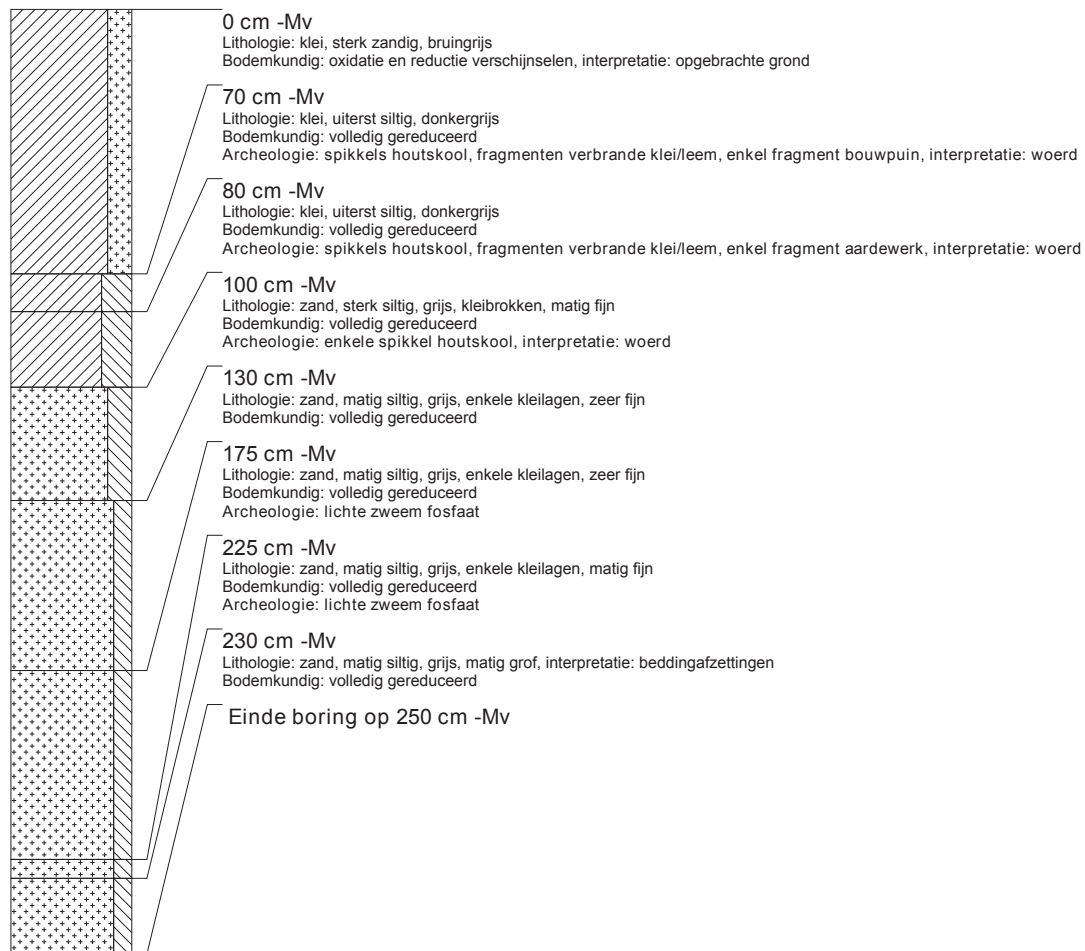
Figuur 5. Resultaten booronderzoek.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

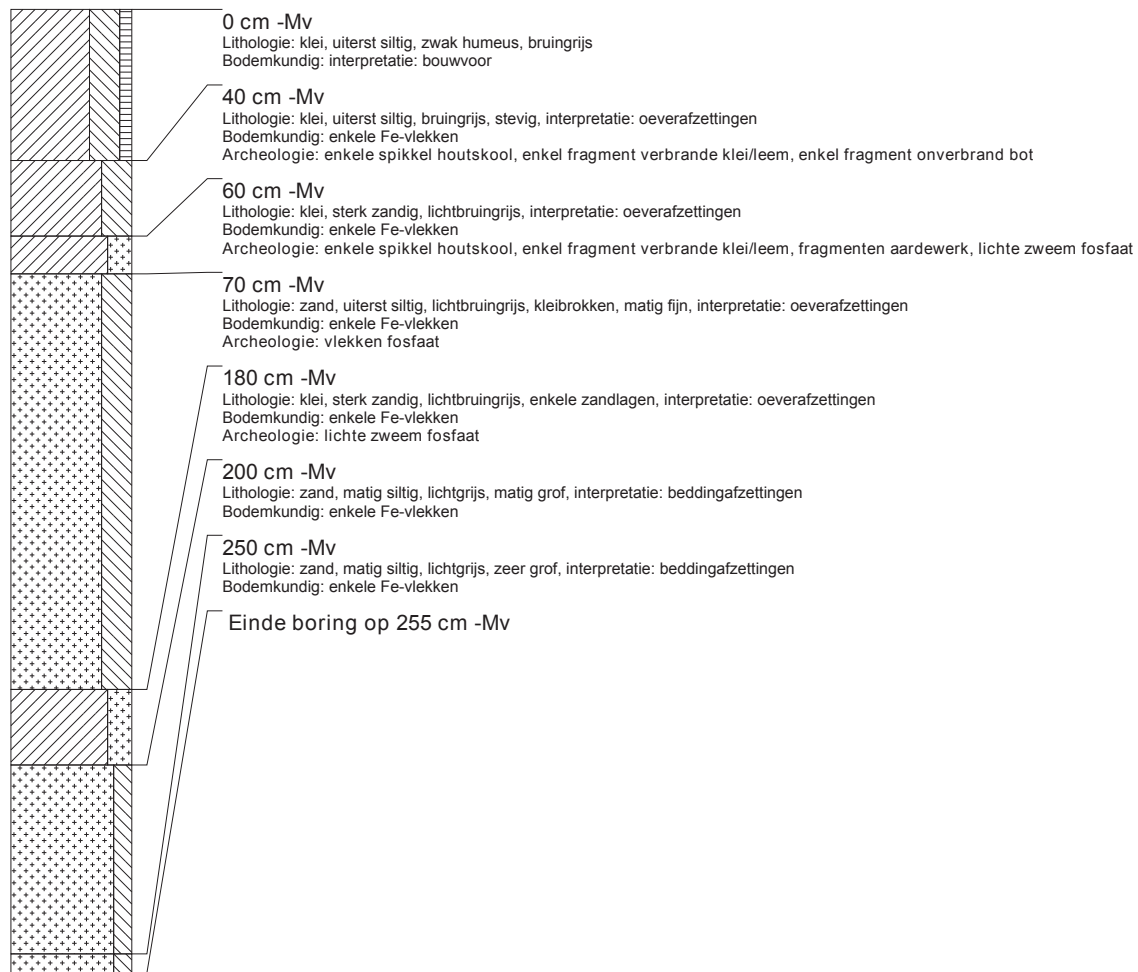
boring: UBKE-1

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

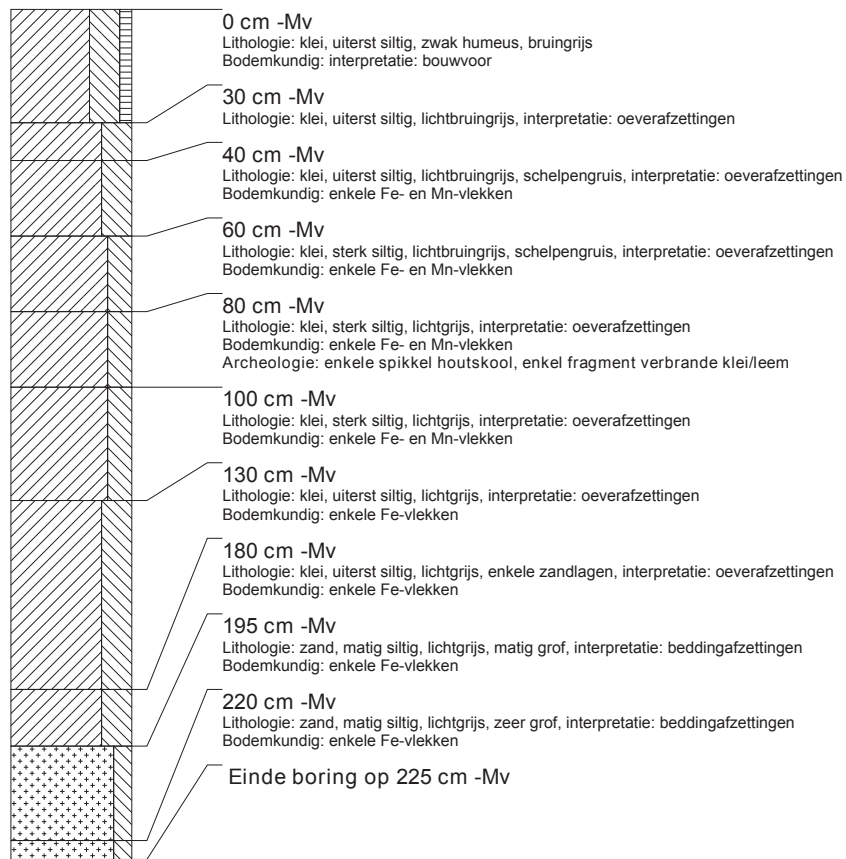
boring: UBKE-2

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

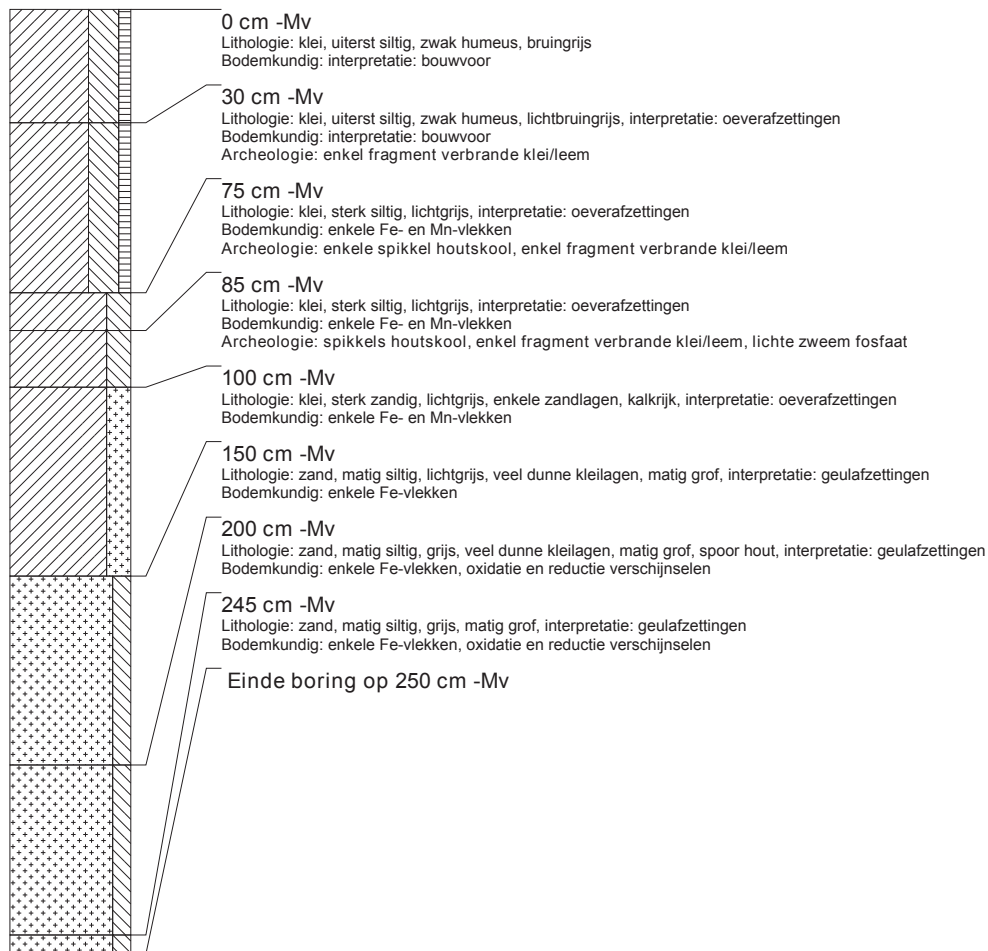
boring: UBKE-3

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

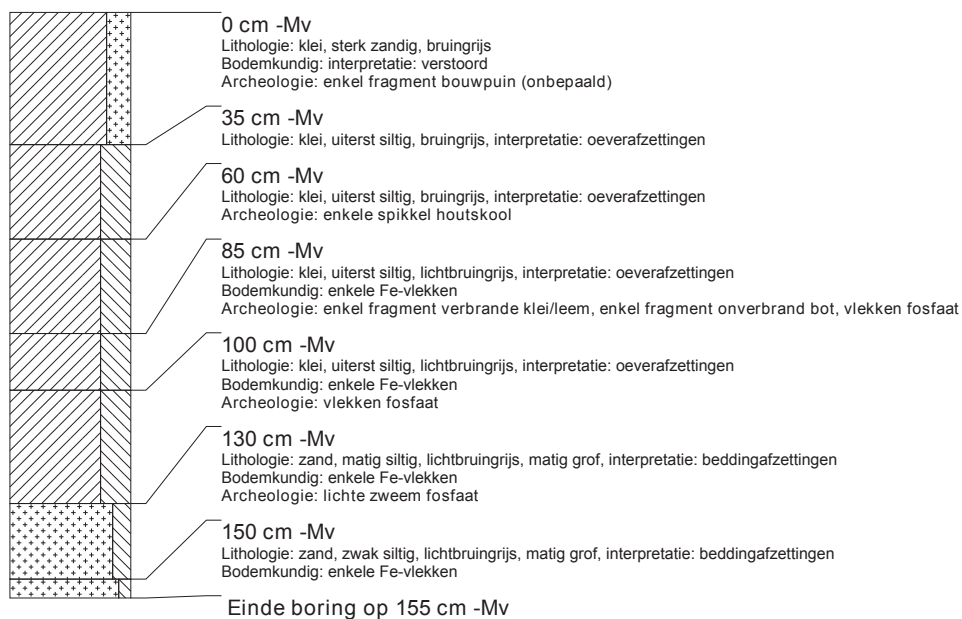
boring: UBKE-4

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

boring: UBKE-5

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

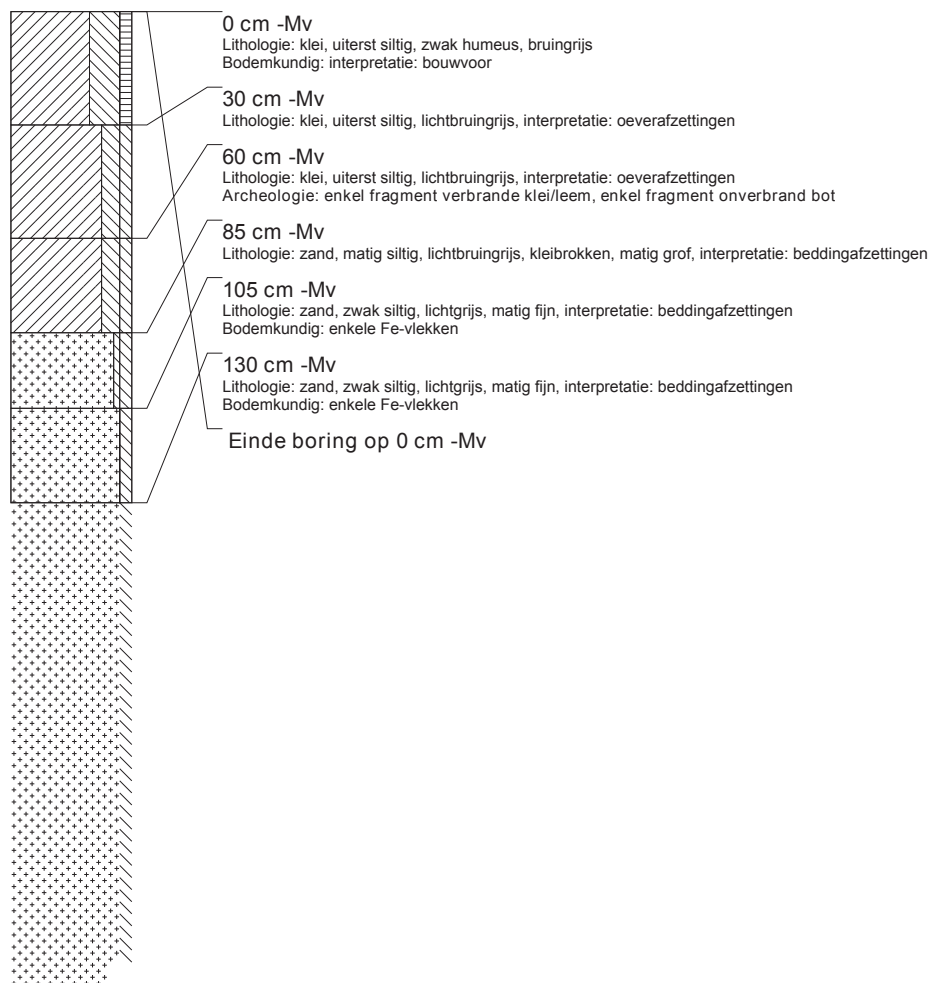

boring: UBKE-6

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

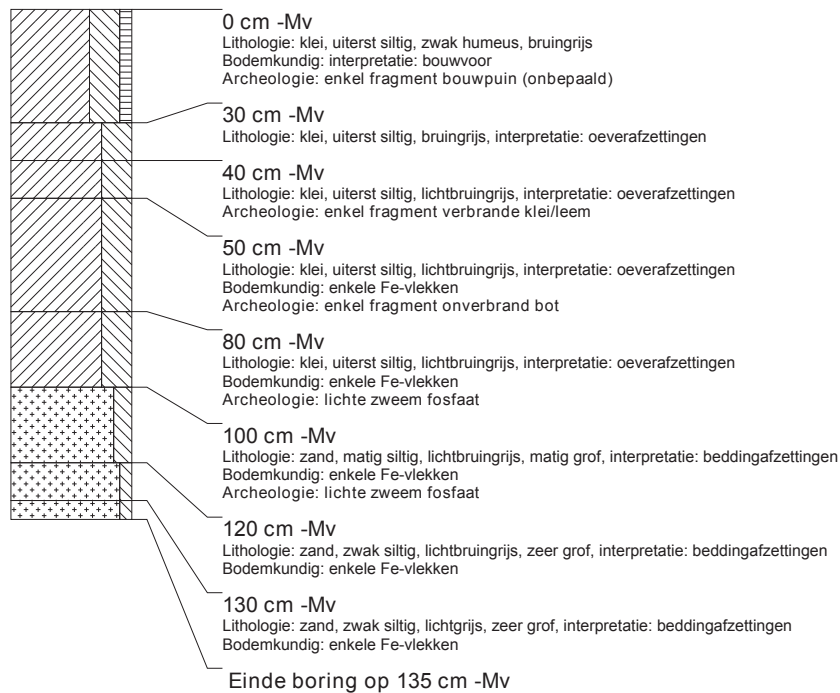
boring: UBKE-7

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

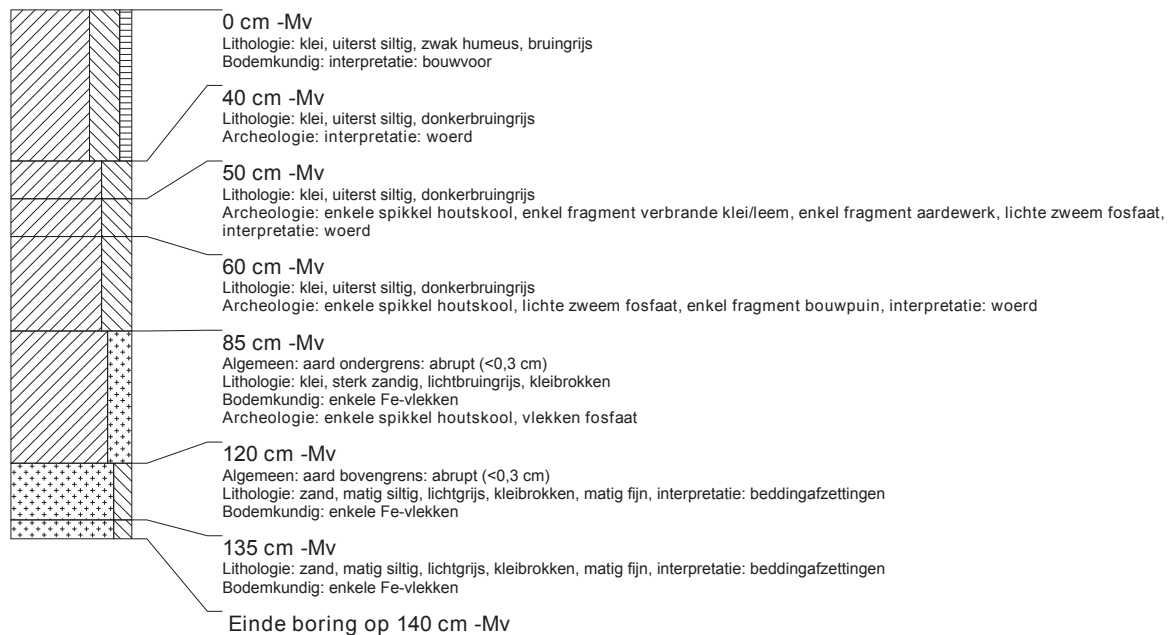
boring: UBKE-8

beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

boring: UBKE-9

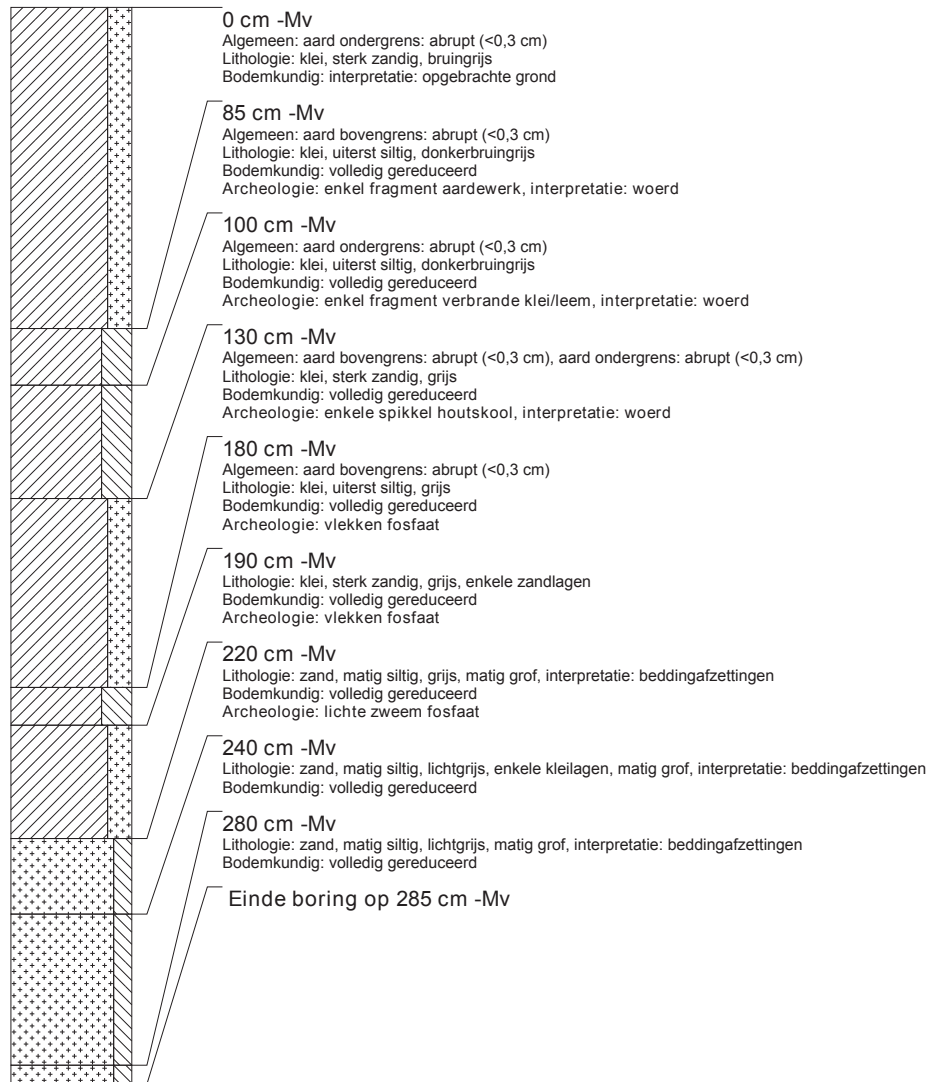
beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

boring: UBKE-10

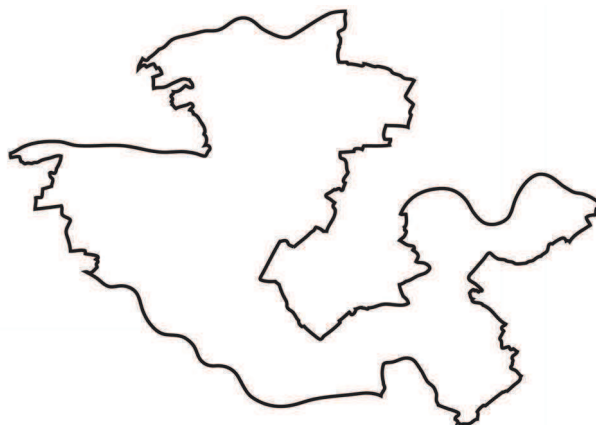
beschrijver: LF, datum: 8-11-2010, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 40D, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Ubbergen, plaatsnaam: Kekerdom, opdrachtgever: Scholten, uitvoerder: RAAP Oost

Bijlage 2: Archeologische indicatoren

Boring	Aantal	Indicatoren	Diepte cm –Mv	datering
1		Veel houtskool	70-130	
		Veel verbrande leem	70-100	
		Archeologisch puin	70-80	
	1x	Handgevormd aardewerk	80	IJZM-IJZL
		Fosfaat	175-230	
2		Houtskool, verbrande leem	40-70	
		Onverbrand bot	40	
	5x	Handgevormd aardewerk	60-70	IJZL
	2x	Gedraaid aardewerk	60-70	VME
		Veel fosfaat	60-200	
3		Houtskool, onverbrand bot	80	
4		Verbrande leem	30-75	
		Houtskool	75-85	
		Fosfaat	85	
5		Houtskool	60	
		Verbrande leem, onverbrand bot	85	
		Veel fosfaat	85-130	
6		Verbrande leem, onverbrand bot, aardewerk	40	
		Veel fosfaat	50-140	
7		Verbrande leem, onverbrand bot	60	
8		Verbrande leem	40	
		Onverbrand bot	50	
		Fosfaat	80	
9		Houtskool	50-85	
		Verbrande leem	50	
	1x	Gedraaid aardewerk	50	VME
		Fosfaat	50-85	
		Archeologisch puin	60	
10	1x	Handgevormd aardewerk	85	IJZL
	1x	Gedraaid aardewerk	85	VME/LME?
		Verbrande leem	100	
		Houtskool	130	
		Veel fosfaat	180-220	

Advies regioarcheoloog

aan: Marga Jetten
cc:
van: Paul Franzen
ons kenmerk: I 07 06 001
datum: 30 maart 2011
betreft: Kekerdom, Eversberg 1 / Botsestraat 36

---

omschrijving project

Ter hoogte van de Eversberg 1 en de Botsestraat 36 te Kekerdom, gemeente Ubbergen is de maatschap H.F.R.A. Scholtens van plan het bestaande boerenbedrijf uit te breiden, door de bouw van stallen. Daarbij kunnen in de grond aanwezige archeologische waarden worden verstoord. Op basis van de Monumentenwet 1988 en het vigerend gemeentelijk beleid is daarom onderzoek noodzakelijk om vast te stellen of er inderdaad sprake is van archeologische waarden die door de voorgenomen ontwikkeling verstoord zullen gaan worden.

beschrijving huidig en toekomstig gebruik

Het onderzochte terrein is momenteel in gebruik als grasland en deels verhard erf met bebouwing. In het verleden is het reeds onderdeel geweest van de boerderij Kapittelshof. Het toekomstige gebruik zal bebouwd (stallen) zijn. Het gevolg is dat er bodemroerende ingrepen zullen plaatsvinden. Voor deze plannen is een wijziging van het bestemmingsplan vereist.

bespreking uitgevoerd onderzoek

In opdracht van de maatschap H.F.R.A. Scholtens heeft RAAP een bureauonderzoek en een inventariserend onderzoek door middel van boringen uitgevoerd op het genoemde terrein. Het hier besproken rapport is daar de schriftelijke weerslag van. In het uitgevoerde bureauonderzoek is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld, die vervolgens getoetst is door middel van een tiental boringen.

periode	complextype	aangetroffen
steentijden	---	
bronstijd	---	
ijzertijd	nederzetting	ja
Romeinse tijd		
vroege middeleeuwen		
middeleeuwen	nederzetting	ja
nieuwe tijd		

verwachtingsmodel en toetsing

bespreking en conclusie

Op basis van het uitgevoerde onderzoek concludeert de onderzoeker dat er inderdaad sprake is van archeologische waarden in de ondergrond, een zogenaamde vindplaats. Om deze waarden beter te kwalificeren is een verdergaand, gravend onderzoek nodig, een zogenaamd proefsleuvenonderzoek. Op basis van hetgeen nu voorligt moet rekening gehouden worden met een nederzettingsterrein dat mogelijk al sinds de midden ijzertijd in gebruik is geweest. Het advies ten aanzien van de voorgenomen bouwgrepen is dat deze niet dieper dan de bouwvoor van 30 tot 40 cm zouden moeten gaan om behoud *in situ* mogelijk te maken.

Het advies van RAAP is het aanleggen van proefsleuven om de vindplaats te waarderen.

Uit het voorliggende plan, waarvan het RAAP rapport een deel vormt, wordt duidelijk dat men voornemens is het gehele terrein op te hogen tot het niveau waarop het bedrijf nu staat. In de praktijk betekent dit een ophoging van 70 cm of meer. De fundering van de stallen zullen 80 cm diep rijken, de geplande mestputten bij de varkensstal zullen 60 cm diep worden. Dat samen met de dikte van de bestaande bouwvoor van 30 tot 40 cm maakt dat de in de bodem aanwezige archeologische waarden niet door deze graafwerkzaamheden verstoord zullen worden. De aanname die hier gemaakt wordt is dat deze maten gerekend zijn vanaf het nieuwe maaiveld.

In het rapport is tevens sprake van infiltratiegeulen, waardoor de gescheiden hemelwaterafvoer ter plaatse in de ondergrond gebracht wordt. Een diepte is niet opgegeven, noch het oppervlak van deze geulen.

Of er sprake is van indirecte bedreigingen van het bodemarchief is niet helemaal duidelijk. Aspecten als verblauwing of reductie zijn niet in kaart gebracht, maar aangenomen kan worden dat dit door de bestaande verharding al zal spelen, voor zover de bodem daar gevoelig voor is.

Het effect van (vloei) mest op de sporen en vondsten in de ondergrond is op basis van de voorliggende data niet bekend. Door de eisen van het waterschap ten aanzien van de waterkwaliteit lijkt er in elk geval geen verslechtering (meer) op te treden.

Een voordeel in deze is dat het eigendom van de grond niet versplinterd wordt, zodat in de toekomst de aanwezigheid en waardering van de nu geconstateerde vindplaats als geheel getoetst zou kunnen worden.

advies

Op basis van de voorgenomen maatregelen zoals het ophogen van het terrein en de diepte van de voorgenomen verstoringen lijkt er geen directe bedreiging te zijn voor de geconstateerde archeologische vindplaats. Indirecte bedreigingen lijken mee te vallen of zijn niet bekend. Daarmee zijn er vanwege de archeologie geen redenen om aan de plannen voor de voorgenomen bouw van stallen van voorwaarden te voorzien.

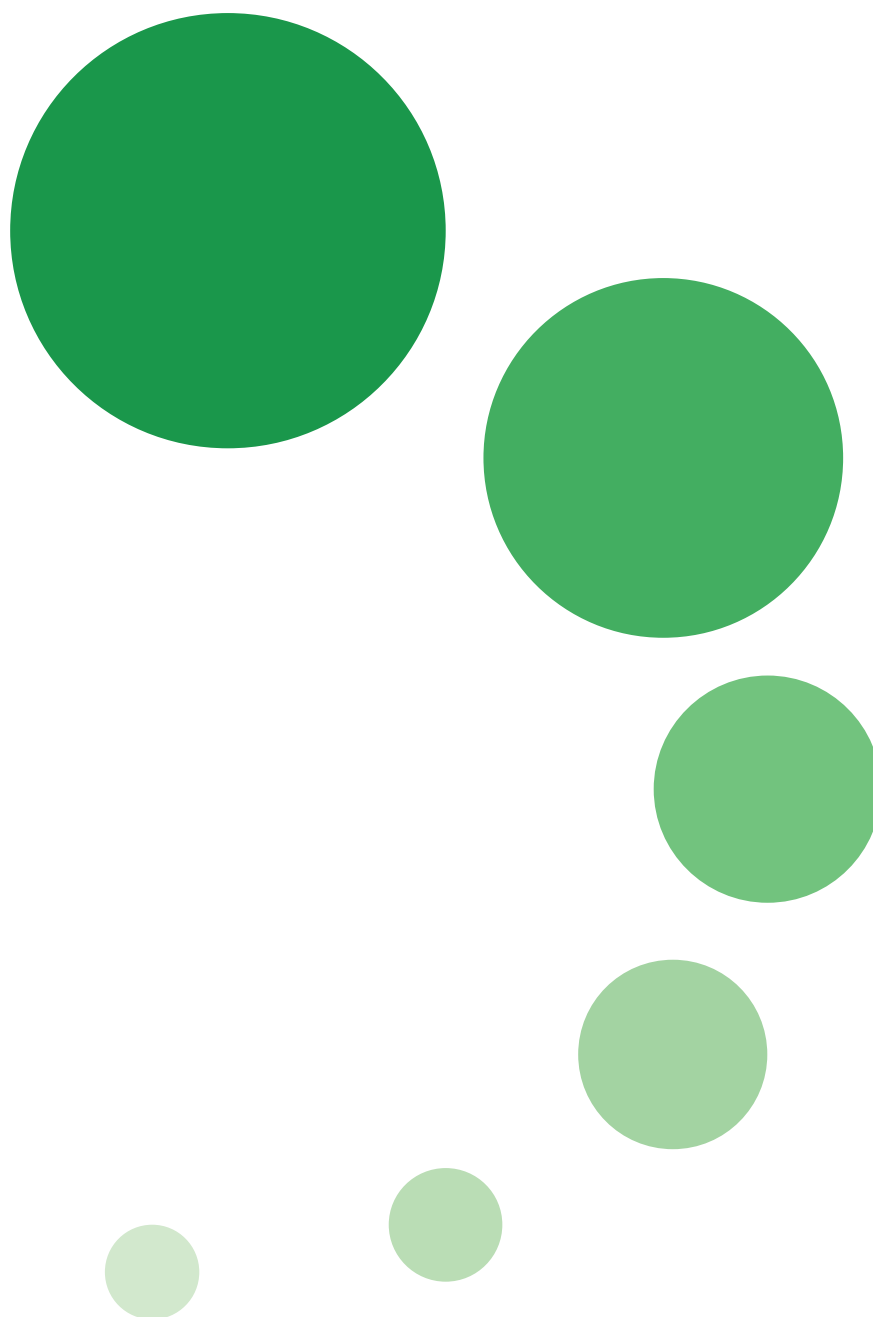
Een mogelijke uitzondering is de aanleg van de genoemde infiltratiegeulen. Er is niet duidelijk of deze dieper dan 30 tot 40 cm onder het huidige maaiveld komen. Als de initiatiefnemer duidelijk kan maken dat dit niet het geval is dan zijn ook op dit punt geen belemmeringen aanwezig. Indien deze geulen wel dieper gaan moet er ook naar het oppervlak gekeken worden dat verstoord gaat worden. Afhankelijk daarvan kunnen dan eventueel voorwaarden opgelegd worden.

Mijn inschatting is dat er na de nog gewenste informatie geen belemmeringen voor de wijziging van het bestemmingsplan zijn.

30-03-2011
PF

BIJLAGE 3

Vooroverleg en zienswijzen

Bezoekadres
Huis der Provincie
Markt 11
6811 CG Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Ubbergen

Postbus 201
6573 ZJ BEEK UBBERGEN

telefoonnummer (026) 359 91 11
telefaxnummer (026) 359 94 80
e-mailadres post@gelderland.nl
internetsite www.gelderland.nl

datum 17 november 2011
zaaknummer 2011-016473
onderwerp Voorontwerp-plan Botsestraat 36 en Eversberg1 te Kekerdom

Geacht college,

In het kader van het overleg op grond van artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening ontving ik op 10 oktober 2011 het voorontwerpplan Botsestraat 36 en Eversberg1 te Kekerdom.

Provinciaal beleid

Het provinciale ruimtelijk beleid is vastgelegd in de provinciale structuurvisie Streekplan Gelderland 2005 (hierna: structuurvisie) en verschillende uitwerkingen en herzieningen daarvan. Voorts gelden er verschillende thematische structuurvisies.

Een gedeelte van het provinciale beleid is op grond van de Wro-Agenda vastgelegd in de Ruimtelijke Verordening Gelderland (hierna: verordening). De verordening stelt eisen ten aanzien van de inhoud van gemeentelijke bestemmingsplannen.

Planbeschrijving

Het plan voorziet in uitbreidingen van twee agrarische bedrijven, een varkenshouderij en een veeteeltbedrijf. Daarbij neemt het aantal dieren aanzienlijk toe. Het plangebied ligt aan de kruizing van de Botsestraat en de Eversberg..

Procedure

Op pag.5, par. 1.2 wordt niet duidelijk aangegeven welke procedure de VOF wil laten volgen. Er wordt gesteld dat "Het nu voor u liggende stuk is de toelichting behorende bij het wijzigingsplan".

Daarmee wordt de indruk gewekt dat voorliggend stuk bedoeld is als een bijdrage aan een nog op te stellen bestemmingsplan. De afdelingen geven er de voorkeur aan om voorliggend initiatief inderdaad middels een bestemmingsplan in procedure te brengen.

Provinciaal belang

Het voorontwerp geeft de provinciale afdelingen aanleiding om te adviseren ten aanzien van de volgende provinciale belangen.

inlichtingen bij dhr. W.J.A. van den Broek

e-mailadres post@gelderland.nl

telefoonnummer (026) 359 97 14

BNG 's-Gravenhage, rekeningnummer 28.50.10.824
Rabobank, rekeningnummer 14.39.37.529
ING, rekeningnummer 869762
btw-nummer NL001825100.B03

IBAN-nummer NL74BNGH0285010824
SWIFT/BIC: BNGHNL2G

Natura 2000

Het plangebied is gelegen in de directe nabijheid het Natura 2000-gebied Gelderse Poort. Op grond van artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 dient u rekening te houden met de mogelijke gevolgen van het plan op de instandhoudingsdoelstelling van het gebied. Daarnaast dient u, wanneer significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, bij Gedeputeerde Staten op grond van artikel 19d van deze wet een vergunning aan te vragen voor de activiteiten die het plan mogelijk maakt. De afdelingen adviseren om de vergunning aan te vragen vóór de vaststelling van het plan, omdat anders ook voor het voorliggende plan nog een passende beoordeling gemaakt moet worden.

Waardevol landschap

Het plangebied is gelegen in provinciaal Waardevolle landschap .

Het provinciale beleid voor waardevolle landschappen is opgenomen in paragraaf 2.12 van de structuurvisie. Binnen waardevolle landschappen geldt de "ja, mits"-benadering. Dit betekent dat bestemmingswijziging is toegestaan als daarmee de kernkwaliteiten worden behouden en versterkt. Deze kernkwaliteiten zijn vastgelegd in de streekplanuitwerking "Kernkwaliteiten waardevolle landschappen" (2006). Er wordt welliswaar aandacht geschonken aan het landschapsontwikkelingsplan, maar er wordt geen toets aan dat plan en aan de kernkwaliteiten waardevol landschap gedaan en niet wordt aangegeven onder welke voorwaarden voorliggend initiatief doorgang kan vinden. De afdelingen missen ook een landschappelijk inpassingsplan.

Overig

Verder hebben de afdelingen geconstateerd op pag. 42 sprake is van grondverzet terwijl er, voor zover de informatie strekt, nog geen bodemonderzoek heeft plaatsgevonden.

In paragraaf 5.1.2 wordt uitgebreid aandacht geschonken aan luchtkwaliteit in het algemeen, zonder dat er aandacht aan geschonken wordt wat dit betekent ten aanzien van de uitbreiding van dit bedrijf, verslechtert de luchtkwaliteit door meer dieren en meer stallen, of verbetert de luchtkwaliteit door betere stallen? Aangegeven is dat het definitief ontwerp voor de stallen pas gemaakt zal worden in het kader van de bouwvergunning (pag. 42), terwijl in het bestemmingsplan wel duidelijk moet zijn wat de consequenties zullen worden voor mens, milieu, en natuur.

In paragraaf 5.6 wordt aangegeven dat de vernieuwing van het agrarische bedrijf voor extra verkeersbelasting zal zorgen op de Botsestraat, de provinciale weg N 840. Daarbij wordt geconstateerd dat de capaciteit van die weg voldoende is. De afdelingen zouden graag verwoord zien wat dat betekend voor de verkeersafwikkeling in de kern Leuth.

Advies

Gelet op het provinciale belang dient u de terinzagelegging van het ontwerp opnieuw aan ons kenbaar te maken. Dit kan door het invullen van het E-formulier op de website www.gelderland.nl.

Hoogachtend,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

W.S.G. Meijer
teammanager Ruimtelijke Ordening Advisering

Bezoekadres De Blomboogerd 1, 4003 BX Tiel
Postadres Postbus 599, 4000 AN Tiel
T (0344) 64 90 90 F (0344) 64 90 99
E info@wsrl.nl I www.waterschaprivierenland.nl
Bank 63.67.57.269

GEMEENTE UBBERGEN	
INGEKOMEN	
26 OKT 2011	
Afdeling:	Ro
No.:	1673

Gemeente Ubbergen
T.a.v. mevrouw H. Schot
Postbus 201
6573 ZJ BEEK UBBERGEN

Datum:
25 oktober 2011

Ons kenmerk:
201134393/165750

Uw kenmerk:
e-formulier

Behandeld door:
Jeroen Haas

Onderwerp:
Negatief wateradvies vooroverleg omgevingsvergunning 'Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom'

Doorkiesnummer:
(0344) 64 91 93
j.haas@wsrl.nl

Geachte mevrouw Schot,

VERZONDEN 25 OKT 2011

Uw toegezonden vooroverleg omgevingsvergunning 'Botsestraat 36 en Eversberg 1 te Kekerdom' geeft aanleiding tot het maken van opmerkingen. Deze reactie is aan te merken als wateradvies in het kader van de watertoetsprocedure.

Waterrelevant beleid

In de waterparagraaf staat dat het beleid ten aanzien van de waterhuishouding is opgenomen in het Waterplan Ubbergen. Dit klopt deels. Het beleid van Waterschap Rivierenland is echter voornamelijk uitgewerkt in het Waterbeheerplan 2010-2015 en de beleidsregels behorende bij de Keur Waterschap Rivierenland 2009.

In de waterparagraaf staat vervolgens dat er een nadere specificatie volgt in het waterplan ten aanzien van de verschillende gebieden en de functietoekenning van deze gebieden. Deze uitwerking in de vorm van een Waterstructuurplan en Streefbeeldendocument 'Wateren in Ubbergen' heeft inmiddels plaatsgevonden.

In de waterparagraaf wordt gesproken over de aanleg van infiltratiegeulen. Er ontbreekt nog een nadere toelichting over ontwerp, toekomstig functioneren en gevolgen voor de waterhuishouding. Ook ontbreekt een toelichting op de ruimtelijke consequenties (benodigde vierkante meters berging en beschikbare ruimte).

Voor de bepaling van de benodigde berging is gerekend met een norm van 436 m³ per hectare. Bij dit plan geldt echter de norm van 664 m³ per hectare (verharding). Onduidelijk is daarnaast of bij de bepaling van de toename verhard oppervlak rekening is gehouden met de vrijstelling van 1.500 m² (in landelijk gebied).

Watersysteem

In het plan ontbreekt een beschrijving van het watersysteem.

Juridische vertaling

Een waterparagraaf maakt deel uit van de toelichting bij het ruimtelijk plan of de ruimtelijke onderbouwing bij het besluit. De toelichting c.q. de ruimtelijke onderbouwing is echter niet juridisch bindend. Het is gewenst om de essentiële watermaatregelen op te nemen in het juridische deel van het plan, dus in de regels en op de verbeelding (plankaart). Hierover kunnen wij niks terugvinden. Graag zien wij de waterbelangen opgenomen in het juridische deel van het plan.

Voor onze modelregels verwijzen wij u naar bijlage 1 van deze brief.

Conclusie

Wij adviseren negatief over het plan, tenzij bovengenoemde punten voldoende worden verwerkt in het plan.

Wij verzoeken u aan te geven op welke wijze onze opmerkingen worden verwerkt in het plan. Daarnaast verzoeken wij u het waterschap te betrekken bij de verdere procedure van het plan en de planning hiervan aan te geven.

Als u nog vragen heeft over deze brief, kunt u contact opnemen met Jeroen Haas, telefoonnummer (0344) 64 91 93, e-mailadres j.haas@wsrl.nl.

Hoogachtend,
namens het college van dijkgraaf en heemraden
van Waterschap Rivierenland,
de teamleider Plannen Oost,

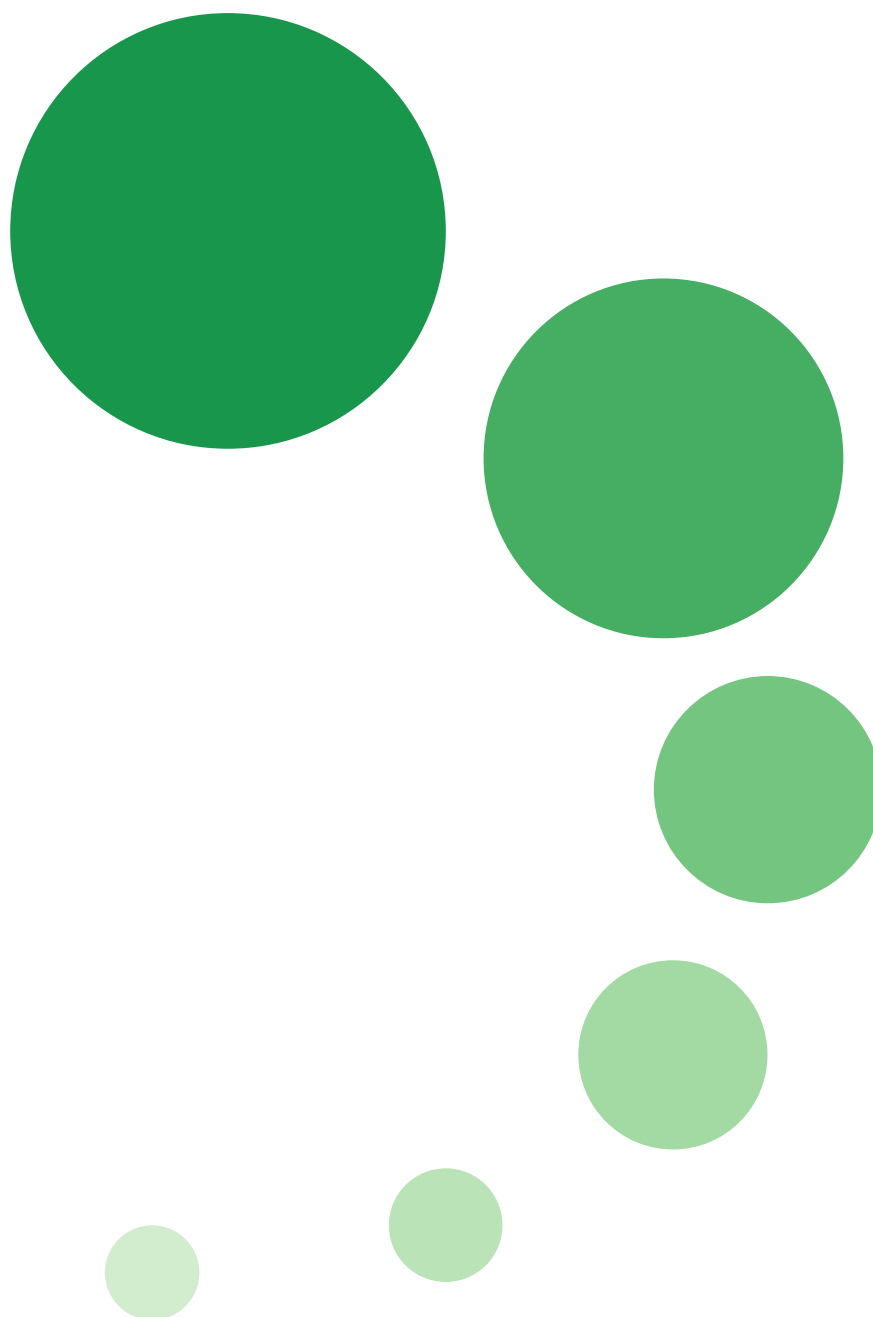
ing. T.M.P. Riemersma

Bijlage(n): Modelregels Waterschap Rivierenland
Afschrift: Archief (inclusief bijlage)

BIJLAGE 4

Verleende Natuurbeschermingswetvergunning

Kopie + bijlagen aan:

- Ministerie van EL&I, Directie Regionale zaken, Vestiging Oost, Postbus 554, 7400 AN Deventer
- Gemeente Ubbergen, Postbus 201, 6573 ZJ Beek-Ubbergen
- Gelderse Natuur- en Milieufederatie, Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem
- Adviseur van de aanvrager: Geling Advies, t.a.v. T.H. Wientjes, Postbus 12, 5845 ZG Sint Anthonis
- HH/BWON, dhr. P. Derks
- DIS-Post VV/KCC/NAT

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres
Huis der Provincie
Markt 11
6811 CG Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

H.F.R.A. Scholtens VOF
Eversberg 1
6579 JA KEKERDOM

telefoonnummer (026) 359 91 11
telefaxnummer (026) 359 94 80
e-mailadres post@gelderland.nl
internetsite www.gelderland.nl

datum

29 oktober 2012

zaaknummer

2012-000667

onderwerp

Natuurbeschermingswet 1998 - definitief besluit

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de beschikking op uw aanvraag om vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet.

Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de bijgevoegde kennisgeving.

Wij verzoeken u bij correspondentie over de vergunningprocedure het bovengenoemde zaaknummer te vermelden

Hoogachtend,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

mr. H. Boerdam
teammanager Vergunningverlening Water Ontgroningen
en Natuur

bijlagen:

- beschikking
- kennisgeving

inlichtingen bij **Provincieloket**

e-mailadres: post@gelderland.nl

telefoonnummer (026) 359 99 99

BNG 's-Gravenhage, rekeningnummer 28.50.10.824
Rabobank, rekeningnummer 14.39.37.529
ING, rekeningnummer 869762
btw-nummer NL001825100.B03

IBAN-nummer NL74BNGH0285010824
SWIFT/BIC: BNGHNL2G

Eversberg 1 en Botsestraat 36 te Kekerdom

Vergunningverlening Natuurbeschermingswet 1998

Gedeputeerde Staten van Gelderland delen mee dat zij besloten hebben een vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet 1998 te verlenen aan H.F.R.A. Scholtens voor uitbreiding van het aantal varkens, melkkoeien en stuks jongvee. Het bedrijf is gelegen aan Eversberg 1 en Botsestraat 36 te Kekerdom.

Tegen het voornemen zijn geen zienswijzen ingebracht. Het besluit is ten opzichte van het ontwerpbesluit niet gewijzigd.

Mogelijkheid van inzien

Het besluit en de bijbehorende stukken liggen van 1 november 2012 tot 13 december 2012 ter inzage bij de receptiebalie in het Huis der Provincie, Markt 11 te Arnhem tijdens de gebruikelijke openingsuren.

Rechtsmiddelen

Belanghebbenden kunnen beroep instellen tegen het besluit vóór 13 december 2012. Meer informatie hierover is vermeld aan het slot van het besluit zelf.

Wilt u meer weten?

Bel het Provincieloket, telefoonnummer (026) 359 99 99.

Arnhem, 29 oktober 2012 - zaaknummer 2012-000667
Gedeputeerde Staten van Gelderland

BESCHIKKING D.D. 29 OKTOBER 2012 - ZAAKNUMMER 2012-000667 - VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND

Natuurbeschermingswet 1998
Artikel 19d en 19e

Betreft een varkens- en melkveehouderij aan de Eversberg 1 en Botsestraat 36 te Kekerdorp,
gemeente Ubbergen.

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van H.R.F.A.
Scholtens, Eversberg 1 en Botsestraat 36 te, hierna te noemen aanvrager, van 2 januari 2012
om een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, hierna de Nbw 1998.

Aanvraag en procesverloop

De aanvraag voorziet in de uitbreiding van het aantal varkens, melkkoeien en stuks jongvee. De
inrichting is gelegen op 570 meter van het Natura 2000-gebied Gelderse Poort.

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende stukken gebruikt:

- Aanvraagformulier Nbw 1998 agrarische bedrijven, d.d. 27 december 2011.
- AAgro-Stacksberekening vergunde situatie 1998.
- AAgro-Stacksberekening huidige situatie.
- AAgro-Stacksberekening aangevraagde situatie.
- Vergunning Wet milieubeheer, d.d. 14 juli 1998.
- Plattegrond- en situatietekening behorende bij vergunning Wet milieubeheer, d.d. 17 juli
1998.
- Vergunning Wet milieubeheer, d.d. 4 oktober 2002.
- Plattegrond- en situatietekening behorende bij vergunningaanvraag Wet milieubeheer, d.d.
22 augustus 2002.
- Kaarten ligging inrichting ten opzichte van Natura 2000-gebieden.
- Vergunning Natuurbeschermingswet, d.d. 17 augustus 2009.
- Plattegrond- en situatietekening aangevraagde situatie, getekend door Geling Advies,
projectnummer 2990wm01, laatst gewijzigd 11 mei 2011.

Het ontwerpbesluit heeft in de periode van 2 augustus 2012 tot 13 september 2012 ter inzage
gelegen. Het ontwerpbesluit is tevens toegezonden aan het college van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Ubbergen en aan de Gelderse Natuur en Milieufederatie waarbij
zij in de gelegenheid zijn gesteld een zienswijze naar voren te brengen. Wij hebben geen
zienswijzen ontvangen.

Op deze vergunningaanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing
verklaard.

Besluit

GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND

Gelet op de artikelen 16, 19d, 19e en 43, van de Nbw 1998;

HEBBEN BESLOTEN

aanvrager een vergunning conform de beschrijving in de aanvraag te **verlenen**.

Voorschriften

1 Deze vergunning dient op het bedrijf aanwezig te zijn. **Beoordeling van de aanvraag**

De aanvraag betreft een varkens- en melkveehouderij waarbij het aantal varkens, melkkoeien en stuks jongvee wordt uitgebreid.

De mogelijk schadelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen worden uitsluitend veroorzaakt door stikstofdepositie. Voor dit bedrijf is op 17 augustus 2009 een vergunning op grond van de Nbw 1998 verleend.

Mogelijke effecten kunnen optreden op het Natura 2000-gebied Gelderse Poort. De instandhoudingsdoelstellingen van de voor deze aanvraag relevante Natura 2000-gebieden zijn vermeld in bijlage 1.

Toetsing Depositie

Binnen de Natura 2000-gebieden zijn verschillende habitattypen aanwezig. Deze hebben een kritische depositiewaarde. Als de ammoniakdepositie boven deze waarde uitkomt, kunnen er soorten verdwijnen die kenmerkend zijn voor deze habitattypen.

Nu sprake is van een wijziging van de bestaande activiteit kan, ondanks de te treffen maatregelen, een depositietoename op de stikstofgevoelige habitattypen per saldo niet op voorhand worden uitgesloten.

In tabel 1 is de vergunde en de aangevraagde veebezetting weergegeven. In tabel 2 is de depositie van de vergunde en de aangevraagde situatie weergegeven.

Tabel 1 veebezetting

Vergunde veebezetting 17 augustus 2009		
Diersoort	Rav-code/BWL	Aantal
Melkkoeien	A1.100.1	337
Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	A3	44
Gespeende biggen	D1.1.100.1	1.648
Kraamzeugen	D1.2.100	120
Guste en dragende zeugen	D1.3.101	100
Guste en dragende zeugen	D1.3.9.1 (BWL 2010.08.V1)	238
Dekberen	D2.100	3
Opfokzeugen	D3.100.2	170

Aangevraagde veebezetting		
Diersoort	Rav-code/BWL	Aantal
Melkkoeien	A1.100.1	201
Melkkoeien	A1.5.1 (BWL 2010.24.V2)	117
Vrouwelijk jongvee	A3	208

Fokstieren	A7	1
Kraamzeugen	D1.2.100	20
Kraamzeugen	D1.2.15 (BWL 2007.05.V2)	104
Gespeende biggen	D1.1.100.1	130
Gespeende biggen	D1.1.14.1 (BWL 2007.05.V2)	1.402
Gespeende biggen	D1.1.3.2 (BWL 2006.07)	190
Guste en dragende zeugen	D1.3.100	17
Guste en dragende zeugen	D1.3.101	77
Guste en dragende zeugen	D1.3.11 (BWL 2007.05.V2)	63
Guste en dragende zeugen	D1.3.9.1 (BWL 2010.08.V1)	238
Dekberen	D2.100	4
Opfokzeugen	D3.100.2	193

Tabel 2 NH₃-depositie van het bedrijf in mol/ha/jr

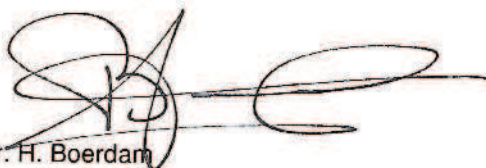
Habitatype	Depositie		
	Vergund op 17 aug 2009	Aangevraagd	Verschil
<i>Gelderse Poort</i>			
H91E0A Zachthoutooibossen	64,4	49,7	-14,7
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruid	28,8	22,8	-6,0
H3270 Slikkige rivieroevers	16,1	12,9	-3,2
H6120 Stroomdalgrasland	26,2	21,0	-5,2
H6510A Glanshaverhooilanden	8,2	6,6	-1,6
H91F0 Droge hardhoutooibossen	8,6	6,9	-1,7
H6430A Ruigten en zomen	8,5	7,0	-1,5

Uit tabel 2 blijkt dat met het stalsysteem, zoals vermeld in de aanvraag, sprake is van een afname van de stikstofdepositie op de stikstofgevoelige habitattypen. Nu de aangevraagde emissie zowel als de depositie in vergelijking tot de vergunde emissie en depositie ten tijde van de aanwijzing van dit Natura 2000-gebied daalt, achten wij significant negatieve effecten uitgesloten.

Conclusie

Uit de bij de aanvraag behorende stukken blijkt dat voor dit bedrijf een vergunning Natuurbeschermingswet is afgegeven op 17 augustus 2009. De aangevraagde depositie overschrijdt de depositie van deze vergunde rechten niet. Gelet hierop is voor de aangevraagde activiteit geen passende beoordeling vereist. Nu tevens de belangen zoals vermeld in artikel 19^e, sub c, Nbw 1998 niet aan de orde zijn, kan de vergunning worden verleend.

Namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

mr. H. Boerdam
teammanager Vergunningverlening Water Ontgravingen
en Natuur

Beroep

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Postbus 20019, 2500 EA 's-Gravenhage).

Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor het behandelen van het beroepschrift en voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de Raad van State, telefoonnummer (070) 426 44 26.

BIJLAGE 1:

Instandhoudingsdoelstellingen van het voor deze aanvraag relevante Natura 2000-gebied

Gelderse Poort

Aanwijzing en aanmelding

De Gelderse Poort is op 24 maart 2000 aangewezen als Vogelrichtlijngebied en daarnaast op 20 mei 2003 aangemeld als Habitatrictlijngebied. Op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie de communautaire lijst vastgesteld op basis waarvan Nederland het gebied moet aanwijzen.

Tevens is een deel van het gebied op 18 april 1979 aangewezen als Beschermd Natuurmonument Weide Oude Rijnstrangen. Op 16 maart 1983 is een deel van het gebied aangewezen als Beschermd Natuurmonument Oude Waal I.

In onderstaande tabel staan de voor NH₃ gevoelige instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Gelderse Poort.

Tabel 1 Instandhoudingsdoelstellingen (Bron: Ontwerp-aanwijzingsbesluit Gelderse Poort)

(= behouddoelstelling; > ontwikkelingsdoelstelling; =<) behouddoelstelling maar achteruitgang toegestaan ten gunste van specifieke ontwikkelingsdoelstelling)

Habitattypen	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	>
H6120 Stroomdalgraslanden ¹	>	>
H6430A Ruigten en zomen, nat zoet, laagdynamisch	=	=
H6430C Ruigten en zomen, droog	=	=
H6510A Glanshaverhooilanden	>	>
H91E0A Rivierbegeleidende zachthoutoibossen	>	>
H91F0 Droge hardhoutoibossen	>	>

¹Prioritair habitatype

In de brief aan de Tweede Kamer van 26 januari 2010 geeft de minister aan een aantal wijzigingen op het ontwerpbesluit te zullen doorvoeren. De voorgenomen wijzigingen voor het Natura 2000-gebied Gelderse Poort zijn:

begrenzing aanpassen zodat:

- het gebied integraal wordt begrensd als vogelrichtlijn- en habitatrictlijngebied;
- de grens samenvalt met de buitendijkse zijde van de kruin van de dijk op die plaatsen waar bijzondere waarden aanwezig zijn.

BIJLAGE 2:

Berekening vergunde situatie 17 augustus 2009.

Naam van de berekening: Eversberg 1 en Botsestraat Kekerdom vergund

Gemaakt op: 23-05-2012 15:17:52

Zwaartepunt X: 198,700 Y: 430,300

Cluster naam: Eversberg 1 en Botsestraat 36 Kekerdom

Berekende ruwheid: 0,17 m

Emissie Punten:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	Hoogte	Gem.geb. hoogte	Diam.	Uitr. snelheid	Emissie
1	Stal A	198 724	430 327	1,5	1,5	0,5	0,40	447
2	Stal B	198 711	430 287	1,5	1,5	0,5	0,40	1 634
3	Stal C	198 689	430 346	3,0	4,2	0,4	4,00	1 131
4	Stal D	198 677	430 328	2,8	3,3	0,4	4,00	706
5	Stal E	198 670	430 315	3,0	5,0	0,4	4,00	217
6	Stal F	198 661	430 294	4,5	5,0	0,4	4,00	244
7	Stal I	198 670	430 315	3,5	5,0	0,5	4,00	718
8	Stal J	198 700	430 359	6,1	3,7	0,5	4,00	547
9	Stal K	198 784	430 271	1,5	1,5	0,5	0,40	1 292

Gevoelige locaties:

Volgnr.	Naam	X coördinaat	Y coördinaat	Depositie
1	Gelderse Poort			
2	H91E0A Zachthoutooibossen	198 490	430 913	64,43
3	H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruid	197 994	431 068	28,81
4	H3270 Slikkige rivieroever	197 678	431 417	16,10
5	H6120 Stroomdalgraslanden	199 171	431 782	26,19
6	H6510A Glanshaverhooiland	196 889	430 071	8,20
7	H91F0 Droge hardhoutooibossen	198 076	432 464	8,64
8	H6430A Ruigten en zomen	200 853	433 042	8,53

Details van Emissie Punt: Stal A (1837)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A3	Vrouwelijk jongvee	44	3.9	171.6
2	A1.100.1	Melkkoeien	29	9.5	275.5

Details van Emissie Punt: Stal B (1838)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A1.100.1	Melkkoeien	172	9.5	1634

Details van Emissie Punt: Stal C (1839)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.1.100.1	Gespeende biggen	819	0.6	491.4
2	D1.2.100	Kraamzeugen	77	8.3	639.1

Details van Emissie Punt: Stal D (1840)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.1.100.1	Gespeende biggen	551	0.6	330.6
2	D1.2.100	Kraamzeugen	23	8.3	190.9
3	D1.3.101	Guste/dragende zeugen	44	4.2	184.8

Details van Emissie Punt: Stal E (1841)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.3.101	Guste/dragende zeugen	37	4.2	155.4
2	D2.100	Dekberen	3	5.5	16.5
3	D3.100.2	Opfokzeugen	13	3.5	45.5

Details van Emissie Punt: Stal F (1842)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.1.100.1	Gespeende biggen	130	0.6	78
2	D1.2.100	Kraamzeugen	20	8.3	166

Details van Emissie Punt: Stal I (1843)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.1.100.1	Gespeende biggen	148	0.6	88.8
2	D1.3.101	Guste/dragende zeugen	19	4.2	79.8
3	D3.100.2	Opfokzeugen	157	3.5	549.5

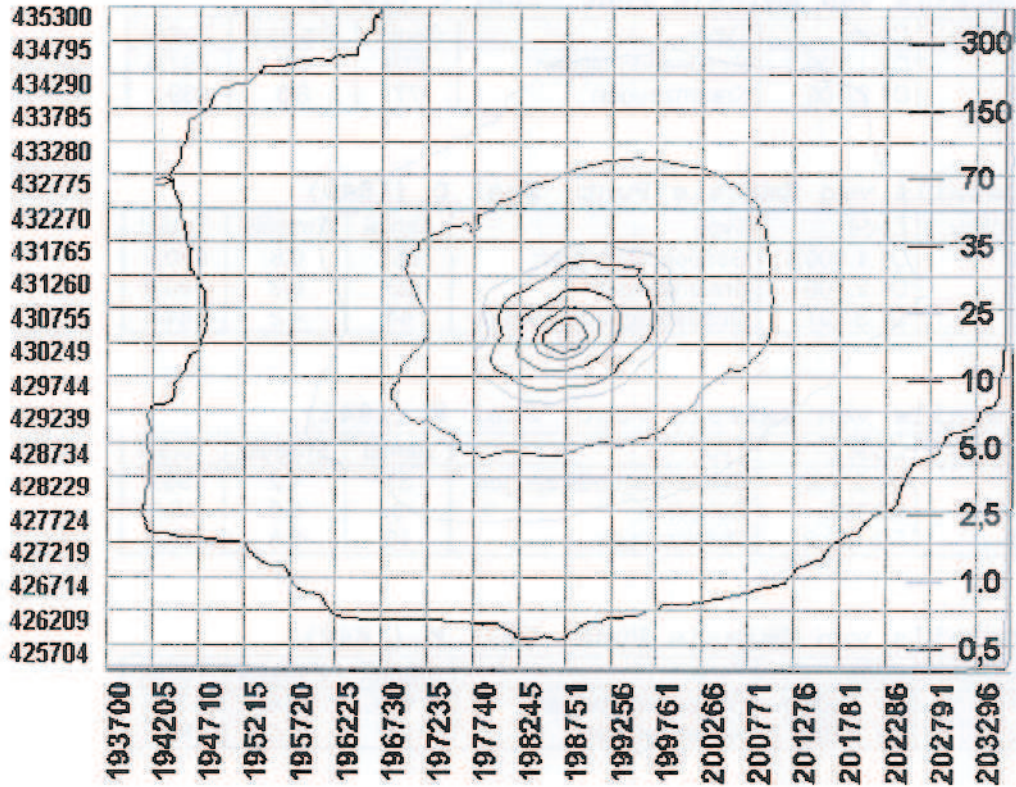
Details van Emissie Punt: Stal J (1844)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.3.9.1	Guste/dragende zeugen	238	2.3	547.4

Details van Emissie Punt: Stal K (1845)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A1.100.1	Melkkoeien	136	9.5	1292

BIJLAGE 3:
Berekening aangevraagde situatie.

Naam van de berekening: Eversberg 1 en Botsestraat 36 Kekerdom aangevraagd
 Gemaakt op: 23-05-2012 14:06:57
 Zwaartepunt X: 198,700 Y: 430,300
 Cluster naam: Eversberg 1 en Botsestraat 36 Kekerdom
 Berekende ruwheid: 0,17 m

Emissie Punten:

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	Hoogte	Gem.geb. hoogte	Diam.	Uittr. snelheid	Emissie
1	Stal 1	198 664	430 292	4,8	5,6	0,4	4,00	328
2	Stal 2	198 668	430 301	2,7	5,1	0,4	4,00	139
3	Stal 3	198 668	430 312	4,8	3,5	0,4	4,00	869
4	Stal 4+5	198 705	430 329	5,2	3,8	2,9	1,19	99
5	Stal 6	198 718	430 336	5,4	3,9	0,5	4,00	30
6	Stal 7	198 707	430 359	3,5	3,7	0,5	4,00	547
7	Stal 9	198 717	430 288	1,5	1,5	0,5	0,40	1 681
8	Stal 10	198 731	430 324	1,5	1,5	0,5	0,40	447
9	Stal 11	198 812	430 271	1,5	1,5	0,5	0,40	1 503

Gevoelige locaties:

Volgnr.r	Naam	X coördinaat	Y coördinaat	Depositie
1	Gelderse Poort			
2	H91E0A Zachthoutooibossen	198 490	430 913	49,73
3	H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruid	197 994	431 068	22,81
4	H3270 Slikkige rivieroeveren	197 678	431 417	12,87
5	H6120 Stroomdalgrasland	199 171	431 782	20,99
6	H6510A Glanshaverhooilanden	196 889	430 071	6,55
7	H91F0 Droge hardhoutooibossen	198 076	432 464	6,93
8	H6430A Ruigten en zomen	200 853	433 042	6,95

Details van Emissie Punt: Stal 1 (1837)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.2.100	Kraamzeugen	20	8.3	166
2	D1.1.100.1	Gespeende biggen	130	0.6	78
3	D1.3.101	Guste/dragende zeugen	20	4.2	84

Details van Emissie Punt: Stal 2 (1838)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D2.100	Dekberen	4	5.5	22
2	D3.100.2	Opfokzeugen	13	3.5	45.5
3	D1.3.100	Guste/dragende zeugen	17	4.2	71.4

Details van Emissie Punt: Stal 3 (1839)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.3.101	Guste/dragende zeugen	57	4.2	239.4
2	D3.100.2	Opfokzeugen	180	3.5	630

Details van Emissie Punt: Stal 4+5 (1840)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.1.14.1	Gespeende biggen	1402	0.03	42.06
2	D1.2.15	Kraamzeugen	104	0.42	43.68
3	D1.3.11	Guste/dragende zeugen	63	0.21	13.23

Details van Emissie Punt: Stal 6 (1841)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.1.3.2	Gespeende biggen	190	0.16	30.4

Details van Emissie Punt: Stal 7 (1842)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	D1.3.9.1	Guste/dragende zeugen	238	2.3	547.4

Details van Emissie Punt: Stal 9 (1843)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A1.100.1	Melkkoeien	172	9.5	1634
2	A3	Vrouwelijk jongvee	12	3.9	46.8

Details van Emissie Punt: Stal 10 (1844)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A1.100.1	Melkkoeien	29	9.5	275.5
2	A3	Vrouwelijk jongvee	44	3.9	171.6

Details van Emissie Punt: Stal 11 (1845)

Volgnr.	Code	Type	Aantal	Emissie	Totaal
1	A1.5.1	Melkkoeien	117	7.7	900.9
2	A3	Vrouwelijk jongvee	152	3.9	592.8
3	A7	Fokstieren	1	9.5	9.5

provincie
GELDERLAND

